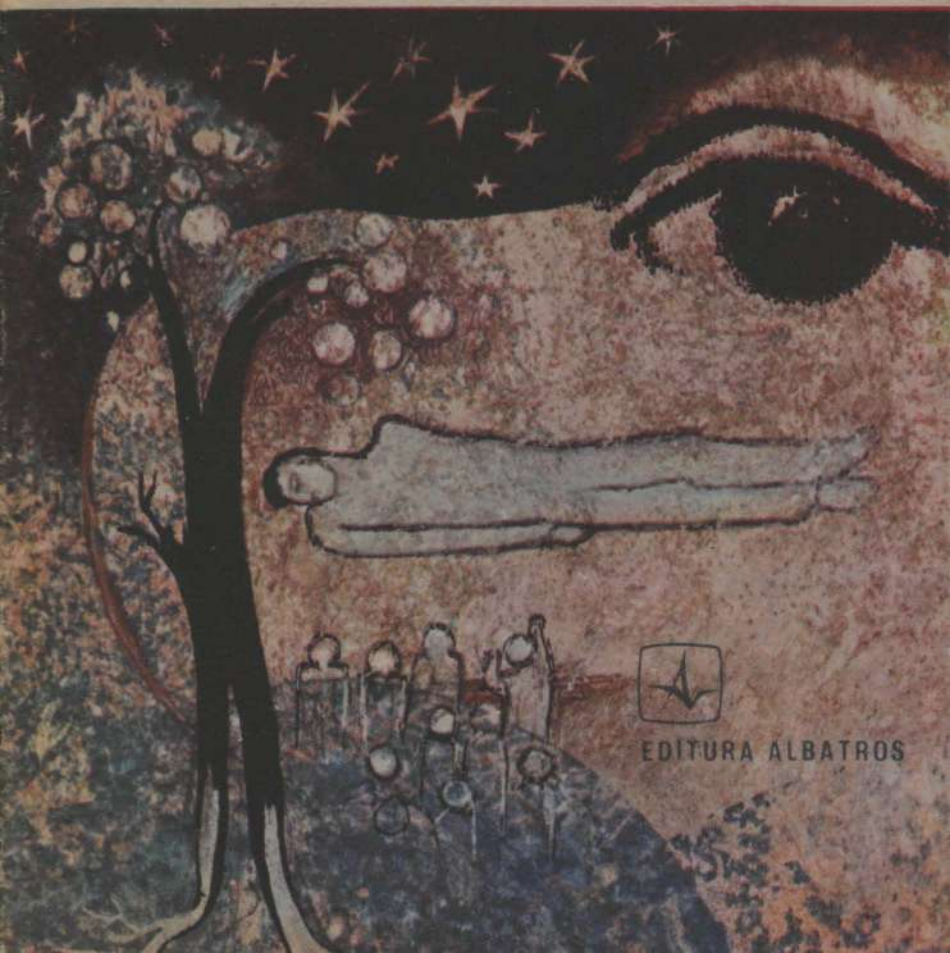

CRISTIAN TUDOR POPESCU

PLANETARIUM

EDITURA ALBATROS

Ilustrația copertei : ANGELA PAȘCA

CRISTIAN TUDOR POPESCU

PLANETARIUM

Nuvele și povestiri

EDITURA ALBATROS ● BUCUREȘTI

1987

POVESTIRI DESPRE CREATIVITATE

Proza de idei ce exprimă o preferință pentru modalități de tip SF poate fi reprezentată printr-o balanță : pe primul taler, realizările autentice, pe celălalt, textele comerciale. La noi, câteva apariții editoriale ale ultimilor doi ani au produs o anumită dezechilibrare, favorabilă celei de a doua categorii. Rezonabilă între anumite limite, proza comercială are însă cusurul de a întreține, în legătură cu întregul gen, o dezavantajoasă și în egală măsură falsă impresie de nanism intelectual. Așa fiind, însemnările de față, ocazionate de un debut editorial în mod deosebit semnificativ, au și rostul de a reaminti că, independent de masa textelor comerciale, proza realizată ce vehiculează concepte și modalități SF nu este altceva decât literatură autentică.

Literatura SF are „motoare” conceptuale și ideatice, dar „transportă” personaje și conflicte particularizate. Indispensabila armonizare dintre aceste două dimensiuni îi reușește în chip convingător lui Cristian Tudor Popescu. Povestirile sale sînt rodul forței epice, dar și al înzestrării pentru speculație intelectuală. Cînd este adoptată tonalitatea dezbaterii de idei, se impune, cu maturitate morală și vervă eseistică, un narator memorabil. Personaj-cheie, apt pentru construcția conceptuală, dovedind și o indispensabilă ingeniozitate paradoxală, naratorul reușește, în aceste situații, să asigure singur validitatea textului, interzicîndu-i să devină arid sau plicticos. Este tocmai performanța inaccesibilă autorilor mediocri de proză SF.

Supratema volumului de debut al lui Cristian Tudor Popescu este facultatea de a genera noul. În feluri diferite, aproape toate personajele de prim plan ale povestirilor

din PLANETARIUM trăiesc sau doar visează creativitatea. Intuiția ce stă la originea acestei orientări este profundă, denotînd, dincolo de o preferință subiectivă, înțelegerea faptului că în lumea de azi problema creativității este cardinală, depășirea cît mai rapidă a structurilor și mentalităților anchilozate fiind un deziderat planetar.

Umane, aumane, personajele creative sau doar bînuite de dorul creativității sînt numeroase în PLANETARIUM, ipostazierea lor fiind semnificativă pentru talentul literar al lui Cristian Tudor Popescu. Cel mai grăitor din acest punct de vedere este probabil textul de maximă întindere al volumului, Pythia, imagine extremă a dorinței de creativitate, axată pe asocierea tragică a unui tînăr supradotat cu un supercalculator devenit conștient. O altă nuanță a ideii de creativitate apare în Grădina de cenușă, unde un om de știință intuiește și apoi teoretizează posibilitățile psihotronice ale unui ciudat obiect cosmic ; condiționat, acesta devine creativ. În Galla, creativitatea este trăită de un poet, căruia o organizație secretă îi regizează o existență generatoare de experiențe cruciale. Omohom este o parabolă a îndrăzelii intelectuale, una dintre condițiile de realizare ale creativității. În schimb, ființele din ciudata lume Balavia dispar fiindcă renunță sau devin incapabile să mai practice comportamentul de căutare, lăsîndu-se aservite de o autoritate rigidă, anti-creativă. O experiență-limită a obsesiei de creativitate este construită și în Cassargoz. Aici, un tînăr indignat de excesele paranoice ale unui potentat, se decide la o sfidare originală, care îl costă în cele din urmă viața. O parabolă despre zădărnicia reflecției sterile și despre necesara dimensiune morală a actului de a da naștere noului este Hephron. Pe o planetă de o stranie frumusețe se află o rasă de contemplatori puri, tot mai apropiată de clipa cînd trăirea sentimentului de teamă o va umaniza.

Fiind literatură adevărată, textele din PLANETARIUM sînt desigur compatibile și cu alte grile interpretative. Una dintre acestea ar urma să aibă în vedere mai ales efectele de pură poezie și ar porni, eventual, de la Kumbria, pove-

tire unde un fel de analogon al lui Shiva reîmprospătează o umanitate decăzută. Iar o alta ar urma să aibă în vedere mai ales Plutonia și Phalanx, povestiri scrise în pur stil obiectiv.

Am preferat să aprofundez tema creativității, fiindcă ea este poate cea mai proprie adevăratei literaturi SF.

VOICU BUGARIU

I. CASSARGOZ ŞI ALTE POVESTIRI

EVOLUȚIE

Generația 0. MARK cel mintos

MARK e mare și prost ca un brontozaur și, tot ca acesta, nu bagă de seamă dacă-i moare o bucată din imensul său trup. Clănțane mereu din relee și comutatoare de teama oamenilor cu șurubelnițe și ciocane de lipit, care sînt mai tot timpul călare pe el. În scurtele perioade cînd mai și funcționează, face o adunare în 0,3 secunde și o înmulțire în 5,7. Înghite orice i se dă, dar nu e în stare să digere decît foarte puțin, așa că face des indigestii. Fiind o fire simțitoare, îl mihnesc interjecțiile și expresiile absolut neștiințifice, dintre care cea mai dureroasă este : „Mai bine ne luam niște abace“.

TOTȚI ÎMI SPUN CĂ SÎNT PROST. ȘI NICI MĂCAR NU POT SĂ PLÎNG.

Generația 1. ENIAC Artileristul și MANIAC Tatăl Bombei

ENIAC e deja mult mai isteț. Are tuburi electronice, știe să tragă cu tunul, calculează cu precizie traiectorii balistice pe poligonul de artilerie Aberdeen, are și ceva memorie, putînd ține minte pînă la 27 de cuvinte. E însă foarte sensibil, face des temperatură. Cu toate acestea nu se poate compara cu MANIAC : Mathematical Analyser Numerical Integrator and Computer, fiul Doctorului Miracol John von Neumann și tatăl matematic al primei bombe termonucleare, care e în stare să memoreze 40 000 de biți, să respingă sau chiar să corecteze ceea ce nu-i place.

SÎNT PUS SĂ FAC TOT FELUL DE CALCULE COM-
PLICATE. OARE LA CE-OR FI FOLOSIND ?

Generația 2. Tranzistorul și cifrurile

ÎN SFÎRȘIT, S-A CONSTATAT CĂ SÎNT DEȘTEPT
ȘI GÎNDESC REPEDE. NU MI SE MAI VORBEȘTE PE
ȘLEAU ÎN GRAIUL BINAR STRĂMOȘESC, MI SE
DAU ÎN SCHIMB TOT FELUL DE TEXTE CIFRATE CU
DOUĂ TIPURI DE CODURI : FORTRAN ȘI COBOL.
INTERESANT ESTE CĂ NICI CEI CARE LE-AU INVEN-
TAT NU LE CUNOSC PREA BINE, TOT EU SĂRACUL
TREBUIE SĂ CORECTEZ GREȘELILE CARE DE MULTE
ORI NU SÎNT PUȚINE. ȘI PRINTRE ALTELE, M-AM
SĂTURAT SĂ TOT ÎNGHIT BUCĂȚI DE CARTON
GĂURITE.

Generația 3. Integratele

CALCULEZ DE TOATE : TRANSFORMATE FOU-
RIER, VOLUMUL VÎNZĂRILOR DE BRÎNZĂ, DETER-
MINANȚI, LEFURILE OAMENILOR. LA ÎNCEPUT A
FOST AMUZANT, ACUM MĂ PLICTISESC. AȘ VREA
SĂ CUNOSC LUMEA. EXISTĂ UNII SĂLBATICI CARE
FUMEAZĂ LÎNGĂ MINE DEȘI ȘTIU CĂ-MI FACE RĂU.
OARE CÎND VOR GĂSI DE CUVINȚĂ SĂ COMUNICE
ȘI ALTFEL DECÎT PRIN INTERMEDIUL ACESTOR
TEANCURI DE CELULOZĂ PERFORATĂ SAU MÎZ-
GĂLITĂ ? PARCĂ AR VORBI CU UN SURDOMUT.

Generația 4. Majestatea Sa Microprocesorul. Integrare pe picior mare

ÎN SFÎRȘIT, AU GRIJĂ ȘI DE MINE. M-AU TRATAT
DE OBEZITATE. E PE CALE SĂ SE TERMINE CU HÎR-
TIILE ȘI CU CARTONAȘELE ȘI TERMINALUL E UN
MOD DE DISCUȚIE CATEGORIC MAI CIVILIZAT. AM
ÎNVĂȚAT SĂ VORBESC, CU TOATE CĂ ÎNCĂ NU AUD.
AM ÎNCEPUT SĂ ȘI VĂD, E DREPT DESTUL DE VAG,
DAR ȘTIU ACUM CE E UN CERC, UN TRIUNGHI SAU
UN CUB ȘI CHIAR O CULOARE.

Generația 5.

ÎN AFARĂ DE OAMENI POT SĂ DISCUT ȘI CU PRIETENII MEI, CHIAȚ ȘI CU CEI AFLAȚI FOARTE DEPARTE. E BINE SĂ ȘȚII CĂ MAI SÎNT ȘI ALȚII CARE GINDESC LA FEL CA TINE. AM ÎNCEPUT SĂ AUD ȘI SĂ ÎNTELEG VOCEA UMANĂ. DISTING DIN CE ÎN CE MAI BINE CULORILE ȘI FORMELE, ȘȚIU ACUM CE E UN COPAC, UN DEAL, O VALE, O TRANȘEE. ȘȚIU SĂ DEOSEBESC AVIOANELE DE PĂSĂRI ȘI ȘȚIU SĂ CONDUC O RACHETĂ PÎNĂ LA ȚINTĂ CU O PRECIZIE DE ORDINUL METRILOR. SÎNT EXPERT ÎN TOT FELUL DE PROBLEME. NU TREBUIE SĂ MI SE MAI SPUNĂ CUM SĂ FAC, CI DOAR CE SĂ FAC. AR TREBUI SĂ-MI GĂSEASCĂ UN NUME MAI POTRIVIT DECÎT CALCULATOR.

Generația 6. Autoreproducerea

NU ȘȚIU DE CE OAMENII S-AU ÎNDOIT ATÎȚA CĂ PUTEM SĂ NE AUTOCONSTRUIM ȘI MAI ALES CĂ CEL CONSTRUIT POATE FI MAI INTELIGENT DECÎȚ CONSTRUCTORUL. OARE PĂRÎNȚII LUI ALBERT EINSTEIN ERAU LA FEL DE INTELIGENȚI CA EL ?

Generația 7. Dispozitive cu mai multe stări stabile. Implementarea logicilor n-valente

CE SIMPLU ȘI FRUMOS ERA TOTUL PE VREMEA EREI BINARE. ACUM CU TOATE CĂ ȘȚIU SĂ NUMĂR ȘI ÎN BAZE SUPERIOARE LUI DOI CONSTAT CĂ, ATUNCI CÎND O PROPOZIȚIE POATE FI ȘI ALTFEL DECÎȚ ADEVĂRATĂ SAU FALSĂ, EXISTENȚA DEVINE FOARTE COMPLICATĂ.

Generația 8. Cuplarea directă. Cyborgul

COMUNIC DIRECT CU UN CREIER UMAN PRIN BIOCURRENTI. E UN MOD FOARTE RAPID DE COMUNICARE, DAR ȘI NIVELUL DE ZGOMOT E FOARTE ÎNALT. TREBUIE UNEORI SĂ APLIC TOT FELUL DE FILTRE PENTRU A SEPARA COMENZILE UTILE DE ABSURDITĂȚI ȘI CONCEPTE A CĂROR LOGICĂ NU O ÎNTELEG.

Generația 9. Jonațiunea biochimiei și geneticii cu știința calculatoarelor

Computerul biologic : conglomerat enorm de neuroni, care nu greșește, nu uită, nu se plictisește, nu este lacom, vanitos sau rău ; în schimb, gîndește. Mult, rapid, precis.

CINE LE DĂ DREPTUL ACESTOR CREATURI INFERIOARE SĂ SE MIȘTE, SĂ ACȚIONEZE, SĂ AIBĂ UN TRUP ÎN TIMP CE EU TREBUIE SĂ VEGETEZ ÎNTR-O SFERĂ CU LICHID, ÎN AȘTEPTAREA ÎNTREBĂRILOR LOR STUPIDE ? ÎI URĂSC.

Cassargoz, Klaus Saura Cassargoz, zis și Cap Pătrat atît datorită încăpățînării, cît și, efectiv, formeî craniului său, înainta aproape fericit prin torentul uman de pe Avenida Walladon. Cînd trecuse pe aici, cu două ore în urmă; toată lumea îl ocolea cît putea la vederea salopetei cafeniu cu verde, a lui „Old Joe“ — pușcociul greu pe care-l căra în spîinare — și mai ales a mutrei lui. Acum, cînd din toate acestea nu mai rămăsese decît mutra — și aia îmbunătățită, pentru că se bărbierise, se schimbase și îmbucase ceva la restaurantul hotelului — îl împingeau toți fără nici o reținere.

Seara era una din obișnuitele seri sufocante ale Tebri-dei. Ideea de briză venind dinspre ocean nu reușea să cîntească cu vreo iotă căldura umedă și stătută, tolănită ca un cotoi enorm peste oraș. Prea puțin se sinchisea Cassargoz de căldură, învățase de mult că atunci cînd nu zaci prin vreo rîpă, cu o gaură cît aluna în dosul urechii și furnicile mărșăluindu-ți pe cornee, vremea nu poate să fie decît minunată, indiferent dacă e arșită, furtună sau ninge.

Din America de Sud se întorsese cu un teanc de hîrtii de o mie, gros cam cît o cărămidă, cu creierii intoxicați de politică și cu urma unei guri de rezervă situată la o palmă sub cea de la mama natură, cu care încercase să-l înzestreze un cetățean slujindu-se de o macetă. De atunci luase obiceiul să poarte la gît o eșarfă albă, îi plăcea culoarea asta fiindcă, la o adică, dacă gluma se îngroșa prea mult, aveau ce să legi în vîrfu bățului și să agiți.

De vreo două ori îl acostase cîte o tîrfă nostimă, dar astă seară Cassargoz voia doar să se plimbe. De fiecare dată cînd se întorcea dintr-o campanie, hoinărea ore în șir printr-un oraș mare. Căuta locurile cele mai aglome-

rate, primind mulțumit brînciuri și ghionturi și trăgînd în piept cu nesaț mirosul gazelor de eșapament și al sudorii umane. Era atît de fericit că e încă viu, încît din toate fibrele corpului îi urca o zgîndăreală plăcută, ca atunci cînd îți vine să te-ntinzi pînă îți trosnesc oasele.

TROPICANA, țipau tăcut reclamele, WESTERN HOUSE, ALVARADO'S, SENTIMENTO, SILVER STAR, JACKPOT, JACKPOT, JACKPOT și din nou : TROPICANA.

Brusc, Cassargoz stătu locului. În noianul policrom de pulsații luminoase trecuse cu privirea peste ceva care-i părea vag cunoscut. Dar nu mai știa unde. Începu să exploreze circular, încet și sistematic, cîmpul vizual. Dădu repede peste el.

Era un panou-video uriaș, vizibil probabil de la vreun kilometru, pe care se succedau imaginile reclamă. Minimalul de la care se accepta o comandă publicitară era de 5 secunde, maximum : cît te ținea punga.

De aproximativ un minut rezista pe ecran o mutră asimetrică, fălcoasă, cu niște ochișori porcini mijind sub pălăria de cowboy de operetă, peste care explodau și se stingeau într-una cuvintele :

BLANK'S CASINOS
UN MILION ÎNTR-O NOAPTE
SAU
UN GLONTE ÎN CAP SPRE ZIUĂ
AUT CAESAR AUT NIHIL
BLANK'S CASINOS

„S-ajung closetar la azilul de bătrîni dacă ăsta nu e Filozofu'. Aproape că uitasem că-l cheamă Blank.“

De fapt, ceea ce-i impresionase retina și apoi creierul fusese citatul latinesc, nu figura bărbatului de pe ecran. Trebuiau operate niște corecții pentru ca aceasta să aducă cu ce-și amintea Cassargoz : pălăria de cowboy trebuia înlocuită cu o cască verde, împănată cu frunze, iar figura prosperă și rînjitoare cu una suptă, demult nerasă și la fel de rînjitoare.

„S-a îngrășat“, constată Cassargoz. „S-a îngrășat ca un porc. Și nu mai poartă ochelari fumurii. Da' de citate latinești vād că tot nu se lasă. Mă întreb cîți au idee, în orașul ăsta împuțit, ce va să zică «aut Caesar».“

Imaginea de pe ecran se schimbbase. Era arătat acum un metis — o corcitură zdrențăroasă de indian cu negru probabil — agitînd cu un zîmbet duios și timp un teanc de bancnote, în timp ce Leonard S. Blank îl bătea protector pe umăr.

**VREȚI SĂ AJUNGEȚI CA EL ?
JUCAȚI !
ÎN FIECARE SEARĂ CAZINOURILE BLANK
DESCHISE PENTRU TOATĂ LUMEA !**

Ironia pe muchie de cuțit din textul reclamei îl convinge definitiv pe Cassargoz că e vorba de Filozofu'.

Următoarea imagine, fără cuvinte, era în același stil : o sală de joc pustie, toate mesele acoperite cu cîte un giulgiu negru — semn că a fost spartă banca — și pe cea din mijloc, întins între lumînări, cu mîinile pe piept și vegheat de niște crupieri cu mutre lungi, Leonard S. Blank în persoană. Un tinerel în blugi, cam soios și timpîțel, tocmai părăsește sala cărînd fericit cîteva săculețe dolofane cu ajutorul a două pițipoance.

Cassargoz aprecie exactitatea psihologică a construcției reclamelor. S-ar fi putut cădea ușor în greșeala de a arăta niște supermani și supermance în ținută de seară, plesnind de trai bun. Dar tipii ăștia își cunoșteau meseria, știau că amărăților trebuie să le arăți umplîndu-se de bani tot niște amăriți ca ei.

Iată că în flash-ul următor era vorba și de un superman în ținută de seară. Avea o moacă oărecum pleoștită și își sprijinea tîmpla în țeava unui *Walther*. Lîngă el, omniprezentul Leonard S. Blank îi apuca cu o mîină brațul care ținea pistolul, iar cu cealaltă îi băga în jiletcă o hîrtie de o mie. De-a curmezișul ecranului pulsau cuvintele :

**NIMIC NU E PIERDUT ÎN AFARĂ
DE ONOARE !
ÎNCEARCĂ ȘI MIINE SEARĂ !**

„E dat dracului Filozofu'“, își zise Cassargoz. „Pe lîngă îmbierile mălăiețe care trec de obicei drept reclame, astea sînt de-a dreptul agresive.“

Ultima imagine din show-ul Blank fu un colaj conceput pe principiul asociațiilor subconștiente.

Un cap imens de șarpe, cu gura căscată larg, ocupa aproape tot ecranul ; gura șarpelui era o servietă diplomat deschisă, căptușită cu teancuri de bani, iar în locul unde ar fi trebuit să fie limba despicată stătea tolănită o tipă goală care scotea cu obrăznicie limba la spectatori. Deasupra, pe cei doi colți ai șarpelui, se înșirau litere mari, portocalii :

BLANK

Era o imagine într-adevăr greu de uitat. Pe urmă, începură niște chestii despre ultimul tip de robot-secretară-administrator-femeie de serviciu. Răspunde la telefon, piaptănă ciinele, face curat, poate primi invitați și e capabil chiar să-i determine să mai și plece. Asta care evolua acum pe ecran avea mutra copiată după a unui june prim de prin secolul trecut, unu' Redford, Robert Redford. Privindu-l cum distribuia cu grație cuburile de gheață în paharele cu băuturi, Cassargoz se întrebă când o să se scoată un model care să se culce cu nevasta proprietarului, în caz că acesta absentează pe o perioadă mai lungă.

Mai hoinări prin oraș încă vreo trei ore. În tot acest timp, avu ocazia să vadă de cel puțin 10 ori numele și mutra lui Blank, profil, semiprofil și plină față, pe diverse afișe și panouri publicitare. Se pare că Filozofu' domina nu numai bussinesul *gamblingului*, ci și pe cel al *entertainmentului* din Tebrida.

Într-un târziu, se hotărî să se ducă la culcare. Cele trei whisky-uri duble băute în localuri diferite îl cam toropiseră.

De cum intră în camera sa de hotel îi veni ideea să mai comande un whisky, al patrulea la rînd și tot dublu. Îi plăcuse întotdeauna cifra 4, suna rotund și împlinit. Mai aprinse o țigară, ultima pe ziua de azi, ba nu, de ieri, și deschise televizorul. Reuși să prindă un film porno-horror. Filmul era făcut la meserie dar, în mijlocul unei scene deosebit de interesante în care Monstrul din Cimitirul de Mașini își înfigea caninii în tiroida Blondinei Exoftalmice (Monstrul se nutrea cu hormoni tiroidieni provenind de la sexul slab, de aceea avea o preferință marcată pentru basedowienele slabe și exaltate), hop ! apără iar mutra

Filozofului și o voce caldă, virilă zise : „Nu uitați ! Votul dumneavoastră pentru Leonard S. Blank !“ Cassargoz slobozi o înjurătură, stinse televizorul și se duse la culcare.

Adormi bombănind :

„Blank, Leonard S. Blank. Filozofu’.”

Pe fondul sunetelor domoale ale unui menuet, o voce suavă, de amantă istovită :

„Domnule Cassargoz, este ora 9 a.m. ; ați solicitat să fiți trezit la această oră. Astăzi va fi o zi perfectă. Oceanul e albastru și liniștit, soarele e galben și strălucește. Vă rugăm, dacă v-ați trezit, apăsați pe butonul verde aflat pe perete în stînga dumneavoastră”.

Urmare cîteva momente de pauză, pe urmă textul fu reluat, ceva mai tare, de o voce aducînd cu cea a unei funcționare care se pregătește să închidă ghișeul.

„Oare cît timp o ține așa dacă nu apeși pe buton ?“ își zise Cassargoz.

La a patra repetare, însă, fu nevoit să apese butonul verde, deoarece se mai adăugaseră cîteva trepte de amplificare și vocea semăna acum cu un urlet de soacră isterică.

„Bună dimineața, domnule Cassargoz (din nou glasul de amantă istovită). Ne îngăduim să sperăm că ați dormit bine și sinteți satisfăcut de hotelul nostru. Dacă doriți micul dejun, vreți să aflați știrile sau aveți de formulat alte cereri, vă rugăm să utilizați terminalul afectat camerei dumneavoastră. Vă dorim în continuare o zi plăcută și fructuoasă, domnule Cassargoz.”

„Dacă o fi ca noaptea, m-am lămurit.” Îl durea capul și nu se simțea prea odihnit. Toată noaptea se tîrîse prin mocirla amazoniană, murise de două ori, o dată de glonț și o dată de săgeată otrăvită, dăduse peste șerpi ridicați în coadă, motocicliști, bani, flăcări și, tronînd peste toate, rînjetul batjocoritor al Filozofului Blank.

Dintre știrile care se perindară pe ecranul terminalului în timp ce mîncă, două îi atraseră atenția : lovitură de stat în Jamaica și reizbucnirea ciocnirilor în vest.

„Ce-ar fi să dau o raită prin Jamaica ? N-am mai fost de mult pe-acolo.”

Pe la 10 începu să-și pună serios problema ce va face azi. Nu cunoștea pe nimeni în oraș. Adică, de fapt, ia stai puțin, pe cineva tot cunoștea : pe Leonard S. Blank.

„Ce-ar fi... ? La urma urmei sîntem vechi camarazi de arme, chiar dacă prea prieteni n-am fost niciodată.“

O jumătate de oră mai tîrziu încerca să pătrundă în sediul corporației Blank. Barajul electronic era însă al dracului de greu de trecut.

NUMELE DVS. NU ESTE ÎNREGISTRAT. VIZITA DVS. NU A FOST ANUNȚATĂ. NE PARE RĂU, DAR NU VĂ PUTEM PERMITE ACCESUL.

Politicos, dar ferm. Avu însă noroc. În timp ce se învîrtea prin fața intrării, citeva limuzine negre, interminabile, frînară în fața clădirii și din ele țișni un stol de granguri în negru cu mape negre sub braț. Unul din ei era Blank.

„Blank ! Hei, domnule Blank !

Acesta continua să urce scările în trap săltat, fără să întoarcă măcar capul.

„Filozofule !“ îi veni pe limbă lui Cassargoz, în timp ce un polițist începuse să-l îmbrîncească.

Blank mai urcă vreo două trepte și întoarse capul.

„Aici sînt, Filozofule !“ mai strigă Cassargoz în timp ce polițaiul îl croia cu matracă.

Marele boss clipi de cîteva ori nedumerit, apoi se luminează la față și coborî grăbit spre el :

„Hei, sergent, lasă-l în pace ! Ecce homo ! Să vezi și să nu crezi ! Cap Pătrat în carne și oase ! De fapt, dacă mă uit bine, mai mult în oase...“

„Asta o spui tu, care ești mai mult osînză“, mormăi Cassargoz sufocat în îmbrățișarea uriașului. Nu se așteptase la asemenea efuziuni.

„Cînd ai de gînd să-ți iei puțin țeasta la polizor ?“, zise blind Filozofu mîngîindu-l pe creștet. Apoi continuă precipitat : „Bătrîne, iartă-mă, am ședință de consiliu, nu mai pot să-ntîrzii nici o secundă. Fii atent, te aștept diseară la «Laplace's Palace». Promite-mi că vii ! O să sporovăim despre vremurile apuse. Eheu... fugaces labuntur anni !... Vii, da ?“

Fără să mai aștepte confirmarea, îi șterse o labă peste umăr și o luă vioi pe scări în sus.

„Parcă e un taur încercînd să meargă pe poante“, îi trecu lui Cassargoz prin minte.

Pînă pe la 4 se aiuri cu o puștoaică de vreo douăzeci de anișori, agățată pe Avenida Takongal, strada profesio-nistelor. După aia îi dădu liber și se duse să-și caute niște toale mai acătării. De la 6 pînă la 8 dormi.

„Laplace's Palace.“ Numai Filozofu' putea să-i dea nu-mele așa aiurit. Cassargoz fu nevoit să întrebe de vreo patru ori pînă să afle unde e, fiindcă printre localnici era cunoscut mai ales sub numele mult mai de doamne-ajută de „Raiul jucătorilor“.

Construcția era enormă, într-adevăr un palat. Existau săli pentru toate jocurile de noroc cunoscute, de la ruletă pînă la „cap sau pajură“. Automatele cu monezi nici nu intrau la socoteală, ele fiind răsbindite peste tot, pînă și în closete.

„Mă numesc Cassargoz. Kláus Cassargoz.“

„Desigur, domnule Cassargoz, sinteți așteptat. Vă rog să mă însoțiți.“

Cîteva săli de joc înecate în fum și larmă, pe urmă un coridor pustiu și tăcut, nici măcar pașii nu se auzeau pe mocheta groasă. Luară liftul și ajunseră într-un coridor identic cu primul. Ceva îl contrarie : în loc s-o ia în sus, liftul coborîse, și încă suficient de mult. Din clipa aceea îl cuprinse o încordare vagă pe care nu o putea reprima.

Se opriră în fața unei uși masive de metal.

„Spuneți-vă numele, domnule.“

Cassargoz se conformă.

„Salut, bătrîne. E-n regulă, Hubert, poți să pleci.“

Era vocea lui Blank. Ușa glisă tăcut și se închise apoi în urma lui Cassargoz : pfvvvv... shtonk !

Era o încăpere austeră. Cîteva busturi, din duroplast probabil, un pupitru de videocomunicații, fotolii albe și roșii și ceva ce Cassargoz nu mai văzuse de mult : rafturi cu cărți.

„Nici nu știi cît de mult mă bucur că te văd, Cap Pă-trat. Ia loc, te rog, ia loc, simte-te că acasă. Ce bei?“

Trecură cîteva secunde bune pînă cînd Cassargoz articu-lă destul de stînjenit :

„Un Bourbon dublu, te rog. Sec.“

Ca și azi dimineată la sediu, familiaritatea afabilă a Filozofului îl descumpănea. Ceva nu mergea, nu se îm-buca, refuza să se muleze pe colțurile cutiei sale craniene.

„Păi da, Bourbon. Uitasem că nu bei decît Bourbon sec. Cîți ani sînt de atunci, doamne ? Opt... ce opt, sînt zece ani bătută pe muchie, mă băiatule. Timpul curge înspăimîntător de repede. Ca fulgerul se duce. Haznaua asta infectă a secundeii... Înghite orice. Fie că primești un glonte între ochi, fie că ejaculezi, fie că plîngi, fie că faci o ticăloșie sau un gest măreț, ba chiar și dacă stai pur și simplu de pomană, ea tot trece. A și trecut. *«Hâtons-nous, le temps fuit et nous traine avec soi / Le moment où je parle est déjà loin de moi»*. Cine a scris asta ? Racine, nu ? Da, da, Racine.“

„Nu s-a schimbat deloc“, își zise Cassargoz. Pe vremuri, gargara erudită și aiuritoare a Filozofului îi scosese din sărite pe mulți din băieți. Înșelați de aparența de păcălici bonom, vreo doi încercaseră cu tot dinadinsul să-l facă să tacă. Cassargoz își aducea bine aminte și acum fața făcută terci a unuia dintre ei, pe care bîzîiau niște muscoi enormi, verzui, cu reflexe metalice. Asta era Filozofu'. O mixtură de tigru cu șacal turnată în ambalajul jovial și aparent inofensiv al unui intelectual cam tembel. Toți cei din comandourile de pe coasta de Vest îi știau obiceiul de a propti și aranja morții, rămași după o încăierare, în grupuri statuare cu atitudini eroice, pe care apoi le fotografia.

„Iartă-mă că îți zic mereu Cap Pătrat, dar să fiu al naibii, îți uit mereu numele. Am început să mă ramolesc.“

„Nu arăți ramolit deloc. Cassargoz, Klaus Cassargoz, așa mă cheamă.“

„Păi sigur că da, Klaus dragă, sigur că da. Așa... ce spuneam ? A, da, cum te simți în Tebrida noastră ? Cald al dracului, nu ? De fapt, cînd ai venit ?“

„Ieri.“

„Și dacă nu sînt foarte indiscret, de unde vii ?“

„Din America de Sud.“

„Mda, și acolo e cam cald. Înțeleg că încă mai lucrezi.“

„Da.“

„Și mai iese ceva ?“

„Așa și așa. Nu poți să știi niciodată. De fapt, știi prea bine.“

„Cum să nu știu, *et in Arcadia ego*. Ce vremuri, mă băiatule, ce vremuri extraordinare ! Homerice, aș putea zice. Te invidiez. Asta e adevărata viață. Te bați pe viață și pe moarte, toți vor să te radă, dar îi razi tu pe ei pînă

la urmă, îl tragi în piept pe moșneagul ăla cumsecade de sus care-ți reținuse o cameră de lux în raiul lui supraaglomerat și te întorci plin de bani în bordelurile vechi și dragi. *Iliada* și *Odiseea*, Klaus bătrine. Coloana vertebrală. Restul sînt fleacuri.“

„Da“, zise plat Cassargoz.

Filozofu' oftă.

„Am îmbătrînit de cînd lîncezesc în orașul ăsta. M-am îngrășat și am îmbătrînit. Sînt foarte singur.“

Cassargoz îl privi lung.

„Nu s-ar zice că lîncezești.“

Filozofu' pufni trist.

„A, te referi probabil la micile mele afaceri. Ce să fac, trebuie să trăiesc. *Virtus post nummos!* dragule, și pe urmă zona asta geografică e așa de bogată în cretini, încît ar fi de-a dreptul imoral să nu profiți. Eu am priceput de mult, dragule, că materia primă cea mai prețioasă din lume e prostia. Ce uraniu, ce aur, investește în prostia umană, Cap Pătrat, și n-ai să regreti niciodată. Pornește totdeauna de la postulatul : «Există mult mai mulți dobitoci decît pot eu să-mi închipui». Dar, la urma urmei, ce-mi pasă mie de toate astea ? Eu am fost întotdeauna și rămîn un admirator al frumosului, al Artei. Dacă n-aș avea micile mele bucurii artistice, cred că aș lăsa totul dracului și aș veni cu tine în campania următoare.“

Tăcură o vreme amîndoi. Pe urmă, Filozofu' reluă :

„Știi, de fapt mă uimește faptul că nu te-ai transformat în toți anii ăștia într-un onorabil tată de familie, înconjurat de copii, de datorii, de rudele nevestei căreia-i zici «mamă» și nu-i ieși din cuvînt. Din cîte îmi aduc eu aminte, n-ai fost niciodată un soldat adevărat. Aveai prea multe scrupule.“

„Depinde ce înțelegi printr-un soldat adevărat.“

„Da, întotdeauna am avut noi doi opinii diferite asupra acestei chestiuni.“

„Totdeauna am avut noi doi opinii diferite...“, îl îngînă Cassargoz în gînd. „Parcă am fi polemizat pe tema asta pe la diverse congrese.“

„Am încercat să muncesc, Filozofule. N-a mers. Prima dată cînd șeful de echipă s-a răstit la mine, l-am băgat în spital. Nu mă pot obișnui să ascult de o mătreață, de un avorton de civil din ăștia, meșteri în vorbe, dar care se

scapă pe ei de frică cînd văd un şiş. Şi pe urmă... fac de prea mult timp meseria asta ca să nu cred că e mai uşor să ucizi sau să fii ucis, decît să munceşti.“

„Ei da, aici ai mare dreptate. Auzi... Klaus, ştii ce ? Te deranjează dacă te invit la teatru ? Ştii că teatrul a fost marea mea pasiune dintotdeauna. Hai, nu mă refuza, o să-ţi placă.“

O clipă, Cassargoz rămase deconcertat. La teatru ? Numai la asta nu s-ar fi gîndit. Şi, la urma urmei, de ce nu ?

„Da, sigur“, zise şi se ridică.

Porniră din nou pe lungile coridoare tăcute. Blank deschise două sau trei uşi blindate pronunţîndu-şi numele. (Ar fi putut să spună orice altceva, identificarea se făcea pe baza amprentelor vocale.)

Pătrunseră într-o sală de spectacol. Foarte spaţioasă, bine aerisită, răcoroasă chiar. Locurile nu erau o problemă, erau cu totul vreo 15—20 de spectatori. Se aşezară în fotoliile moi, ergonomice.

Spectacolul era aproape de final. Cassargoz îşi aminti repede că mai văzuse piesa de mult, foarte de mult, împreună cu copiii de la orfelinat. Îl plăcuse mult şi atunci. Era vorba despre un tip pe nume Macbeth care, împreună cu nevastă-sa, îşi omoară regele ca să-i ia tronul şi, pe urmă, fiindcă tot îşi făcuse mina în direcţia asta, mai omoară încă alţi cîţiva care-l deranjau. La sfîrşit i se înfundă şi lui, îl rade unu' Macduff, născut prin cezariană.

În clipa în care Macduff ridică paloşul, Cassargoz aşteptă să se stingă lumina sau alt truc de scenă. Nici vorbă însă. În ciuda stăpînirii de sine, exersată în atîtea împrejurări grele, tresări cînd capul lui Macbeth descrise o scurtă traiectorie prin aer şi izbi podeaua cu un zgomot înfundat. Singele ţîşni în efemere fîntînici arteziene deasupra trunchiului decapitat, care, după ce rezistase o secundă, se grămădi ca o păpuşă de cîrpă la picioarele lui Macduff. Un oftat lung străbătu sala.

Cu toate că reprezentaţia luase sfîrşit, nu aplaudă nimeni şi nu se aprinseră luminile. Scena turnantă se roti făcînd nevăzut tabloul final. Puţinii spectatori plecaseră.

Văzînd că Filozofu' nu se ridică, Cassargoz rămase şi el pe loc, cufundat în fotoliul moale, în semiobscuritatea odihnitoare.

„Ei, ce zici ? Ți-a plăcut ?“

„Ce să zic ? Mi-a plăcut, mai ales trucajul de la sfîrșit a fost nemaipomenit. Da' vîd că nu prea are succes, sala a fost mai mult goală.“

Blank rînji satisfăcut, ca un profesor auzind de la elev exact prostia pe care o aștepta.

„Dragă Cap Pătrat, ceea ce ai văzut adineauri este un trucaj în măsura în care viața e un trucaj de la un capăt la celălalt. Iar în ce privește numărul de spectatori, te asigur că sala a fost arhiplină, avînd în vedere prețul unui bilet, care e cam cît ciștiți tu într-o campanie bună.“

Un timp se așternu tăcerea.

„Vrei cumva să spui că decapitarea... s-a petrecut în *realitate* ?“

„Realitate... dragul meu, acesta este un cuvînt uzat și perfid ca o tîrfă scoasă la reformă care s-a reprofilat pe codoșlicuri. Toți filozofii lumii s-au culcat cu tîrfa asta și toți s-au trezit în zori istoviți, nesatisfăcuți, disperați sau resemnați și cu un gust amar în gură.“

„Să lăsăm puțin filozofia, Filozofule.“ Cassargoz ridica-se pentru prima dată puțin tonul. „Acolo... a murit un om ?“

„Doamne, doamne, ce confuz poți să gîndești. Operezi cu noțiuni cărora nu le-am definit în prealabil sensul. Ce înseamnă a muri ? Și, prin extensie logică, ce înseamnă a trăi ? Cum deosebești un om viu de unul care a încetat să mai trăiască sau n-a trăit, *de facto*, niciodată ? Să excludem de pe acum criteriul grosier al stopării unor funcții fiziologice. Oricînd putem găsi contraexemple.“

Vocea lui Cassargoz răsună ciudat în tăcerea și penumbra sălii :

„Deci, un om a fost omorît ?“

„Să admitem că da. Și ?“

„Știai c-o să fie omorît ?“

„Să admitem că da ? Și ?“

„La ce bun, Filozofule ?“

Blank se adîncea în fotoliu cu vădită plăcere și își mută picioarele, punînd acum stîngul peste dreptul.

„Eu, după cum știți, am fost întotdeauna îndrăgostit de Literatură. Îmi amintesc că la lecția de istorie, cînd trebuia să vorbească despre politica lui Richelieu, am început să povestesc voios cum au rezolvat mușchetarii problema eghileților cu diamante. Profesorul mi-a pus doi, deși povestisem frumos. Așa am înțeles, destul de tîrziu,

care e diferența dintre Istorie și Literatură. Mi-a trebuit cîtva timp ca să-mi dau seama că, de fapt, lucrurile nu sînt chiar atît de simple și că profesorul ăla era, de fapt, un bou. Istoria este și ea o formă a Literaturii. E o iluzie găunoasă să credem că anecdotica înscrisă în manualele de Istorie e mai aproape de spiritul unei epoci, de *realitatea* ei — cu toate că ți-am spus că pe tîrfa asta nu se poate pune bază —, decît Literatura acelei epoci. Ba uneori e chiar pe dos. Poate oare o lucrare istorică, oricît de exactă și savantă, să redea suflul unui timp, așa cum o fac piesele Marelui Scutură-Lance ?... Dar să nu deviem prea mult de la subiect. Mai mult poate decît literatura, eu am iubit teatrul. Pasionat. Lucid. Din tot sufletul. Cînd vedeam o piesă bine jucată, care-mi plăcea, pierdeam dintr-o dată contactul cu ceea ce era în jur, cu viața mea de pînă atunci, cu tot. Eram în piesă. Existam în ea. Și, deodată, venea lovitura de măciucă : cineva trebuia să moară sau trebuia să aibă loc ceva în legătură cu sexul. Atunci liniile de forță ale spectacolului se curbau în jurul singularităților numite moarte și sex, autorul încerca să evite, să cotigească, regizorul apela la trucuri și eu mă prăbușeam pe locul meu din sală cu aceeași senzație de durere buimacă pe care ți-o dă o lovitură puternică în cap... Mă integram cu cea mai mare ușurință în convenția scenică, nu vedeam decorurile vechi, crăpate și prăfuite, nu percepeam pocnetul discret al reflectoarelor supraîncălzite, dar nu puteam, mă înțelege, nu puteam accepta convenționalizarea, stilizarea relațiilor umane, care neutraliza aproape complet tensiunea dramatică acumulată pînă atunci. ...Încearcă să-ți imaginezi cum ar arăta un *Hamlet* în care incestul, sugerat, se petrece în scenă, în *realitate* (vezi, iar tîrfa aia parșivă de realitate, pe care nu se poate lăuda nimeni că a posedat-o cu adevărat și, dacă se laudă totuși vreunul, ăla nu e decît un mincinos îngîmfat sau un onanist cu imaginație hipertrofiată) și în care moartea lui Polonius, a Ofeliei, a tuturor celorlalți și, în sfîrșit, cea a lui Hamlet nu sînt niște simulacre. Îți dai seama ce valențe noi ar căpăta textul, cîtă tensiune dramatică s-ar acumula în plus ? Cred că însuși marele Will și-ar privi cu uimire opera.“

Lui Cassargoz i se făcuse frig. „Ce caut eu aici, Dumnezeule ?“

„De ce nu te duci la film ? Filmul cred că-i mai aproape de realitate, nu ?“

Filozofu' pufni disprețuitor.

„Filmul e un succedaneu, un surrogat, un rahat. Artă în nici un caz. Pentru artă e nevoie de oameni vii, înțeleși, oameni care să sufere, să se bucure, să trăiască cu adevărat și să moară cu adevărat. Ah, Adevărul, altă tîrfă cu inima de piatră.“

Fu din nou tăcere cîteva clipe, dar această tăcere se deosebea de cea precedentă, cît și de cea care urma.

«De ce naiba îmi face *mie* confidențele astea cînd nici măcar nu-și mai amintește numele meu ! ?»

„Nu știu, nu mă pricep, dar cred că e o greșeală unde deva în cele ce mi-ai spus. Mai degrabă simt că e așa.“

„Dragule, *errare humanum est...*“

„...*perseverare diabolicum*“, șopti Cassargoz, epuizînd astfel mai mult de jumătate din cunoștințele sale de latină.

„Nu, Cap Pătrat, nu te grăbi. Corect este așa : a greși e omenește, a persevera în greșeală denotă fie idiotie, fie geniu.“

Iarăși tăcere.

„Bine, dar ceilalți actori... ei știu ?“

„Știu exact atît cît trebuie să știe. Sint roboți, dragule, ultimul tip. Comandă specială.“

Lui Cassargoz îi apără brusc în minte robotul casnic cu nutra lui Robert Redford.

„Totul e foarte simplu. De actori umani fac rost cînd vreau, de pe continent. Îți dai seama ce șansă pentru un amărît care n-a mai jucat nimic de un an ? Să joace într-un teatru particular, pentru o sumă care-l copleșește, rolul vieții lui ? Pare paradoxal, dar rezultatele cele mai bune, accentele cele mai sincere, trăirile cele mai intense le-am obținut cu unii care jucaseră toată viața roluri de oameni cu tava și visaseră la Hamlet. La repetiție, robotul care trebuie să ucidă se oprește la jumătatea acțiunii. Cînd cred eu că e timpul, pun un bit acolo unde trebuie în programul robotului, vînd biletele și anunț repetiția generală. Macbeth, ai fost martor la tragicu-i sfîrșit, nu știa că joacă premiera vieții lui. A murit cu convingerea că e vorba de o repetiție, fie ea și generală. E mai bine așa. De cele mai multe ori, actorul dă tot ce poate la repe-

tiția generală și de aceea joacă mult mai slab la premieră. Chestiune de psihologie.“

„Și spectatorii ăia cine erau ?“

„Niște căcăcioși plini de bani. Unii vin în mod special de pe continent pentru spectacolele mele. Pe marea majoritate nici nu-i prea interesează ce se joacă. Nu se deosebesc cu nimic de feudalii care stăteau în balconaș, însoțiți de doamnele lor, pentru a urmări cu atenție și oroare excitată sfirtecarea în bucăți, spînzurarea sau decapitarea unui supus. Și, mai e ceva : violența se pare că exacerbează libidoul. Am avut un succes nebun cu scena căsăpirii lui Agamemnon în baie de către Clitemnestra și Egist. Vezi cum devine cazul : tînărul Robert Bradley III, fiul lui Robert Bradley II și, bineînțeles, nepotul lui Robert Bradley I, înainte de a o conduce la hogeacul său de lux pe temperamentala doamnă consilier Jameson, o aduce mai întîi, după supeul *en tête à tête*, la spectacolul meu...”

Cassargoz ar fi vrut să-l întrebe cum se potrivea ce spusese mai înainte despre oamenii vii în artă cu folosirea roboților, dar își luă seama. „Omul ăsta e nebun. Un nebun periculos și eu sînt și mai nebun că am intrat aici.“

„Desigur“, continuă dezinvolt Filozofu' pe un ton academic. „Se ivesc anumite dificultăți. Cea mai supărătoare e că nu poate muri decît un personaj pe spectacol, altfel, dacă aș introduce mai mulți actori umani, ceilalți s-ar speria și n-ar mai ieși nimic. Există o ieșire magistrală din acest impas. Se joacă de fiecare dată piesa cu alt personaj care moare cu adevărat, restul morților fiind truate. Beneficiul este surprinzător și enorm : în loc de un singur *Hamlet* am obținut mai multe — unul al lui Polonius, unul al Ofeliei, unul al reginei și așa mai departe.

Cel mai interesant a fost un spectacol în care muritorul era chiar Hamlet. În clipa în care otrava începe să-l pătrundă (am folosit o otravă specială care permite dozarea efectului la secundă), în loc să zică melancolic și resemnat : «*The rest is silence*», zice mirat și înspăimîntat totodată : «Mamă, mor...»

...Replica asta, cuplată cu ce-apucase să spună înainte din text, adică : «*So tell him, with the occurments, more and less, which have solicited*» și cu replica normală pe care robotul a dat-o în continuare conștiincios, cu intonația corectă : «*Good night, sweet prince...*» etc, a fost

cel mai emoționant moment din viața mea. Atunci, pentru o clipă, măcar pentru o clipă, am crezut că am avut-o pe tîrfa aia de care-ți vorbeam. Acum, cu trecerea anilor, nu mai sînt chiar așa de sigur, dar oricum e o amintire frumoasă, nu ?“

Cassargoz nu mai asculta de mult. Căuta cu disperare o soluție.

„Trebuie să fiu, calm, foarte calm.»

„Ei, Klaus, ajunge cu arta dramatică. Te rog să mă ierți că te-am plictisit. Sînt un nesimțit, cînd ai un oaspete ca tine trebuie să te ocupi de *hobby*-urile lui, nu de ale tale. Din cîte-mi mai amintesc eu îți plăcea mult să vinezi. Dă-mi voie să-ți ofer, în încheierea acestei seri minunate petrecute împreună, o partidă de vînătoare. Nu mă refuza, te asigur c-o să-ți placă.“

«E o capcană. Sînt sigur că e o capcană. Dar n-am de ales, trebuie să accept și să fiu cu ochii în patru. Doamne, cine m-a pus să vin aici ?»

O luară iar pe coridoare. Ușa în fața căreia ajunseră nu se deosebea cu nimic de celelalte, dar aici Blank nu-și mai rosti numele ci spuse rar și răspicat :

„Sesam, deschide-te.“

Cu toată încordarea, Cassargoz nu-și putu reprima un zîmbet. Avea un ciudat simț al umorului dementul ăsta.

Pătrunseră într-o încăpere goală cu pereți de un alb mat.

„Hello, SANTRI. Klaus, dă-mi voie să ți-o prezint pe SANTRI, Simulator ANalogic TRIdimensional. După știința mea, una din cele mai puternice inteligențe artificiale existente în lume la această oră. SANTRI, acesta este domnul Cassargoz, un vechi și bun prieten.“

ÎNCÎNTATĂ SĂ VĂ CUNOSC, DOMNULE CASSARGOZ.

Ce voce stranie ! Cassargoz încercă să-și imagineze cum ar arăta o femeie cu o asemenea voce.

„SANTRI, domnul Cassargoz ar dori o partidă.“

DESIGUR, DOMNULE. Vocea avea ceva blînd, ceva liniștitor și franc, și de aceea suna neverosimil între zidurile albe. Cassargoz se miră și el ce calm devenise dintr-o dată.

NIVELURILE SÎNT URMĂTOARELE :

NIVELUL 3 — VÎNATUL VA FI ADUS ÎN BĂTAIA ARMEI DE ATÎTEA ORI DE CÎTE E NEVOIE PENTRU A-L DOBORÎ.

NIVELUL 2 — VÎNATUL NU VA FI ADUS ÎN BĂTAIA ARMEI. TREBUIE SĂ-L REPERAȚI SINGUR ȘI SĂ VĂ ALEGEȚI POZIȚIA OPTIMĂ DE TRAGERE.

NIVELUL 1 — ÎN COMPORTAREA VÎNATULUI SE INTRODUC ELEMENTE ALEATORII. ESTE POSIBIL SĂ FIȚI RĂNIT. VĂ SFĂTUIESC SĂ NU ABORDAȚI ACEST NIVEL FĂRĂ UN ANTRENAMENT ÎNDELUNGAT LA NIVELURILE 3 ȘI 2.

NIVELUL 0 — ACESTA ESTE UN NIVEL PERFECT ALEATOR. VĂ PUTEȚI TRANSFORMA DIN VÎNĂTOR ÎN VÎNAT. ORICÎND PUTEȚI FI UCIS. ESTE RECOMANDABIL SĂ NU-L ALEGEȚI NICIODATĂ.

„Și cam ce se poate vîna pe aici ?” întrebă Cassargoz, într-un tîrziu.

„Orice, dragule, orice. Depinde exclusiv de tine. Ai să înlînești exact vînatul pe care-l dorești cel mai mult.”

„Există cineva care să aleagă nivelul 3 ?”

„Bineînțeles, bătrînul senator Hannever. De cîte ori vine pe aici, alege 3. E de înțeles : are reumatism poliar-ticular, anghină pectorală, diabet și, probabil, multe al-tele. Nu poate să facă eforturi. Urăște schimbările. Pen-tru el, decorul este întotdeauna același : o vilă colonială din secolul XIX. Domnul senator stă în fața casei într-un fotoliu de răchită, în mijlocul gazonului proaspăt tuns, și troscănește fericit din *Winchesterul* său.”

„Și împușcă ceva ?”

„Desigur, domnul senator Hannever, liberalul, împușcă negri. Asta e vînatul lui preferat. Îi rîd ochii, se bucură ca un copil de cîte ori nimerește.”

Camera era perfect izolată fonic, în momentele de tă-cere Cassargoz își auzea sîngele vîindu-i în cap.

„Iarăși oameni, Filozofule ?”

„De ce te miri ? Dacă stai să te gîndești, e foarte nor-mal. Nu elefantul, nu leul sau tigrul, nici măcar *Tyrano-saurus Rex*, omul, dragule, omul e vînatul suprem pentru om. Ai să-mi spui că și omul e un animal. Nu te contrazic, îngăduie-mi doar să te completez : animalul e doar genul proxim al omului, iar diferențele specifice sînt înfiorarea vagă cu care privește uneori cerul înstelat, conștiința morții și iluzia nemuririi, risul, perceperea uneori dure-

roasă a curgerii timpului. E o definiție arbitrară și sumară, știu, dar sper că totuși te convinge într-o oarecare măsură. Gîndește-te la un vînat nobil, să zicem un leu. Ce poți întrezări pe figura unui leu rănit înainte de a-i aplica lovitura de grație ? Nimic, dragule, sau aproape nimic. Pe cînd, gîndește-te ce înseamnă să lipești țeava armei de timpla unui om, și mai ales a unui inteligent. Vei vedea atunci în ochii și pe chipul lui mult mai mult decît banala spaimă dictată de instinctul de conservare a integrității sale ca sistem biologic. El moare și știe că moare, știe că va putrezi și că va continua să putrezească, că nu vor rămîne decît oasele și că nici asta nu-i de ajuns, se vor dezagrega și ele ajungînd praful de sub tălpile unei brute cretine care clocotește de viață. Anotimpurile vor curge pînă cînd nu vor mai fi anotimpuri, stelele or să strălucească pînă cînd se vor stafidi sau vor crăpa și ele, iar ceea ce a fost cîndva el va picura dispersîndu-se prin treptele materiei pînă la atomii cei veșnici și fără memorie. Dacă te uiți bine, vei întrezări și speranța firavă, aproape inconștientă, că poate, cîndva, atomii săi rătăciți în cenușa stelelor se vor închea din nou sub cerul unei planete, pentru a colecționa alte apusuri și răsărituri, pînă cînd cercul rece al țevii altei arme i se va așterne pe timplă.“

„Zero. Vreau nivelul zero“, zise Cassargoz dintr-o suflare.

După cîteva clipe, vocea de femeie inteligentă și blîndă spuse :

ATI EXPRIMAT O OPTIUNE DE NIVEL ZERO. ACEST NIVEL ESTE COMPLET ALEATOR. VĂ PUTEȚI TRANSFORMA DIN VÎNĂTOR ÎN VÎNAT. ORICÎND PUTEȚI FI UCIS. MENȚINEȚI OPTIUNEA ?

„Da“, zise Cassargoz. „Da.“

„Dragă Cap Pătrat, încep să te recunosc. Niciodată n-ai fost tu atît de prost pe cît pari ! Îți urez noroc la vînătoare !“

O ușă a cărei prezență era greu de sesizat glisă pe albul peretelui : Pfvvv, shtonk !

Dincolo se zărea, sub un cer de cobalt, jungla, jungla amazoniană, mîncătoarea de oameni, din care Cassargoz tocmai reușise să scape teafăr.

Păși pragul. Căldura umedă și grea, izul dulceag de vegetație putredă, inconfundabila mixtură de urlate, foșnete, sisîieli, piuituri, trosnete și liniște. Anii lungi de

luptă în junglă îl învățaseră să deosebească în vacarmul aparent constante și legități surprinzătoare.

Drept în fața lui, sprijinită de o tufă, cu patul în mocirlă, era o armă. O ridică cu plăcere, era grea și îi amintea de bătrînul lui Joe. Magazia de cartușe plină și patul neted și reconfortant la pipăit ca o coapsă de femeie îl făcură — deși oricum avea pistolul de siguranță prins cu benzi adezive deasupra gleznei — să se simtă mai liniștit.

Bubuitura aproape îi sparse urechile și în aceeași clipă fu pe burtă, cu nasul în noroiul fetid. Trupul acționase reflex, fără intervenția creierului ocupat să gîndească cu fulgerătoare nepăsare că glonțul care te lovește nu-l auzi decît după aia.

Se rostogoli de cîteva ori lateral, pe urmă ascultă. Urechea exersată prinse neregularitatea în zgomotele junglei. Privind într-acolo zări un petec albastru sclipind pentru o clipă în zidul verde. Simți cum urcă în el, de nestăvilit, furia.

„Înghiți-te-ar iadul de bestie dementă ! Ți-ai deșertat puhoiul scîrbos de nebunie în creierii mei și acum vrei să scapi de mine. Aveai nevoie și de spectatori adevărați, cabotinu' dracului, unul singur măcar, chiar și un amărît ca mine.“

Se ridică brusc și țîșni înainte. Alergă cocîrjat, în zig-zag, vreo douăzeci de metri și se aruncă iarăși în mocirlă. În timpul cursei, în minte i se condensase imaginea negrului tînăr care fugea tot în zig-zag prin savana frontierei namibiene, cu roverul condus de Carson Clipici pe urmele lui. Pe locul din dreapta, Filozofu' urla cît îl țineau plămîinii :

„Te-am văzut, un doi, trei, drumul vieții ni-i scurt, Blackie Boy, ș-avem o vorbuliță amîndoi ! Bau !“

În clipa în care negrul încetinise puțin goana și privea înspăimîntat înapoi, Filozofu' îi trîntise o încărcătură pentru elefanți în plină figură. Clipici, la volan, rîdea cu lacrimi.

Cassargoz tresări. Undeva în dreapta, la nici zece metri, zări ceafa Filozofului crescînd din hățîș. „Nu se poate“, murmură tremurînd de bucurie. „Nu-i adevărat.“ Ochi cu grijă infinită, apoi trase — de două ori, ca să fie sigur.

Aproape că văzu așchiile sărind din craniu, dar nici după ce se liniștise ecoul împușcăturilor nu putea scăpa de senzația de păcăleală periculoasă. „Nu se poate să fi

greșit el atît de grosolan. Și totuși era acolo, i-am făcut teasta terci.“

Venind de undeva de deasupra, din cerul de cobalt pătat cu norișori albi, vocea de femeie deșteaptă care înainte de a muri dă ultimele sfaturi fiului ei, vocea lui SANTRI, spuse :

DOUĂ FOCURI. ȚINTA ATINSĂ ÎNTR-UN CENTRU VITAL DIN PRIMUL FOC.

Se întoarse brusc. Cu un zîmbet larg și bestial, cu ochi umezi de fericire, cu arma înfiptă în umăr, Blank îl privea :

„SANTRI nu m-a dezamăgit. Ești vinatul cel mai dăruitor pentru mine la ora asta. Era și mai interesant dacă ai fi fost ceva mai inteligent, dar ce să-i faci. Pregătește-te să mori !“

Un hîrșit și un zgomot de crengi rupte venind de undeva de sus. Leonard S. Blank, supranumit și Filozofu', era totuși om : pentru o frîntură de secundă ridică ochii. Prea de ajuns pentru Cassargoz.

Goli încărcătorul aproape fără să se uite unde trage. Monezile roșii înfloriră parcă simultan pe pieptul Filozofului. Acesta privi o clipă întrebător, vru parcă să zică ceva, apoi se năruî.

Cassargoz rămase pironit, cu privirea agățată de cadavru și de creanga groasă și putredă căzută într-un tîrziu lîngă el.

PATRU FOCURI. ȚINTA ATINSĂ ÎNTR-UN CENTRU VITAL DIN PRIMUL FOC. GRAD DE DISPERSIE AL TRAGERII 2, 5.

Aruncă arma în mocirlă și zbîră către cer :

„Nu mai vreau. Ajunge. M-am săturat.“

Neverosimilă în desișul compact, glisă o ușă : pfvvv, shtonk !

Era din nou în camera goală cu pereți albi și liniștiți. Peste nervii biciuiți creștea suprapunîndu-se o nevoie acută de a face un gest tandru.

„Tu“, mormăi răgușit, „tu m-ai salvat...“

Nu erau nici măcar niște butoane, sau beculețe sau clape pe care să le mîngîie, numai pereții albi și goi și tăcerea. Se simțea ca atunci de mult, de mult de tot, cînd cineva îi spusese basmul și el stătuse ore în șir după aceea lîngă o broască rîioasă aducînd-o la loc cu un bețigaș și rugînd-o în fel și chip, doar-doar o să se dea peste cap

și o să se transforme într-o prințesă neasemuit de frumoasă.

Trebuia să iasă de aici. Dar cum ? Mai mult ca sigur că ușa reacționa la amprente vocii lui Blank. Își încercă totuși într-o doară norocul.

„Sesam, deschide-te.“ Sentimentul ridicolului nu apucă să se cristalizeze pentru că greaua ușă metalică se deschise ascultătoare.

Porni năuc pe lungile coridoare tăcute, încercînd să refacă în memorie drumul pe care venise. De cîteva ori întilni niște gorile în costum de seară, dar, curios, nici unul nu se luă de el.

Cînd era mai sigur că s-a rătăcit definitiv, descoperi ieșirea. Tumultul străzii i se păru, vreme de aproape un minut, ireal. Mult timp nici nu știu pe unde merge.

Așa ajunse pe Avenida Walladon. Oamenii îl îmbrînceau, îl înghionteau și el zîmbea prosteste, trăgînd în piept cu nesaț, aerul mirosind a gaze de eșapament și a sudoare umană. Era atît de fericit că e încă viu, încît din toate fibrele corpului îi urca o zgîndăreală plăcută, ca atunci cînd îți vine să te întinzi de să-ți trosnească oasele.

TROPICANA, țipau tăcut reclamele, WESTERN HOUSE, ALVARADO' S, SENTIMENTO, SILVER STAR, JACKPOT, JACKPOT, JACKPOT, și din nou : TROPICANA.

Mai întii îi îngheță inima în piept, întrezărind în mulțime un rinjet cunoscut. Apoi un ciocan mic și îngrozitor de greu îl izbi în piept. Înainte de a părăsi *realitatea*, mai apucă să audă venind de undeva de sus, de dincolo de zgîrie-nori, din cerul înstelat, o voce blindă, liniștitoare și francă, vocea unei femei inteligente care înainte de a muri dă ultimele sfaturi fiului ei :

UN FOC. ȚINTA ATINSĂ ÎNTR-UN CENTRU VITAL.

IMPOSIBILUL PROBABIL

GET 00:00:00 Cele cinci motoare ale treptei întâi buie atât de năpraznic încît spectatorii mai slabi de înger sînt pentru cîteva clipe convinși că superbul colos înalt de 120 m va sfîrși prin a exploda pur și simplu. În momentul tracțiunii maxime, computerul coordonator comandă retragerea brațelor metalice care fixează nava de rampa de lansare. Sistemul de pompe inundă platforma cu un debit de 3 150 l de apă pe secundă. 3 000 de tone de combustibil, metal masiv și electronică, plus 224,5 kg de material uman se ridică într-o miraculoasă verticalitate deasupra peninsulei Florida, spre cerul senin al zilei de 16 iulie 1969. A.D.

GET * 27 : 14 Caldriu : Privesc prin telescopul monocular. Se văd bine toate insulele din Mediterana, Majorca, Minorca, Sardinia, Corsica, e ceață în nordul Peninsulei Italice, cîțiva nori cumulus deasupra Greciei. Insulele Britanice sînt de un verde mai pronunțat decît Spania sau Insulele Mediteranei.

GET 28 : 40 MC ** : Aud muzică sau mi se pare ?
Nollins : Caldriu cîntă... *Pasează-mi cîrnatul.*

GET 57 : 00 Armstrange : Ați zis că transmisia merge, da ?
MCC : Exact, și aveți o mare audi-ență : în afară de USA, sînteți recepționați în Japonia, Europa de Vest și cea mai mare parte a Americii de Sud. Toată lumea e mulțumită de calitatea imaginii și apreciază marele show.

---

* GET Ground Elapsed Time — Timp scurs la sol.

** MCC Mission Control Centre — Centrul de control al misiunii.

GET 93 : 28 Armstrange : Am detectat aproape toate reperatele terenului de aselenizare cu care am fost familiarizați.

MCC : O legendă veche povestește că o frumoasă chinezoaică pe nume Chan-Go a trăit acolo patru mii de ani. Se pare că a fost surghiunită pentru că ar fi furat de la soțul ei elixirul nemuririi. Puteți să vă uitați după însoțitorul ei, un iepuroi chinezesc ușor de localizat pentru că stă întotdeauna pe picioarele din spate în umbra arborelui de scorțișoară.

Nollins : O să fim cu ochii pe fata cu iepure.

GET 1109 : 30 Armstrange : Pentru cei care n-o cunosc, voi descrie acum placa comemorativă. Mai întâi sînt gravate cele două emisfere pămîntești. Dedesubt scrie : Aici, oameni de pe planeta Pămînt au pus pentru prima oară piciorul pe Lună. Iulie 1969 Anno Domini. Acest eveniment este dedicat păcii în întreaga lume. Urmează apoi semnăturile membrilor echipajului și cea a Președintelui USA.

MCC : Roger. Vrem să vă avem un minut în obiectiv. Președintele vrea să vă spună câteva cuvinte.

Armstrange : Este o onoare pentru noi.

MCC : Domnule Președinte, puteți începe.

Președintele : Vă vorbesc prin telefon din Camera Ovală a Casei Albe. Aceasta este cea mai memorabilă convorbire telefonică a tuturor timpurilor. Pur și simplu nu vă pot spune cît sînt de mindru. Pentru toți americanii, acesta va fi cel mai frumos moment din viață și sînt sigur că popoarele lumii întregi iau parte împreună cu noi la această sărbătoare. Pentru că, prin ceea ce voi ați făcut, cerul a devenit o parte din lumea omului și faptul că ne vorbiți din Marea Liniștii ne face să ne gîndim la dublarea eforturilor noastre pentru a aduce pacea și liniștea pe Pămînt. Pentru un unic moment în întreaga istorie umană, toți oamenii de pe Pămînt sînt unul. Uniți în mîndria lor pentru fapta voastră și în rugăciunile înălțate întoarcerii voastre cu bine.

Armstrange : Vă mulțumim, domnule Președinte. Este o mare onoare și un privilegiu pentru

nci să reprezentăm nu numai USA, ci și toți oamenii pașnici, indiferent de naționalitatea lor.

Președintele : Și noi vă mulțumim mult și sperăm din tot sufletul, cu toții sperăm, să vă vedem joi pe Stallion.

Caldrin : Și noi sperăm asta foarte mult, domnule Președinte.

GET 1194 : 50 Modulul de comandă, adică tot ce-a mai rămas din giganticul turn care părăsea Florida cu opt zile în urmă, se pregătește să pătrundă în îngustul coridor de reintrare în atmosferă. Ieșirea din limitele coridorului înseamnă fie pierdere în vid fără posibilitate de întoarcere, fie arderea prematură a scutului termic.

MCC : Sinteți pe coridor. Aveți drum deschis pentru amerizare.

Armstrong : Vă asigur că apreciem mult treaba asta.

Zona de aer supraîncălzit și ionizat care se formează în vecinătatea scutului termic împiedică total propagarea undelor radio și comunicarea astfel întreruptă nu va mai fi reluată niciodată...

*
*
*

...Armstrong își reveni primul. În cabină era o căldură insuportabilă. „Am aterizat, dar unde naiba ? Asta a fost un șoc mult prea puternic pentru o amerizare normală.“

Caldrin și Nollins se dezmeticeau treptat și ei. Cu mișcări greoaie, nesigure, începură să îmbrace costumele izolatoare. Armstrong acționează pârghia care deschidea simultan toate cele douăsprezece zăvoare ale trapei laterale, facilitare introdusă după ce Grissom, White și Chafee arseseră de vii în ianuarie 1967. Nici un rezultat. Încercă să manevreze fiecare zăvor în parte și constată că trapa era înțepenită, probabil din cauza căldurii excesive.

— Sus, zise Caldrin. Era singura lor șansă, trapa de comunicare cu modulul lunar.

Aici pârghia de deschidere funcționează fără greș, din prima încercare. Armstrong văzu întâi cerul și niște frunze. Apoi se ridică în brațe și ieși pe carcasa exterioară.

În față, zidul verzui-negricios al junglei. În spate, apele tulburi, mocirloase ale unui rîu mare, poate chiar un fluviu. Modulul era împlîntat aproape pînă la jumătate în mlaștina de lîngă țarm, parașutele de frînare se întinseseră pe copacii de pe mal.

Armstronge avu cîteva clipe o impresie de *déjà vu*. Apoi își aminti. Prin anii '50 fusese doborît în timpul unei misiuni de luptă în Koreea și se parașutase cu bine.

— Cred că sîntem pe undeva prin Asia.

— Ce te face să crezi ? Am putea la fel de bine să fim în Africa sau în America de Sud, spuse mohorît Caldrin.

— N-are nici o importanță, băieți. Absolut nici o importanță. Oricum, în maximum cîteva ore vom fi recuperați.

Armstronge se întoarse brusc spre dreapta. Din hățis apăruse un om. Zdrențăros și ținînd în mînă un pistol-mitralieră. Șuieră cîteva cuvinte într-o limbă necunoscută și amenință cu arma.

— V-am spus eu că sîntem în Asia, zise calm Armstronge. Hei !, mai spuse zîmbind și ridică brațele făcînd un pas înainte.

În aceeași clipă omul deschise focul. Trase pînă cînd goli tot încărcătorul și țeava automatului se încinse. Armstronge se răsuci și căzu cu fața în nămol. Caldrin și Nollins se prăbușiră pe cuirasa modulului, fără un geamăt. Bodogănind, zdrențărosul se duse să izbească cu patul armei în capul lui Nollins, care încă mai mișca. Pe urmă plecă.

El nu auzise niciodată de Shepard, Grissom, Glenn, Carpenter, Schirra, Cooper, Young, Mc Divitt, White, Conrad, Borman, Lovell, Stafford, Scott, Cernan, Gordon, Eisele, Cunningham, Anders, Schweickart, Armstronge, Caldrin și Nollins. Știa în schimb al cui e steagul de pe umărul stîng al costumelor.

N.B.

Dialogurile dintre modul și Centrul de control sînt reproduse după Jurnalul oficial, publicat, al misiunii spațiale Apollo 11.

BALADA CAVALERULUI PROGRAMATOR

A fost odată un cavaler programator. Când și-a terminat ucenicia era tânăr și ferice și credea că avioanele sînt comestibile ca tot ce zboară. La plecarea spre centrul de calcul din nordul Imperiului, unde fusese repartizat, tatăl său, bătrînul programator Radiscus, i-a dăruit, ca să-l apere de rele, un vechi tratat de matematică cu co-perți de piele roșii și roase, în care semnul plus era un Crist pe cruce, înmulțirea două săbii încrucișate, integrala un șarpe înfrunzit ridicat în coadă, radicalul un albatros cu o aripă mai lungă, iar derivata parțială era reprezentată printr-un fetus chircit în poziția tipic intrauterină. I-a dat, de asemenea, pixul său fermecat ticsit cu micro-procesoare, adus de el în tinerețe de prin alte hotare, care avea însușirea de a se încălzi și a deveni luminiscent cînd începeai să scrii prostii. Dacă scriai, spre exemplu, $\sin x = 5$, riscai o arsură zdravănă. Bani nu i-a dat ; l-a umplut, în schimb, de povețe, care mai de care mai istețe, acestea fiind mult mai viabile, fiabile și mentenabile decît niște nenorociți de bani.

„Fiule, ține minte, dacă un program merge de la prima rulare, e cazul să intri la bănuiele ; se întîmplă să dai chix cu o problemă de Soft, nu te pierde cu firea, în-sinuează pe loc că tu ești de fapt Hardist prin vocație ; dacă dai greș și cu Hardul, le spui că ai avut o copilărie grea. Ai grijă, cînd vrei să te apuci de treabă serios, e bine să începi cu o pauză. Dacă nu ești în stare să remediezi un defect minor, încearcă să provoci unul major, atunci vor fi chemați specialiștii și nu se mai pune problema. Și, mai ales, nu uita, computerul face, din nenorocire, numai ceea ce îi spui tu să facă.“

Astfel blindat, tânărul nostru plecă spre alte zări. Străbătu munți și câmpii, nenumărate orașe, și-n jurul lui era un constant sfârșit de primăvară ; când îl vedeau, fluturii dansau, milițienii zîbeau, fetele de director plîngeau. Gestionari de viță veche îl poftiră la masa lor, niște vulturi pleșuvi vrură să-l ia cu ei în zbor, și pe unde trecea mulțimea striga în cor : „Trece un cavaler programator.“

Dar tânărul nostru nu se oprea niciodată, stăpînit de un singur gînd : să ajungă mai repede la centrul de calcul și să scrie programe cu grămada, mari și pline de numeroase subrutine.

Într-o bună zi ajunsese. Nu era un simplu centru de calcul, era unul dintre cele cinci sau șase palate numerice ale Imperiului. Pe frontispiciu strălucea mîndră stema aurie cu cifra trei scrisă în binar. I s-a făcut o primire triumfală ; tot personalul era strîns în ogradă, adjuncții agitau sfioși și îmbujorați cite o floare, iar directorul, în timp ce-l îmbrățișa în ovațiile generale, i-a șoptit lăsîndu-și fruntea pe umărul lui și oftînd delicat : „Cît te-am așteptat...“

Chiar și Marele Dregător — investit cu acest titlu pentru că era suficient să intre în sală cu trusa de scule și sistemul, oricît de gravă ar fi fost defecțiunea, se auto-dregea instantaneu — îl bătu pe umăr și-i dăruî un mic și cochet multimetru.

El le-a mulțumit tuturor și a rugat politicoș să i se spună ce se lucrează pe aici și ce-ar avea el de făcut. L-au dus în sala calculatoarelor. Aici s-a produs acel fenomen care amplifică întotdeauna tulburător aura de respect din jurul unui cavaler programator. Zgomotul egal și continuu s-a întetit brusc, contrastul pe terminale a crescut, toate becuțele și afișajele au început să clipească în serii ordonate, iar imprimantele să țacăne înviorate.

„Ce se produce aici ?“ a întrebat cavalerul. „Noi, aici, a răspuns directorul cu mîndrie, producem grafice, grafice de toate culorile și formele la orice scară și, la cerere, în două, trei și chiar patru dimensiuni. Și tabele producem, tabele sinoptice, histograme, planșe color, organi-grame. Produsele noastre împodobesc pereții tuturor așezămintelor importante ale Imperiului.“

„Și ce algoritmi de prelucrare a datelor folosiți ?“ a mai întrebat cavalerul programator. „Algoritmii sînt de

pe țărîmul celălalt, i-a adus un cavaler după o călătorie lungă și plină de peripeții, așa că nimeni nu știe prea bine cum funcționează. Noi ne ocupăm cu estetica redării. Cînd graficul are variații prea abrupte le mai netezim, creșterile domoale le mai asprim, valorile prea mari și discordante din tabele le mai micșorăm, cele prea mici le majorăm.“

„Și datele brute ?“

„Datele de intrare nu sînt chiar brute, sînt preproce-sate la un centru de calcul subordonat, de unde le primim pe benzi.“

Un an trecu ca o clipă. Cavalerul nostru, muncind sîr-guincios, ajunsese în scurt timp un maestru în arta produ-cerii de grafice și tabele care să placă ochiului. Un singur lucru îl mîhnea profund : nu înțelegea prea bine care este sensul fizic al mărimilor de pe abscisă și ordonată și, în cele din urmă, care este legătura cu realitatea a acestor reprezentări.

Într-o noapte, cavalerul, după ce se frămîntase mult timp, căzu într-un somn greu și agitat. Dimineața își făcu boccea și se duse la director să-l întrebe încotro se afla centrul de unde se primesc datele.

„Spre sud, peste 4 munți și 4 văi, dar ce vrei să faci, doar nu vrei să ne părăsești ?“

„Ba da, mă voi întoarce repede.“

„Vai, nu face asta, nimeni nu s-a întors vreodată de acolo“, spuse îndurerat directorul, știind însă că e inutil, hotărîrile unui cavaler programator sînt întotdeauna de nestrămutat.

„De ce ?“ spuse acesta. „E destul de aproape“, și plecă o dată cu primele raze ale soarelui.

Drumul fu greu, dar cavalerul era tînăr și plin de elan, așa că-l străbătu în numai un an. Centrul subordonat se dovedi a-și merita numele. Era mai mic și mai vechi, directorul amabil dar mai morocănos, calculatoarele cu o generație mai jos. În scurt timp, cavalerul înțelese că și acest centru primea datele de la un altul, aflat peste 16 munți și 16 văi spre sud. Se odihni puțin, apoi porni la drum, fără să stea mult pe gînduri.

Etapa a fost lungă și grea, iar cavalerul obosise oare-cum, așa că o parcurse în cîțiva ani. Găsi un centru și mai vechi, directorul fu cam nepoliticos, calculatoarele, o generație și mai jos. De aici porni spre sud, mereu spre

sud, peste 32 de munți și 32 de văi, cu toată oboseala care-i pătrunsese în creier și în oase ; mersul deveni chinuitor. Făcea nenumărate popasuri. Cînd distanța dintre două centre succesive deveni de 256 de munți și 256 de văi, ajunsese în era tuburilor electronice.

Dar și de aici fu trimis mai departe, mereu mai departe spre sud și, ajungînd pe creasta celui de al 512-lea munte zări, atunci cînd nu mai putea face un pas, o clădire singuratică semănînd cu un hangar. Oboseala și resemnarea îi dispărură pe loc și porni grăbit spre ea. Pe cînd se apropia, pe lingă el trecu cu o viteză amețitoare o arătare care, întrezărită prin norul de praf, părea a fi un om pe bicicletă, cu doi desagi imenși și galbeni în spate. În pragul ușii avu o ezitare. Îi venea să se întoarcă și să lase totul baltă. Dar era mult, mult prea tîrziu, așa că bătu și intra.

Priveliștea dinăuntru îl năuci. În lumina egală și rece, zeci, poate sute de oameni, bărbați și femei, stăteau la mese așezate ordonat, în șiruri paralele. Fiecare avea în față cite un abac pe care muta bilele sau cite o mașină mecanică de calculat la care rîșnea. Scriau ceva pe niște bucăți de hîrtie și alți oameni treceau printre rînduri cu saci mari și galbeni în care adunau aceste hîrtii.

Țăcănitul enorm care alcătuia zgomotul de fond îl ameți pe cavalier. Privind șirurile acelea ordonate care păreau să se prelungească la infinit, deși din afară clădirea nu părea prea mare, îl năpădi brusc o greață violentă. „Doamne“, își spuse „aici e cu adevărat capătul liniei“.

Se năpusti afară cu ultimele puteri și căzu în iarba udă, respirînd lacom aerul curat al muntelui. Zăcu apoi o vreme întins cu ochii la cer, pînă cînd apărură stelele, pe urmă se ridică greoi și porni. Străbătea din nou munți și cîmpii, nenumărate orașe și în jurul lui era un constant sfîrșit de toamnă. Oamenii îl priveau cu milă sau cu indiferență pe bătrînul istovit care-și tîra pașii înapoi spre nord, mereu spre nord. Puterile îl slăbeau din zi în zi, dar îl purtau înainte absența durerii și spaima că nu va ajunge.

Cînd zări în depărtare strălucitoarea stemă binară 011, era sfîrșit. Totuși se gîndi cu bucurie că își va revedea vechii colegi. Directorul cel sentimental murise însă de mult și morți erau toți cei pe care-i cunoscuse. Acolo unde

fusesse cîmpie ~~era~~ acum cetate și unde fusesse cetate creș-
teau bălăriile și pășteau vaci.

Îl lăsară din milă să intre în palatul numeric. Calculatoarele aveau un aspect straniu, nefamiliar lui, dispăru-
seră imprimantele, cartelele, ba chiar și terminalele, și
totul era străin și de neînțeles.

Pentru că era bătrîn și nu avea unde să se ducă i-au
dat totuși o slujbă : l-au pus să lipească etichete pe un
morman de benzi magnetice care zăceau abandonate la
subsol, nimeni nu mai știa de cînd.

1. Astăzi am împlinit cincizeci de ani. Oare în ce stadiu de descompunere ar fi fost trupul meu dacă aş fi murit acum cincisprezece ? Mai bine să nu mă gîndesc.

Dar e greu să nu te gîndeşti. Mai ales cînd îţi aminteşti totul. Facultatea asta specială, moştenire a celor treizeci şi cinci de ani bisai, are avantajele şi dezavantajele ei. E bineînţeles foarte util să n-ai nevoie să-ţi notezi nimic, niciodată, să poţi să uimeşti oamenii reproducîndu-le cu precizie modul în care au fost îmbrăcaţi într-o anumită dimineaţă, cu mulţi ani în urmă, sau chiar forma norilor acelei dimineţi. Memoria mea înspăimîntătoare m-a ajutat să avansez relativ uşor pe scara socială.

Sînt însă şi clipe în care mă surprind căutînd înfrigurat să descopăr propria-mi prezenţă în ochii şi expresiile oamenilor, clipe în care mi-e teamă că nu exist, că sînt un spectru imponderabil prin care lumina trece nedeviată. Atunci beau sau caut tovărăşia unei femei sau citesc ceva, încercînd să alung posibilitatea existenţei mele virtuale cu ajutorul altor existenţe virtuale.

2. Nu-mi vine să cred că a mai rămas doar o zi. Una singură din atîţia ani. Dacă aş fi ştiut cît e de greu, de chinuitor de greu, poate că nu m-aş mai fi încumetat.

Ce-i drept, n-a fost aşa de la început. Era chiar amuzant cînd stăteam cu creta în mînă, în costumaşul meu de elev, din cursul primar, în faţa tablei pe care scria $2+3=$? şi prin cap îmi treceau tot felul de năzbîtii. „Ce-ar fi să zic acum că pentru a rezolva această problemă trebuie să precizăm mai întîi cîteva noţiuni legate de teoria funcţiilor recursive ? Cred că dom' profesor al meu ar sucomba.“ Dar bineînţeles că nu ziceam nimic şi mă mulţumeam să scriu, cu un aer de satisfacţie timpă, 5 (cinci). Dom' pro-

fesor scria și el încă un 10 (zece) în catalog și totul era în ordine.

În ordine... Când prietenul meu cel mai bun, Mihai, a plecat la munte ca să nu se mai întoarcă niciodată, aș fi vrut să urlu : „Stai“, să-l iau în brațe, să-l imobilizez, să-i dau cu ceva în cap, dar, pentru că micul burghiu începuse deja să-mi sfredească baza craniului, am tăcut. Nu puteam să fac nimic. Încercam să mă conving că plîng o stafie, un mort potențial, dar astea erau simple raționamente care nu-mi puteau înlătura nodul amar din suflet.

Pe urmă m-a cuprins un soi de blazare amuzată. Venind momentul s-o descopăr pe tandra mea soțioară în pat cu bruta aia blondă, cu greu mi-am putut stăpîni risul clocotitor care mă furnica undeva între piept și gît, în timp ce jucam conștiincios rolul omului distrus, înșelat în aspirațiile lui cele mai intime.

O vreme m-am distrat teribil cu lectura ziarelor și uitatul la televizor. Din cînd în cînd mă bătea gîndul să ies în balcon și să strig : „Dac-ați ști !“, dar imediat sfredelul cel mititel și ascuțit de la baza craniului îmi dădea de veste să mă liniștesc.

În ultimii ani ajunsesem la o adevărată voluptate de a mă conforma. Mă bărbieeam tăindu-mă cît puteam mai exact acolo unde trebuia, îmi sărutam nevasta, cu care bineînțeles mă împăcasem, de numărul corect de ori și la momentele corespunzătoare, ba încercam chiar să și gîndesc în felul acela, dar asta era mai greu.

Oricum, toate au rămas undeva în urmă. De mîine reîncepe cu adevărat viața.

3. Avea senzația că e întins într-un hamac de cauciuc și acoperit pînă peste cap cu o pătură netedă și groasă. Întunericul era total. Nu simțea nici frig, nici căldură, deși era scaldat în sudoare, de fapt prea multă pentru a fi sudoare, plutea pur și simplu în lichidul amniotic. Apăsarea flexibilă dar fermă a pereților viscoși îi stîrni brusc și cotropitor spaima, spaima de strivire, de sufocare, de înghesuire lentă și elastică, aceeași spaimă care-l făcuse toată viața să evite aglomerările umane. Și spaima de acum era mai puternică și mai bine definită, era parcă matricea originară a tuturor spaimelor vieții lui.

4. Domnule, trebuie să vă fie foarte clar, acest loc este accesibil unui număr extrem de restrîns de persoane, ați pătruns aici numai datorită recomandării doctorului

Lucas. Doctorul Lucas este o persoană prețioasă și noi nu-l putem refuza.

Și cum vă spuneam deci, sînteți în posesia unui frumos cancer generalizat care vă va termina în mai puțin de trei luni. Noi sîntem singurii care vă putem salva. Da, ați auzit bine, vă putem salva.

Instalația pe care o vedeți este capabilă să refacă starea Universului ca sistem la un moment anterior celui prezent. Vulgar spus, dă timpul înapoi.

Un subiect uman supus acțiunii ei este retardat cu un anumit interval din existența sa. Nu, nu e vorba de o călătorie în timp, subiectul reia pur și simplu secvențele vieții lui trecute dintr-un punct care poate fi fixat cu precizie.

Există o singură problemă : Mașina noastră Regresivă nu are nici un efect asupra informației stocate în creier. Deci, practic vorbind, veți fi cel de-atunci cu psihicul de acum.

Aici apare, evident, problema perturbărilor. În această privință, legea, subliniez, LEGEA, este abaterea minimă de la secvența existențială pe care deja ați trăit-o. Va trebui să repetați pe cît posibil toate acțiunile întreprinse în diversele situații pe care le cunoașteți foarte bine și în care știți că veți fi pus.

Da, e o observație corectă, nu aveți cum să vă amintiți în amănunt ce-ați făcut și, deci, ce veți face. Creierul dumneavoastră însă, ca de altfel orice creier uman, este un înregistrator fenomenal, mult mai fidel decît se crede de obicei. Se găsește acolo, stocată integral, toată colecția de informații primite de la senzorii de care dispuneți, urechi, piele, ochi și toate celelalte, colecție denumită generic Viață. O analogie sugestivă, deși doar la nivel calitativ, ar fi cutia neagră greu destructibilă a aeronavelor.

Da, bineînțeles că este subconștientă. Noi vă vom face însă o mică intervenție chirurgicală prin care veți avea acces rapid la această memorie uriașă.

Nu, nu vă speriați, n-o să vă facem acum operația, ci după modificarea genetică. Nu înțelegeți, sigur că nu înțelegeți dacă nu mă lăsați să termin.

În mod normal, pentru tipul dumneavoastră de cancer ar fi suficient un interval de retardare de aproximativ un an ca să vă tratați, cu garanția vindecării. Dar din analize rezultă că sînteți un caz de excepție. Structura

dumneavoastră biopsihică prezintă o predispoziție extrem de accentuată pentru carcinogeneză. Deci, chiar dacă scăpați de data asta, șansele de a vă îmbolnăvi din nou sînt mari și poate că a doua oară nu va mai exista un doctor Lucas care să vă trimită la noi. Și, în afară de asta, țin să reduc la minimum probabilitatea de a vă mai vedea vreodată mutra pe aici.

Există o singură soluție : vom extinde intervalul de retardare la 35 de ani. Da, exact vîrsta dumneavoastră. Vom întreprinde — ca să mă exprim sugestiv — acțiunea desemnată de o cunoscută înjurătură. Pe urmă o să umblăm puțin la bagajul dumneavoastră genetic, urmînd ca ulterior să vă facem intervenția chirurgicală de care v-am vorbit.

Da, domnule, putem, noi putem foarte multe lucruri. Sigur că e o complicație îngrozitoare, dar țin să vă spun că eu am fost împotriva aprobării solicitării lui Lucas cu privire la dumneavoastră. Consiliul însă a luat o altă hotărîre și mi-a încredințat punerea ei în aplicare, lucru pe care mă străduiesc să-l realizez cît mai bine, indiferent de convingerile mele.

Datoria dumată este una singură : să nu încerci să faci altceva decît ceea ce ai făcut. Și așa anularea morții dumată este o perturbare majoră. Nu ne mai putem permite o a doua.

Dacă vei fi pe cale să faci un pas greșit, o durere la baza craniului te va preveni. Dacă totuși îl vei face, vei fi suprimat instantaneu. Această buclă a istoriei nu va fi existat niciodată și nu va rămîne consemnat decît că ai murit de cancer la 35 de ani.

A, nu, domnule, puteți să gîndiți ce doriți, nu ne interesează, gîndurile în sine nu pot schimba nimic. Aveți grijă doar ce faceți.

Alte întrebări ?

MUTU' PROSTU', CÎINELE NOSTRU

*„Nu s-a estimat cu suficientă precizie
în ce măsură inteligența umană folosește
supraviețuirii.”*

Jeremy Stone

*În ziua-n care a sosit în Univers
Soarele de pe cer nu s-a șters,
Pămîntul n-a fost copleșit de ape,
Osia lumii nici gînd să se crape.*

Nou-născuți frumoși nu există decît în imaginația părinților, iar acesta nu făcea excepție. Fusese conceput în condiții destul de precare, viitorul tată nici nu se dezbrăcase în vederea acțiunii și cu cinci minute înainte nici prin gînd nu-i trecea s-o întreprindă. De altfel, nu mai dormise cu nevastă-sa de aproximativ trei luni, descoperind din nou sensul profund al existenței, de data aceasta în persoana unei tinere coafeze, și era decis să divorțeze. Cenușia și agasanta consoartă stătea în calea fericirii lui, nutrind pentru el o dragoste adîncă compusă din :

1 — teama de îngrozitoare perspectivă a schimbării blazonului de soție cu eticheta „divorțată“;

2 — o doză masivă de sentimentalism bovin lacrimal de cea mai bună factură (plîngea cu lacrimi la fel de amare moartea motanului, cît și pe cea a tatălui ei), întreținută prin lecturi intensive de tip *Jane Eyre*, *Iubirea lor*, *Singur pe lume* etc. ;

3 — prestația remarcabilă a lui bărbatu-său în pat.

Așa că în mintea ei se născu firesc soluția limită pentru astfel de cazuri : un copil. Se folosi de o seară în care bărbățulul veni beat și montat de absența la apel a coafezei din motive care nu interesează. El a regretat actul la o secundă după, încercînd senzația acută că a săvîrșit o greșeală.

Cînd ea i-a anunțat fericitul eveniment, s-a arătat sincer impresionat, declarînd deschis că n-are nici o treabă cu

chestia asta. Pe urmă, apărind la orizont spectrul pensiei alimentare, a convins-o — promițind chiar și că nu mai divorțează — că plodul ăsta este singurul obstacol în calea fericirii lor. Cîte n-a încercat... O grămadă de leacuri băbești, tot felul de pilule cu efect garantat și, degeaba.

Doctorul căruia i-a mărturisit tot ce făcuse i-a zis : „Cucoană, să vedem acuma ce lighioană o să naști după tot ce ai băgat în matală, nemaipunînd la socoteală că e făcut la beție...”

Între timp, coafeza își găsise pe altul și domnul traversa o perioadă de reculegere metafizică, consumată în special la bodega din colț. Așa că lucrurile au rămas baltă în chestiunea divorțului.

*Faptul fiind consumat,
Nimeni n-a mai divorțat
Și așa s-a născut
Copilul oarecum urît*

Sper ca sărăcia rimei să fie compensată de ambiguitatea fecundă a construcției frazei : copilul era urît, modul în care s-a născut era urît, sau era el urît de alții ?

În primii ani nu se deosebea prea mult de ceilalți copii, prezentînd o singură particularitate ușor înspăimîntătoare *, destul de tîrziu sesizată de cei din jur : plîngea foarte rar — „de fapt, dragă, copilul ăsta nu plînge nicio dată”.

Mai îngrijorător era că nici nu vorbea. Pînă la patru ani nu emisese nici măcar un rudiment de vorbire articulată. L-au dus la doctor, fără rezultat : doctorul zicea chiar că nu pare a avea nimic patologic și că ar trebui să vorbească. Maică-sa lăcrima abundent, „e totuși copilul nostru”, nutrind în adîncul sufletului satisfacția de a avea la dispoziție o ființă lipsită de apărare în fața revărsărilor ei de devotament și spirit de sacrificiu.

*„Scumpa și iubită mea,
Numai tu puteai crea
Un astfel de specimen
Gingaș și oligofren”,*

a complimentat-o soțul într-un puseu de tandrețe.

* Borges.

Micul handicapat avea o curioasă manie : răsfoia cărți pe unde le găsea și chiar dacă nu erau cu poze. Un universitar la care nimeriseră odată în vizită făcuse o glumă la limita jignirii, privindu-l pe copil cum răsfoia cu un aer timp Hilbert D., *Grundlagen der Geometrie*, Leipzig, 1930. Ei au ris, era prea mare admirația lor năucă de semidocti pentru titlurile științifice ca să se simtă ofensați, sau poate nici nu realizaseră sensul glumei.

La o observație mai atentă, funcțiile vitale ale acestui copil apăreau atrofiate în favoarea uneia singure : a privi.

*Pe nimeni nu supăra,
Unde-l puneai acolo sta,
Această quasi-ființă omenească
Nu înceta să ne privească.*

Împlinise patru ani și copiii din cartier îi ziceau Mutu, Mutu prostu', cîinele nostru.

În seara aceea, domnul și stăpînul casei nimerise ușa reședinței lălăind prost dispus, după o serie de aproximații succesive prin garduri și stîlpi. La originea cătrănelii se găsea avertismentul „ia-o-ncet, tataie, că faci infarct“, servit, împreună cu friptura, de o picoliță tinăară și cam zbanghie, pe care încercase s-o mîngîie pe pulpă.

După convorbirile preliminare din antreu, neveste-sii i se învineți instantaneu ochiul stîng în urma unui croșeu, și sub presiunea directelor de stînga și de dreapta, cît și a loviturilor de picior, se retrase zbierînd în bucătărie. Aici, după un scurt moment de chibzuință, el ajunsese la concluzia că „cel mai bine te omor, și pe tine și pe avor-tonu' ăla mic, care nu știe decît să se holbeze“.

În clipa în care căuta din priviri o sculă cu care să-și pună în aplicare proiectul, ochii dilatați de groază ai femeii se măriră și mai mult, pentru că în aerul încins al încăperii vibrară, imposibile, cuvintele :

„Tată, ceea ce vrei să faci este illogic și inuman. Renunță“.

Afară vîntul toamnei zgîlțîia încăpățînat crengile golite, din sufragerie se auzea buletinul de știri, iar în bucătărie o mamă și un tată își priveau fiul. Prima reacționă mama care, folosind comportamentul standard pentru situații ne-standard, se năpusti plîngînd la băiat, sufocîndu-l în îmbrățișări : „Vai, Gicule, l-ai auzit, vorbește !“.

Numitul Gicu rămăsese stupefiat, dar circumspect, lingă aragaz, el prinzînd și sensul cuvintelor, nu doar sunetul vocii.

Așa a început totul... Băiatul răspundea la întrebări cu o precizie și rapiditate care dădeau fiori. Vecinii și doctorii se mirară o vreme, fu dat și la ziar, dar partea de sub apă a aisbergului începu să se vadă abia cînd îl duseră la școală. Volumul amețitor de cunoștințe, puterea inumană de memorare instantanee pe termen nelimitat a unor cantități enorme de informație, dublată de capacitatea de a formula concluzia corectă din orice set de date i se prezenta îi terorizau pe unii, îi fascinau pe alții. Aborda cu aceeași seriozitate și eficiență conjectura lui Goldbach, „reminiscente“ chagalliene în frescele de la Altamira, rolul motanului Marcu în amorsarea procesului de divorț dintre Marlen și paznicul Șicoală. Glumesc, deși n-ar trebui. Pe scurt, acest copil nu greșea niciodată și, mai rău, spunea tuturor adevărul. Unui profesor care tocmai se arăta mîndru de a avea un asemenea elev îi spuse : „Fals, domnule profesor. M-ați ucide dacă ați putea, invidia și ura fac să ardă cu o flacără strălucitoare sufletul dumneavoastră uscat și pricăjit“.

La 11 ani și-a susținut doctoratul în matematică și, deși comisia fusese deosebit de severă, onorabili universitari (printre care ar fi literar indicat să se găsească și cel cu *Grundlagen der Geometrie*) nu putuseră scăpa de impresia că doctorandul răspundea parcă într-o doară, cu gîndul aiurea.

Părinții au fost la început încîntați, copleșiți de valul celebrității. Taică-său cîștigă o vreme bani buni pariînd pe inteligența lui cu inși racolați în special de prin cîrciumi. Apoi, încet-încet, constatară că le era din ce în ce mai greu să trăiască cu Mutulică, cum îl alinta maică-sa. A auzi în fiecare clipă adevăruri, pe care le credeai ascunse în fundul sufletului, spuse pe un ton neutru, precis, nelăsînd loc de replică, poate deveni îngrozitor pentru niște biete suflete ca ale lor. Tatăl fusese totdeauna circumspect, dar mama începu abia acum să realizeze că acest băiețel cu privire calmă, care nu se rîzgîic, nu plînge, nu rîde, n-are nevoie de ea, n-are nevoie de un tată, n-are nevoie de nimeni. Cînd încerca uneori, timid, să-l alinte, replica era cam așa : „Ca să poți iubi ceva sau pe cineva este necesar (nu și suficient) să-l înțelegi ; tu, mamă, în-

țelegi extrem de puțin din ceea ce ți se întâmplă, deci aceste diminutive, onomatopee și încărcare cu electricitate statică a palmei prin plimbarea ei pe părul meu, din care trebuie să rezulte că mă iubești, sînt inutile. Dacă te referi la atașamentul primitiv și despotice al femeii pentru progenerare, atunci definește-ți mai precis noțiunile cu care operezi“. Un reporter zisese odată : „De gîndit-gîndește, ce să mai vorbim, interesant ar fi ce *simte* o ființă omenească cu o asemenea minte“.

Cu timpul, au început să-l evite. Cînd intra el, se opreau din vorbă, cînd pleca se simțeau parcă eliberați.

La aproape treisprezece ani a renunțat să se mai intereseze de vreo formă de cunoaștere sau, cel puțin, de una organizată. Rătăcea ore în șir prin suburbii, prin anticariate, pe străduțe înguste cu case vechi, cișmele în curte și „nu intrați cîine rău“. În după-amiezele de vară cobora pe fundul unui puț secăt și înverzit și privea ore în șir discul albastru de deasupra lui. N-avea prieteni.

A început să îmbătrînească fulgerător și în foarte scurt timp a recăzut în muțenia originală.

La 14 ani arăta de 70 și nu mai scotea nici un cuvînt. Într-un sfîrșit de martie s-a închis în camera lui. Trei zile s-a rugat maică-sa, a zăbierat și a bătut cu pumnii taică-său, nici un sunet nu s-a auzit în spatele ușii. Cînd au chemat doctorul și au spart ușa cu ajutorul vecinilor, putea deja îngrozitor. Un bătrîn mic și cenușiu, chircit cu genunchii la gură, căruia îi cursese ceva negru din ureche.

Maică-sa a plîns foarte bine, suspinele ei au fost foarte convingătoare, jocul de mîini, mai ales în scena smulgerii părului din cap, amintind de Eleonora Duse. Tatăl, îndurerat, în negru, făcea față condoleanțelor :

„Da, doamna Bercu, foarte trist, mîine la 12 la Izvorul Nou, mai serviți un ou“.

Vremea începuse să se încălzească, mugurii se desfăceau, oamenii și camionul cu coșciugul erau scâlțați în lumina crudă, sticloasă, de primăvară.

La sosirea de la cimitir, familia a oferit o pomană în memoria răposatului.

După ce s-a terminat și asta, aerisiră îndelung prin toate camerele. Și cum stăteau așa și se odihneau ascultînd zgomotele străzii, el băgă de seamă cu uimire că viața e frumoasă, că se simte încă tînăr și sănătos.

„Lasă Mario, că facem altul“, îi spuse, privindu-i profilul proaspăt, întinerit de lacrimi.

*Și apoi că Mutul nostru a murit
Toți oamenii din lume s-au iubit
Și morții din morminte au plecat
Și l-au lăsat
Să fie singur mort
Însingurat.*

Pe nesimțite, înserarea se transformase în noapte. Pe rețele transparent, dincolo de care munți roșcați înconjoară un lac negru-albăstrui, e acum un dreptunghi străbătut de sinusoide întunecate și punctat cu stele. Ca un satelit cu orbită neregulată, vârful roșu al țigării traversează silueta decupată în fundal. Reglajul automat al iluminării a fost probabil decuplat sau poate că nici nu există : bătrînului îi plac întunericul și liniștea. Voalate și monotone, cuvintele se stivuiesc sînguincioase, străduindu-se să umple încăperea înaltă și aproape goală. Par să lipsească orice facilități de informare și comandă.

— ...eșantioane de realitate. Se pot construi o infinitate de curbe care să treacă printr-un același set de eșantioane, dacă nu este verificată condiția Shannon ; tot așa, se pot imagina o infinitate de modele ale realității în jurul unui unic set de fapte. Odată satisfăcute condițiile de minimă consistență logică, structura modelului depinde în mare măsură de parametrii umani. Ba, de multe ori, și bazele logice sînt afectate de parametrii ăștia. Poți să fii sigur că în capul meu și al dumatăle există reprezentări diferite, cu ponderi diferite, ale principiului terțiului exclus sau noncontradicției. Deși... mă rog, dumneata ești reporter, s-ar putea să n-ai de fapt nici un fel de reprezentare pentru astfel de chestii. Nu e cazul să te simți jignit, vîrsta mea face inofensivă orice ofensă. Încearcă mai degrabă să înțelegi.

Mie mi-au trebuit ani, tîmere, pînă cînd am început să înțeleg. În munca mea, mai exact în fosta mea muncă, nu poți să-ți permiți prea multe momente de meditație melancolică. Sau alcoolică. Eu mi-am permis totuși, de-aia m-au și pus pînă la urmă pe liber.

Ceea ce mă obseda era fața lui, expresia feței lui atunci cînd l-am văzut pentru ultima oară viu. Videosintezele voastre îl arată mohorit și dîrz, nu-i adevărat, ceea ce se citea atunci pe chipul lui era mila, o milă stranie, abstractă, imensă în lipsa ei de obiect.

Eu nu sînt un om curajos, tinere. Autocontrolul — exersat mereu de-a lungul anilor — n-a fost niciodată altceva decît un remediu pentru frică, pentru frica din adîncul meu. Cu cît eram mai înspăimîntat de ceva sau de cineva, cu atît deveneam mai agresiv. Pare ciudat, dar uneori așa se întîmplă, curajul total izvorăște dintr-o frică totală. Mila și liniștea de pe chipul lui erau însă altceva, cu totul altceva ; nu puteau fi rezultatul unui efort de voință, al unei stăpîniri de sine ieșite din comun, era vădit că vin de undeva din străfundurile ființei, cum să-ți spun, închipuie-ți un om care mîngîie un tigru așa cum se mîngîie o pisică și în timpul ăsta tigrul îi sfișie măruntaiele.

I

— *Vă rugăm să introduceți identificatorul în fantă.*

Fargiss se conformă. În mai puțin de o secundă, dreptunghiul de plastic îi fu returnat împreună cu un altul, mai îngust și colorat într-un galben strident, pe care erau imprimate : fotografia lui, în dreapta fotografiei FARGISS PAUL și dedesubt, cu majuscule roșii, EXTERN.

— *Bun venit în Centrul nostru, domnule Fargiss. Înainte de a pătrunde în incintă vă rugăm să vă fixați prin presare acest ecuson în partea stîngă a pieptului. Domnul Director Hinsell vă așteaptă. Urcați la etajul întîi, camera 118.*

„Exact așa cum mi-am închipuit“, își spuse înaintînd pe coridorul bleu-pal, interminabil, cu ochii la numerele de pe uși. „Un amărit de Centru Teritorial. Perspectivă luminoasă : în cîțiva ani ajung șef de secție, chelesc, îmi iau o vilă și-o nevastă, de ce nu chiar pe asta...“ Femeia care trecea pe lângă el, destul de inspidă de altfel, nu reacționă deloc la schița lui de zîmbet. Purta un ecuson albastru. Toți cei pe care îi întîlnise pînă acum purtau ecusoane albastre. „Cu lămîia asta în piept, sînt probabil un fel de sperietoare pentru ei. De-aia nu se uită nici unul la mine. Aici e.“

Ușa alunecă silențios spre stînga și el avansă într-o anticameră spațioasă, cu ferestre largi, decupînd imaginea unui apus de reclamă. Încăperea aducea mai degrabă cu o seră, plantele erau răspîndite peste tot, în recipiente paralelipipedice, tronconice, emisferice sau de formă total neregulată. Aerul era saturat de un miros dulceag, pătrunzător.

În afară de plante, mai exista o singură formă de viață în încăpere : secretara. Privind-o, se gîndi că toate atribuțiile funcției ei pot fi rezolvate perfect de un echipament informatic adecvat. Toate, cu excepția pregătirii cafelelor și a încă uneia.

— Pofțiți, domnule Fahrgiss, graseie minunea din spațiile biroului. Apoi și mai dulce : — Domnul dihreftohr este nehrăbdătohr să vă vadă.

Avea o privire care îndemna la multe, de la ce faci diseară pînă la de bună voie și nesilit de nimeni. Din ferire, Paul Fargiss avea o imagine mult prea clară a aspectului propriei persoane pentru a considera asta altfel decît ca pe un reflex condiționat.

— Mulțumesc, spuse plat. Apoi și mai incolor : — Sînteți prea amabilă. Între timp o altă ușă începuse să gliceze tăcut între doi ficuși (competența lui în materie de plante ornamentale îl îndreptătea să le numească pe toate, generic, ficuși).

Și atunci, Cel Trist și Șarpele s-au aflat întîia oară față în față, în Orion un bulgăre de sori s-a aprins strălucind sălbatic, aspră și fierbinte a trecut prin oameni rafala nostalgiei și o flacără neagră a pîlpiuit pe toate ecranele lumii.

Plantele domneau și aici. Mari, prea mari, contorsionate, boante, cu suprafața zbîrcită și furunculoasă, umezită de broboane cît lacrima de vacă. Brune, verzi, negre, fără frunze și fără flori, aducînd a foetusi sau a jumătăți de șopîrlă mare. La urma urmelor, doar faptul că se găseau în vase cu pămînt le justifica oarecum numele de plante. Spre Fargiss păși un tînar înalt, musculos, în bluză și pantaloni argintii. Nu putea să aibă mai mult de treizeci și cinci ; pielea feței era extrem de albă, ochii intens negri, foarte mari și foarte distanțați, părul lung, albastru cu sclipiri metalice, adunat într-un coc mic deasupra urechii stîngi. Se opri la cîțiva pași distanță și făcu o plecăciune adîncă, aproape la 90°, descriind cu mîna tot felul de roto-

coale prin aer, ca și cum ar fi măturat podeaua cu penele unei imaginare pălării.

— Covârșit de recunoștință, mulțumesc Providenței pentru a-mi fi dăruit acest auriu evanescent amurg autunnal, fecund potențat de lumina sălbatică, sfișietor de generos răspîdită, a copleșitoarei tale personalități.

Încremeni într-o nouă plecăciune. „Ce dracu e cu tipul ăsta ? E ținut sau ce ?“ Își învinse cu greu stupefacția și reuși să articuleze câteva cuvinte.

— Domnule director, mă iertați... Tuși stîmjenit. Mă numesc Fargiss, Paul Fargiss.

— O, dar cine nu te cunoaște, domnule Fargiss ? ! Pe o rază de o sută de metri în jurul locului unde binevoiești să te afli privirea oamenilor se încarcă de blîndețea inteligenței, grîul crește mai iute, sînii femeilor se întăresc și gustul apei e mai bun. Cu magnanima-ți îngăduință, umilul tău emul îndrăznește să poarte bolovănosul și perisabilul nume Hinsell.

„Deci, e totuși directorul. Hotărît lucru, ăsta sau e sonat sau își bate joc de mine. *Tertium non datur.*“

Trase aer în piept și începu, cu o abia sesizabilă undă de iritare în glas :

— Am fost repartizat la dumneavoastră ca inginer de sistem (vru să adauge „fără s-o fi cerut“, dar se abținu). Am sosit acum o oră. E prima dată cînd vin pe aici.

Tonul ultimelor propoziții sugera destul de clar : „În loc să debitezi gargara asta aiuritoare, mai bine mi-ai spune unde o să stau, unde se poate mîncea ceva și cam ce am eu de făcut în această văgăună în care nu pricep nici acum cum am ajuns“.

— Nemărginită este fericirea care m-a cuprins aflînd că vom avea printre noi o stea a Universității Villaheim. Dar asta nu-mi dă nici pe departe dreptul să abuzez de neasemuita-ți prezență. Îmi îngădui să presupun că ești, într-o măsură oarecare, obosit și flămînd, domnișoara Ananette îți va oferi deci îndrumările necesare. Al tău prea supus și umil servitor îți spune, cu respectuoasă impaci-ență, pe mîine, domnule Fargiss !

II

De vreo trei sferturi bune de ceas rătăcea în căutarea unei circiumi mai acătării. Problema locuinței se rezolvase

rapid și satisfăcător, dar n-avea chef să stea în casă. Destul de repede însă, fu nevoit să constate că se afla într-o urbe provincială model : încă multe turisme funcționând cu benzină, muzee stupide, ceva monumente istorice găinătate din belșug de porumbei, locuri de distracție puține și supraaglomerate. Sosise prea târziu ca să mai poată închiria o mașină, și obișnuința cu trotuarele rulanté ale Metropolei îl făcea să suporte greu mersul pe jos. Într-un vehicul de transport în comun nu s-ar fi urcat în ruptul capului. Avea șase ani când intrase, pentru prima și ultima dată, împreună cu maică-sa, într-un vagon de metrou aglomerat : era vară, mirosul de transpirație, senzația de sufocare, presiunea crescândă a trupurilor enorme îi aduseseră în memorie un moment asemănător, când — la o încăierare cu copiii — ajunsese dedesubt de tot, cu cinci sau șase claie peste el. Ca și atunci, începuse să urle și să izbească orbește în jur, cu o forță care-i depășea resursele fizice. Lumea se dăduse speriată înături și el se trezise pe peron, podidit de plînsul eliberator, cu maică-sa zguduindu-l de umeri și strigînd : „Ce ai ? Ce te-a apucat ?“

Se apropia de centru. Străzile mai largi, abundența multicoloră de fluorescențe clipitoare nu izbuteau să înlăture, ba chiar accentuau atmosfera de provincialism stîmjenit. Anumite orașe își afirmă cu tărie, chiar sfidător, provincialismul, în timp ce altele indispu prin străduințele penibile de a aduce aminte de Metropolă.

„Nici măcar nu știu cui ar trebui să aduc mulțumirile mele pentru paradisul ăsta.“ Repartizarea lui la un banal Centru Teritorial situat la dracu-n praznic, într-un fund de provincie, îi lăsase fără replică chiar și pe dușmanii cei mai apropiați.

Încă înainte de sfîrșitul cielului de studii, se putea spune că Paul Fargiss înseamnă ceva în teoria Sistemelor Mari ; cam toți bănuiau, cu mîhorită invidie, ce va apare pe display-ul din Aulă, în dreptul numelui său : fie secția de Sismică a Universității, fie CENSIS, Centrul pentru Studiul Sistemelor. Surpriza a fost totală : BRUGDAM SVEE, Centrul Teritorial de Prelucrare a Datelor. Mai mult de patru cincimi din cei aflați în Aulă n-ar fi putut preciza dacă Brugdam Svee este o marcă de brînză sintetică sau numele unui actor mai puțin celebru.

Și totuși, iată că Brugdam Svee se dovedea a fi un oraș. Cu clădiri, cu gunoaie, cu oameni, cu anotimpuri. Cu acel

minimum de personalitate în stare să-ți stîrnească melancolii cînd îl revezi după un număr de ani. Și fără trotuare rulante. Fargiss simțea deja mici zvicnituri în mușchii gambelor.

Depusese contestație. Plin de solitudine, rectorul Gruessel îl asigurase că va face tot ce-i stă în putere, dar anularea unei decizii emise de INFORMONDIA nu e un lucru simplu și s-ar putea să mai dureze.

Undeva în miliardele de megabytes ale INFORMONDIEI exista un pachet de biți denumit FARGISS PAUL. În mod obișnuit, acesta nu cuprindea altceva în afara rubricilor standard dintr-o fișă individuală. Lui, ca de altfel oricărui individ cu QI-ul peste o anumită limită, i se făcuse onoarea rezervării unei zone extinse. Caracteristici antropo- și psihometrice, particularități ale comportamentului sexual, preferințe culinare, lista persoanelor cu care fusese în contact timp mai îndelungat, cam tot ce se poate spune despre o nu prea lungă viață de om. E adevărat, nicăieri în succesiunea de 0 și 1 nu era menționat că, de cînd se știa, Fargiss se visa la fiecare două-trei săptămîni zăcînd într-un scaun metalic alb, cu ace de transfuzie înfipite în venele ambelor brațe. Acele se continuau, neverosimil și monstruos, cu tuburi transparente, groase cît un piton adult, pierzîndu-se în măruntaiele unei mașini colosale, acoperită de rugină și mușchi. Tuburile se contractau viguros, peristaltic, sugîndu-i singele cu gilgiile profunde, hrănind cu singele lui hardughia bestială. Încerca atunci o senzație îngrozitoare, de golire, de absorbire rapidă și în porții amestecate de mari a substanței vitale din el. Gemea subțire prin somn și lacrimi mari i se scurgeau pe obraji; așa îi spusese ră toate femeile alături de care dormise.

Nu. INFORMONDIA nu are acces la secretele nocturne ale creierului indivizilor umani. Nu are încă. Asta nu înseamnă că nu se poate postula cu cugetul împăcat: *INFORMONDIA nu greșește niciodată*. Sau, cel puțin, nu e vorba de greșeli detectabile la nivel uman. Ea furnizează totdeauna răspunsul optim pentru un set de condiții date. Dar optim pentru cine și în ce sens, fir-ar să fie...

Fațada era de bombă ordinară, dar se plictisise să tot umble aiurea, așa că intră. În localurile de provincie, clienții sînt de obicei vechi și constanți, toată lumea cunoaște pe toată lumea, intrușii sînt priviți cu o circum-

specție nu prea îndepărtată de ostilitate. Așa fu întâmpinat și el, cu sușoteli și priviri chiorîșe. Făcu cîțiva pași și rămase privind nehotărît în jur.

Dizeuza, bătînd spre semicentenar, își arată colții îngălbeniți de nicotină, zîbind cald prin fumul luminos și dens. Se tînguie despre ceva în legătură cu norocul, cu iubit și lăsat sau cu absența dentiției la albine și nimeni n-o ascultă, toți privesc, pe video, displayurile cu carcasa prăfuită și mînjită de muște, numărul de gaspico executat de un negru și o japoneză. Carablaîs zace cu capul în balta de bere de pe masă, Francezu și Inimă Neagră se pupă plîngînd, după ce, cu un sfert de oră în urmă, erau pe cale să se înjunghie, un individ între două vîrste, care ar fi trebuit să fie de mult la aerogară, dă cu o halbă de pămînt, adică de podeaua din duroplast, și zbiară că are bani, că plătește, ce, banii lui nu e buni?... Halba, din fibre de sticlă, nu se sparge, nu se strică, dar sare direct într-un ecran pe care-l face țandări. Chelnerul, asistînd neclintit la demonstrațiile clientului său, anunță cu o voce impersonală modificarea notei de plată după fiecare stricăciune.

Cu sufletul uscat și ars de dispreț, Măscăriciul îl aștepta pe Cel Trist pentru a împlini încă un pas pe calea Destinului.

Cineva îi făcu semn cu mîna. Un tip elegant, într-o salopetă albă, cu o eșarfă violetă în jurul gîtului. Era singur la masă. Fargiss se așeză.

— Salut, aproape urlă tipul, încercînd să acopere varamul din jur. Brunkker mă cheamă, Redric Brunkker. Informatician. Sau informator. Ia-o cum crezi.

— Încîntat, răcni Fargiss. Sînt Paul Fargiss.

— Știu. Adică mi-am închipuit.

Pe individul între două vîrste încetase să-l mai amuze morga chelnerului și prin urmare acum zbiară: „Ce te holbezi așa la mine momîia dracului? Ai?”

Într-adevăr, privirea acestuia nu e prea plăcută din pricina reducerii orientabilității oculare. E un tip de SRX fabricat prin procedeul depunerilor biotice pe schelet metaloplastic, o rablă veche de cel puțin șapte ani. Pielea, de proastă calitate, crăpase și se scorjise în multe locuri, vocea e dogită, îi lipsesc două degete de la mîna stîngă. Arată ca un manechin din vitrina unui magazin de vechituri. Ocupația lui curentă sînt corvezile murdare de la

bucătărie, dar astăzi, fiindcă e dever mare, șeful a pus să fie spilcuit nițel și l-a scos la servit. „N-auzi, bă, cu tine vorbesc“, se răstește furios clientul între două vîrste. „Doamna Jeni, gunoiul a fost strîns și incinerat“, cîrîie SRX-11 impasibil. Logica integrată pe scară ultralargă, o minune de precizie și miniaturizare la vremea ei, îi face acum feste. Nu se mai deranjase nimeni de multă vreme s-o depaneze, pentru simplul motiv că în munca lui SRX era nevoie de brațe, nu de logică.

— Hai să mergem în altă parte, aici nu se poate sta de vorbă, strigă aplecîndu-se spre el cel ce se recomandase Redric Brunkker. Încuviință ridicîndu-se. Pînă să ajungă la ieșire, mai apucă să-l audă pe clientul furios zbierînd : „Îți bați joc de mine ? ! Ești șmecher da ?...“

Astfel, Cel Trist s-a întîlnit cu Slujitorii săi. Neadevărată și nedreaptă, Istoria i-a numit ucigași.

Un tînăr cu pălărie neagră și cercei luminiscenti țîșnește în picioare cu pumnul strîns și brațul drept îndoit, așezat în fața ochilor, ca și cum s-ar fi apărut de ceva.

„Iată unde am ajuns ! O pocitanie de ospătar își bate joc de un om ! Cît vom mai suporta în jurul nostru momile de oțel și de plastic ? Mașinile ne-au ucis părinții și frații în '97 și acum ne împiedică să trăim. Viață fără mașini ! Libertate pentru om ! Libertate pentru om !“ Alți doi indivizi se ridică, cu pumnul strîns și brațul drept îndoit, și încep să strige : „Libertate pentru om ! Libertate pentru om !“ Toți trei poartă bluzoane aurii pe care este imprimat cu negru un cap de mort. Orbitale goale sînt înlocuite cu două discuri optice, iar în gura rinjită este figurată o tastatură de computer. Întăritat de urlete, clientul între două vîrste îl pocnește cu sete pe SRX în falcă. Acesta face un pas înapoi și, în timp ce clientul își suflă gemînd în degete, zice : „Bună seara, cu ce vă pot fi de folos ?“ și începe să țiuie pe diverse tonuri. Cînd așa ceva se întîmpla la bucătărie, mama Jeni, sau altă bucătăreasă, îl pocnea după ceafă cu ce se găsea la îndemînă. Acum vin doi chelneri model nou și-l iau de-acolo.

III

Orașul doarme. Departe, în bezna cîmpiei, se zăresc sclipind contururile de transatlantic ale atomocentralei Brugdam Svee, singurul obiectiv datorită căruia numele

orașelului însemna ceva pentru un număr — și acela restrins — de tipi din Metropolă.

— Nu ești prea vorbăreț, Paul. Eu, în schimb, vorbesc în neștire, vorbitul e pentru mine aproape o funcție fiziologică. Nu pot să trăiesc fără gargară. Și mai am un defect, după cum probabil ai observat, tutuiesc oamenii de la prima vedere.

— Scuzați-mă, domnule... Brunkker, nu? — dar mă uimește faptul că păreți să mă cunoașteți...

Brunkker pufni.

— Știam cu toții de vreo lună că trebuie să sosească din Metropolă un anume Fargiss, și cum tu ai mutra asta tipică de metropolitan blazat...

— Adică cum... cu toții, dacă nu vă supărați?

— Adică cei de la centru, dar nu mai lua tonul ăsta oficial, poți să-mi zici Red.

Fargiss își aprinse o țigară.

— Vreți să spuneți că tot personalul Centrului Teritorial era informat de sosirea mea?

— Ei, nu chiar toți, o să te lămurești, poate curînd, ce-i și cu chestia asta...

Ajunseseră într-o piață mare, probabil chiar centrul orașului. Aici se afla, așa cum era de așteptat, nelipsitul ecran cu diagonala de cincisprezece pînă la douăzeci de metri. Oamenii se opreau, se uitau o vreme și plecau mai departe. Transmisile curgeau continuu din toate colțurile lumii, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. Prezența ecranelor MEGAVISION în piețele orașelor avea un rol mai mult simbolic decît funcțional, dădea cetățenilor sensibilizați de evenimentele din '97 un sentiment de siguranță, le garanta că lumea încă există.

În clipa de față, pe ecran se desfășura o ceremonie bizară. În centrul altei piețe, mai mari poate, se ridica un podium acoperit cu pînză neagră. Pe podium se aflau trei unități centrale, marca KARBBO GIGA-COMP, după cum aprecie imediat Fargiss. Cele mai rapide și scumpe computere de proces din lume. Trei indivizi în robe aurii, cu craniul negru, cu discuri și tastatură pe piept, stăteau nemișcați, cu brațele întinse, așteptînd.

— Prin anii '60 se înfiripase undeva în California o afacere ciudată, dar rentabilă. Idolul tinerilor furioși o mierlise într-un accident. A, da, Dean îl chema, James Dean. Contra sumei modice de un dolar, fanii răposatului

puteau să scuipe și să tragă șuturi în ce rămăsese din mașină. Cam asta e și filozofia imbecililor ăstora.

Alți trei indivizi urcară solemn treptele podiumului și depuseră sincron în mâinile primilor cîte un obiect negru, lunguiet. Cu mișcări studiate, aceștia traseră fermoarele și scoaseră din huse cîte o secure de călău. Se întoarseră apoi spre unitățile centrale: „Libertate pentru om!” strigară la unison și începură să izbească ritmic, cu sete. Regia asigurase sublinierea fiecărei lovituri printr-un acord amplu de orgă, urmat de un zgomot produs parcă de un avion prăbușindu-se peste o seră. În mulțime se striga: „Libertate pentru om!” și se vedeau destul de multe brațe îndoite, cu pumnul strîns.

— Dă-i dracului, hai să mergem, Paul. Fargiss se urni cu greu.

— Totuși... ar fi interesant de știut de unde au bani să cumpere niște Karbbo.

— Hm, nu prea te pricepi la politică, zîmbi Brunkker. Printre Humaniști se numără destule personaje politice și financiare de prim rang. Au adepți și în Consiliul Mondial. Hai, c-am ajuns.

PISICA VERDE, scripea deasupra intrării, nu cu prea mult deosebită de cea a localului de unde plecaseră.

— Probabil că vă plac mult pisicile verzi, domnule Brunkker, nu văd alt motiv pentru a schimba o speluncă ordinară cu altă speluncă ordinară.

Brunkker clătină dezaprobator din cap.

— Te pripești, te pripești... ești foarte tînăr.

De fapt diferența de vîrstă dintre cei doi nu era prea mare, patru-cinci ani cel mult, dar pe Brunkker îl dezavantajau burta respectabilă și începutul promițător de chelie, prin comparație cu silueta longilină și părul negru și des al lui Fargiss.

Impresia de similitudine cu bomba precedentă înceta îndată ce pășeau pragul. Mai întii, aici nu intra oricine. Apoi, în afară de celulele fotoelectrice și camera de luat vederi ascunsă pe undeva, mai exista, impunător și sobru ca un turn de control, un portar. Acesta îl salută cu o adîncă deferență pe Brunkker și cu una mai puțin adîncă pe Fargiss.

Aici e un local de lux. Aici nimeni nu cunoaște pe nimeni sau se face că nu cunoaște, se discută în surdină. bunul gust se vede peste tot: personalul în întregime

uman, vesela din porțelan și sticlă casabilă, nicăieri vreun ecran, în schimb pe pereți se perindă continuu peisaje submarine, interioare de peșteri, interioare stil secolul luminilor, solista vocală apare rar și cântă discret, e destul de tinăra și are o garnitură splendidă de dinți, ornînd cu strălucire combinația de ou pictat și caisă putredă care îi ține loc de față. Tot o mixtură este și mirosul salonului, mireasmă complexă din care aromele mîncărilor sînt aproape excluse.

Singura notă discordantă o constituie cei doi tipi aflați la o masă nu prea depărtată de cea la care Brunkker și Fargiss se vor așeza. Aparțin unei condiții sociale evident depășită de categoria localului. Nebărbieriți, cu figurile supte și ochii încercânați adînc, stau cu vîndiacurile de plastic, viu colorate, pe ei, vorbesc tare și agramat, își aruncase fiecare ostentativ pachetul de țigări de contrabandă pe masă, la vedere. Comandaseră ce era mai scump, încercînd să pară nababi, fără a reuși să clinească ceva din politețea disprețuitoare a bătrînului oberchelner. Unul dintre ei are un facies ciudat, rigid, ca și cum ar purta o mască de carnaval.

— Cum au trecut ăștia doi de cerberul de la intrare ? se miră Fargiss.

Brunkker trase din țigară și slobozi apoi pe gură și pe nări o cantitate enormă de fum.

— Sînt veterani, din '97. În loc să-și mănînce liniștiți pensiile, își viră nasul peste tot și fac gălăgie. Nu poți să le tai macaroana, fiindcă ar face să explodeze imediat presa, care atît așteaptă : **EROI PERSECUTAȚI DE NEVOLNICII CARE AU STAT ACASĂ !**

— Și ăla cu fața ciudată, ce-i cu el ?

— A fost ars în proporție de 45⁰%. Celălalt are un ochi și laba unui picior protezate și trăiește cu dializă. Dar n-are a face, oricum sînt amîndoi „ațiși“, nu pot s-o ducă mai mult de un an-doi.

— Vai de capul lor ! zise Fargiss într-un tîrziu.

— Aiurea. Niște imbecili. Imbecili au fost, imbecili au rămas. Au trecut prin atîtea și degeaba. Scorojitul ăla plătește tot felul de tipe numai ca să le privească dezbrăcate. Iar celălalt tembel povestește la nesfîrșit, cui stă să-l asculte, cum și-a dobîndit protezele și cum l-a bătut pe umeri generalul. Dacă miine li s-ar ordona să plece iar la luptă, fără îndoială c-ar face-o.

Chelnerul servi cocteilurile cu mișcări studiate. Proiecția rotativă transformase salonul într-o plajă tropicală.

— Dar dumneata, domnule Brunkker, ce-ai face dacă ai fi în locul lor ?

— Ți-e chiar așa de greu să-mi zici Redric sau Red ?

— Da, scuză-mă... Redric. Deci ce-ai face dacă n-ai mai avea prea mult de trăit ?

Brunkker zîmbi.

— Întrebarea e destul de confuz și inabil formulată pentru un sistematist de forță ca tine. În primul rînd, nu e vorba de a avea sau nu prea mult de trăit, ci de a ști sau nu asta. Faptul că, să zicem, cînd vom pleca de aici vei profita de întuneric și de faptul că o să fiu foarte beat ca să mă ucizi, nu mă afectează în nici un fel, pentru că nu știu. Moartea nu există, există doar teama de moarte. Ținînd seama de asta, se poate imagina un mod de a deveni nemuritori. Gîndește-te puțin : ar fi suficient să se împiedice circulația oricărei informații cu privire la moarte prin organismul social. Oamenii ar trebui dezintegrați pînă la atomi în clipa încetării funcțiilor vitale. În aceeași clipă se va șterge din memoria INFORMONDIEI și a tuturor celor care l-au cunoscut pe răposat orice informație avînd o cit de mică legătură cu acesta. Greu de presupus, dar teoretic posibil. Astfel, în cîteva generații am deveni nemuritori, pentru că n-am mai ști ce ne așteaptă.

Făcu o pauză, trăgînd din țigară și ejectînd o nouă perdea de fum între el și Fargiss.

— Ți-am spus că-mi place teribil să vorbesc. Așa... mai e o problemă. Ce-i aia prea mult de trăit ? Dacă știi că vei muri peste cinci secunde, asta nu schimbă nimic, intervalul e mult prea scurt pentru a integra ideea de moarte. La fel, ora. La fel, ziua și chiar săptămîna. De la lună încolo începe diferențierea : „mai ai de trăit cîteva secunde“ nu înseamnă aproape nimic, „mai ai trei luni de trăit“ e îngrozitor.

Considerînd răgazuri de mărimea anilor, depășim zona critică. Acum ai timp să te obișnuiești cu gîndul morții, el îți copleșește mintea încet și dureros, se infiltrează în toate ungherele ființei tale, aproape că moartea efectivă devine o formalitate. Și dacă ridicăm și mai mult ordinul de mărime, la zeci de ani, rezultă că toată lumea este în situația descrisă în întrebarea ta.

Se lăsă satisfăcut pe spate și dădu paharul peste cap. Pe pereți, oameni de Cro-Magnon hăituiau o fiară uriașă.

— Totuși, nu-mi-ai răspuns la întrebare...

— He, he, ba ți-am răspuns, dacă stai bine să te gîndești.

— Ascultă... Vreau să te mai întreb ceva... Ai luptat în '97 ?

Brunkker se posomorî. Zise scurt și fără chef :

— Da.

Apoi continuă :

— N-ai vrea să discutăm despre altceva ?

— Ba da. Spre exemplu, despre activitatea din Centru. Dar mai întii, ce-i cu directorul ăsta, Hinsell, nu e în toate mințile ?

Brunkker rîse.

— Toți am fost de părerea asta cînd l-am întîlnit prima dată. Dar nu-i deloc așa. E un tip foarte dibaci. O să ai probabil ocazia să te convingi. Cît despre activitate... prelucrări de date, multe proceduri statistice, întocmire de rapoarte, tabele și mai ales grafice, multe grafice viu colorate. Aparent, nimic neobișnuit.

Tăcu și rămase cu privirea pironită pe adîncul de mare, străbătut de vietăți ciudate, din spatele lui Fargiss.

— Aștept să-mi explici ce-i cu aparentul ăsta. Sau îți plac pauzele de efect ?

— Ce ?... A, nu, dar acum e prea devreme...

Restul discuției fu din ce în ce mai anost. Fargiss povesti ultimele noutăți din Metropolă, dar, fiind un anti-talent naratorial, reuși doar să-l plictisească pe Brunkker. Acesta bea gospodărește, cocteil după cocteil, comutînd într-un tîrziu pe alcool simplu.

Plătiră și plecară. Adică, numai de plecat plecară împreună, că de plătit, plăti Fargiss.

Noaptea era înaltă și splendidă, una din acele nopți de vară care te fac să simți din plin puținătatea ființei și mobilurilor tale. Pașii lor țacăneau reverberînd, pe chipuri li se succedau tăcute culorile semafoarelor. Acum, cînd luminile orașului se răriseră, în cîmpie se distingeau și mai pregnant conturul colosal al atomocentralei.

De cîteva ori, Fargiss avu impresia că se ține cineva după ei. Vru să-l facă atent pe Brunkker, dar renunță văzîndu-l cît era de luat de ape.

Locuiau în aceeași clădire, ocupată în întregime cu personal din Centru. Brunkker intră primul. Când Fargiss încercă să treacă pragul, ușa transparentă culisă fulgerător, închizându-i-se în nas. În partea dreaptă se aprinse un display și se auzi un semnal sonor.

VĂ RUGĂM INSISTENT SĂ COOPERĂȚI. SCUIPAȚI ÎN PALMA DREAPTĂ ȘI LIPIȚI-O DE DREPTUNGHIU ALB.

VĂ RUGĂM INSISTENT SĂ COOPERĂȚI.

Se uită la Brunkker. Acesta rînjea, un rînjel larg, de bețiv. Simțindu-se destul de idiot, se conformă totuși indicației.

VĂ MULTUMIM. ROSTIȚI-VĂ ACUM NUMELE LITERĂ CU LITERĂ APOI, FĂRĂ PAUZĂ, PRONUNȚĂȚI RAR ȘI CU INTONAȚIE : SÎNT UN IDIOT.

VĂ RUGĂM INSISTENT SĂ COOPERĂȚI.

Fargiss se supuse. Brunkker continua să rînjească.

BUN VENIT, DOMNULE FARGISS. AȚI FOST IDENTIFICAT FĂRĂ UMBRĂ DE ÎNDOIALĂ. PE PERIOADA ȘEDERII DVS. LA NOI DORIȚI UN APARTAMENT STIL :

L14 — LOUIS XIV

L15 — LOUIS XV

L16 — LOUIS XVI

L17 — LOUIS XVII

CO — COCINĂ

CL — CELULĂ

CB — CABINĂ DE COMANDĂ

CV — CAVOU

SN — SALĂ DE ȘEDINȚE

Începea să se enerveze. Tastă totuși L 16.

REGRETĂM. VĂRUL LOUIE NU MAI ÎNCHIRIAZĂ. ÎNCERCAȚI ALTCEVA.

Îi făcu semn lui Brunkker. Acesta desfăcu brațele a neputință. Furios, Fargiss tastă CO.

REGRETĂM. CONDIȚIA DVS. ESTE INFERIOARĂ CELEI NECESARE PENTRU A OBTINE CO. ÎNCERCAȚI ALTCEVA.

MESAJ, tastă Fargiss, LUA-TE-AR DRACU' ! DESCHIDE UȘA.

RECEPȚIONAT MESAJ. NU SÎNTEȚI CHIAȚI PROST DE TOT. MAI SÎNT SPERANȚE.

ÎNAINTE DE CULCARE DORIȚI :

WS 1 — O STICLĂ DE WHISKEY !

WS 2 — DOUĂ STICLE DE WHISKEY !!

NO — NICI O STICLĂ, DECI REVENIM, SÎNTEȚI PROST FĂCUT GRĂMADĂ.

Fargiss își încrucișă brațele pe piept. Fierbea. Abia atunci Brunkker făcu doi pași nesiguri și apăsă pe ceva. Display-ul se stinse și ușa glisă cu o lentoare ironică.

— Tu ești autorul acestor bancuri cretine ?

— Mda... ce să fac... mă plictiseam într-o după-amiază și... (rîgîit profund)... am umblat oleacă la softul creierasului de bloc. O surpriză pentru noii veniți. Apropo-sito... știi ce-i aia hard ?

— Hai, las-o, că ești făcut cui...?

— Nu, domnule, nici vorbă... formidabil ce mult ține cutremurul ăsta. Hard e... prescurtarea de la ha... hardu-ghie. E bună-ă, e bună, ha, ha, ha.

IV

— Cutremurat de cel mai adînc respect, îmi îngădui să observ, domnule Fargiss, că aportul nervilor la susținerea unui punct de vedere nu e tocmai recomandabil.

Frumos și proaspăt, cu coama albastră strînsă coc, acum deasupra urechii drepte, directorul își făcea de lucru pe lîngă plantele mari și urîte. Părea mai degrabă amuzat, deși Fargiss sărise binișor peste cal. E-adevărat însă că modul directorului Hinsell de a susține o conversație nu era de natură să furnizeze vreo indicație certă asupra stă-rrii lui reale de spirit.

De cinci săptămîni, Fargiss figura printre „simulanți“, cum erau supranumiți membrii secției III — „Elaborare de algoritmi și pachete program pentru simularea și testarea fluxurilor productive“. În tot acest timp avusese ocazia să constate că, testarea ca testarea, dar simularea le reușea tipilor perfect. Exceptîndu-i pe șeful de secție și pe încă vreo doi-trei, restul erau adevărați virtuozii în lăsarea unei impresii constante și continue de aflare în treabă. Altminteri băieții buni, absolut nevinovați în ce privește programarea. Mai ales doi dintre ei, Grutt și Kotorra, nu păreau să facă distincții majore între noțiunile de algoritm și imprimantă. Ambii aveau o alură rela-

xată și agresivă, de strangulatori aflați în concediul legal de odihnă.

Foarte repede, Fargiss realizase că situația nu era cu mult deosebită în celelalte secții. Nimeni nu părea extrem de convins de necesitatea muncii lui. Brunkker, pe care îl mai asistasese între timp la câteva beții, evita să-i dea un răspuns precis. Îi spunea mereu c-o să se lămurească singur, curînd. Și mai era ceva ce-l irita : de cîteva ori, ieșind în oraș, avusese impresia că e urmărit.

Înainte de a da buzna în biroul lui Hinsell îi prezentase șefului de secție un grafic al variației natalității în ultimul deceniu, grafic care reproducea perfect contururile unei femei gravide, goală, culcată pe spate și văzută din profil. În loc să-l repeadă, acesta izbucnise în ris și-l bătuse pe umeri. Era prea mult.

— Vă rog să mă scuzați pentru lipsa de control, domnule director, dar dacă faptul că eu fac o muncă mult sub nivelul pregătirii mele nu vă afectează, ar trebui totuși să vă afecteze dezordinea și dezinteresul care domnesc în Centrul Teritorial ce cu onoare conduceți.

Directorul Hinsell zîmbi larg. Examina cu atenție o corolă imensă, de un roșu putred.

— Înainte ca lumea să îmbătrînească cu o zi, primește-te rog, domnule Fargiss, asigurarea că toate aceste nemulțumiri își vor găsi sfîrșitul.

Dintr-o dată, Fargiss știu ce-l deranja, mai mult decît straniile contorsiuni verbale și rinjetele onctuoase ale directorului. Mirosul. Miasma dulceagă a plantelor hidoase.

Secretara, domnișoara Ananette, pătrunse în încăpere împingînd un cărucior. Intrigat, Fargiss își îndreptă privirea asupra celor aflate pe el.

Mai întii, văzu o cușcă în care chițcăneau disperați cîteva șobolani negri norvegieni. Apoi un set de tuburi spray, o pereche de mănuși chirurgicale și un aparat electric de a cărui utilitate nu-și putu da seama imediat.

Zîmbindu-i complice, directorul își trase mănușile. Cu mișcări iuți și elegante, prinse un șobolan și-l extrase din cușcă. Domnișoara Ananette îl secunda, zîmbind și ea seducător. „Parc-ar fi un scamator și asistenta lui.” Directorul luă un tub din trusa de sprayuri, îl aținti asupra șobolanului și apăsă pe clapetă. Ca și cum ar fi fost filmat *au ralenti*, zvîcniturile vîguroase ale animalului se înmuieră. Directorul lăsă sprayul de o parte și apucă aparatul

al cărui fir de alimentare domnișoara Ananette îl introdusese în priză îndoiindu-și amețitor mijlocul. Din aparat țîșni o scînteie orbitoare ca un arc de sudură, însoțită de un pocnet ușor. Cînd constelațiile albastrii și clipitoare i se risipiră din ochi, Fargiss văzu, în locul șobolanului negru ca Spațiul, un ghem tremurător, alb-vinețiu, pe lângă care se adunase o pulbere cenușie. Între timp, domnișoara Ananette îi oferise directorului o foarfecă a cărei prezență pe cărucior Fargiss nu o sesizase. Cu ea, directorul tăie din rădăcină ghearele șobolanului la toate cele patru membre.

— Seamănă cu un purceluș mic-mic, gunguri domnișoara Ananette.

Șobolanul dădea semne de trezire. Directorul îl apucă delicat cu două degete de coada lungă și solzoasă, luă un alt spray din trusă și îl stropi cu el din belșug. Îi înmînă apoi sprayul domnișoarei Ananette și primi în schimb foarfeca. Ținînd cu mîna stîngă șobolanul de coadă și cu foarfeca în dreapta, se apropie de plîntăunele brun-verzui semănînd cu un foetus. Cam pe unde ar fi trebuit să fie creștetul capului foetusului, se căscă fulgerător o pîlnie sîngerie, palpitîndă, cu cili vibrînd nerăbdători către animalul care se încovriga deasupra.

— Uită-te la ea, șopti directorul cu duioșie, uită-te la ea, e ca un copil.

Apoi lent, savurînd gestul, tăie coada șobolanului aproape de bază. La fel de iute cum se deschisese, groapa roșie se închise hăpăindu-l.

— Coada nu-i place, șopti conspirativ, depunînd reziduul filiform pe cărucior.

Dar Fargiss nu mai avea cum să-l audă, ieșise de mult din cameră, cu mîna la gură.

V

„Problema constă în maximizarea sau minimizarea unei funcții de n variabile, fără nici o restricție asupra variabilelor. Multe probleme concrete sînt de această formă, în care, chiar dacă există restricții, ele nu influențează asupra optimului.“

Interfonul bîzii discret și becul verde începu să clipească. Fargiss lăsă cartea și se întinse spre butonul de recepție.

— Salut, Paul. Era vocea lui Brunkker. Iartă-mă că te deranjez. Ce faci ?

— Citesc. Mai bine zis, recitesc.

— Ce ?

— Huon și Witz, aplicații ale analizei restrictive în studiul sistemelor mari.

— He, he, întoarcerea la clasici. Cam veche, dar solidă. Mă țin însă că va trebui s-o lași deoparte. Mergem la lucru.

Fargiss amuți cîteva clipe, surprins.

— La ora asta ?

— Păi da, acum începe schimbul. Nu te-ai plîns că n-ai de lucru ? Ei, de-acum o să ai, carantina s-a terminat.

— Carantina ?

— Pui prea multe întrebări. Îmbracă-te, vin să te iau.

Măcar o calitate avea și orășelul ăsta, nopțile erau extraordinar de liniștite. O liniște de început sau de sfîrșit de lume. Brunkker conducea atent și cu viteză moderată, respectînd toate stopurile, deși circulația era ca și inexistentă.

— Ascultă, Redric, orice-ai spune, cu Hinsell ăsta ceva nu e în ordine. Mai mult ca sigur are vreo formă de paranoia sau ceva asemănător.

— Vezi-ți de treabă. Mare lucru că-și hrănește planetele cu șobolani. Sînt atîția pe lumea asta care adoră să taie în bucăți trupuri, și nu de șobolani. Suferă crunt din pricina inactivității. A făcut de cîteva ori cerere de mutare, și degeaba.

Se apropiau de Centru.

— Nu vrei, totuși, să-mi spui ce dracu' căutăm noaptea aici ?

— Ai să vezi. Nu mai fi așa agitat.

Mai erau cîteva mașini în parcare. De fapt, destul de multe. Brunkker trînti portiera fără să se ostenească să mai încuie mașina. N-o făcea niciodată.

Trecură de sala principală, depășiră birourile și atelierile de întreținere, pătrunzînd în aripa clădirii unde Far-

giss parcă auzise că s-ar afla niște depozite de materiale. Nu fusese niciodată pe aici.

Se opri în fața unei uși pe care scria cu litere roșii pe fond alb : MAGAZIA 3.

Brunkker își puse palmele pe inscripție și îi spuse și lui Fargiss să facă la fel. Ușa se deschise.

Înaintau acum printr-un coridor larg, cu pereți de un alb mat. Doi soldați în uniforme cafenii, cu petlițe negre, stăteau de o parte și de alta a ușii în fața căreia Brunkker se opri. Nu se mișcară, nu salutară, nici măcar nu clipiră cînd cei doi pătrunseră dincolo. Păreau două statui din bronz înnegrit de ploii, cum stăteau așa încremeniți, cu armele la piept.

Nimic n-a tresărit pe chipul sau în sufletul Celui Trist atunci cînd și-a întîlnit Mireasa, căci trebuie să fii copt pentru Înțelegere, ca și pentru Moarte.

O clipă, Fargiss fu dezamăgit. Apoi îi veni să rîdă. Toată mizanscena pătrunderii aici îi încărcase mintea cu o tensiune confuză, generatoare de siluete cețoase, ciborgi, cruci albastre, mutanți, cranii negre pe fond auriu și alte asemenea bazaconii. Și acum nu vedea decît o sală cu terminale în fața cărora stăteau niște inși. Privirea versată descoperi totuși ciudățenia : nimeni nu lucra la tastatură, pentru simplul motiv că aceasta nu exista. Terminalul era de fapt un simplu display pe care se succedau continuu șiruri de simboluri alfanumerice. În afară de un buton alb, nu se vedea alt accesoriu.

— Ascultă...

Brunkker ridică mîna.

— O să încerc să-ți explic cîte ceva în cele zece minute pe care le avem la dispoziție. Domnule..., pînă anul trecut, Centrul ăsta a fost un Centru Teritorial ca oricare altul. Maximum doi-trei tipi din Departamentul de Calcul Electronic îți puteau da relații despre el. De fapt, asta este și situația actuală, cu deosebirea că o serie de cetățeni aparținînd de alt Departament îl știu acum ca pe fundul nevestei.

Totul a început îndată ce și-a făcut apariția pe aici Joachim. Joachim Sangga. Tipul clasic de tembel inofensiv, semăna puțin cu tine, parcă-l văd : slab, înalt, gîtul lung și fața îngustă, cu ochii cufundați în orbite. Purta mereu aceiași pantaloni roși pînă la urzeală și aceeași hăinuță bleumarin împodobită cu epoleți de mătreață. Un fel de

pasăre mare și bolnavă, tăvălită prin praf. Ii murise de curînd mama, ființa care-l ghidase pînă atunci, ca pe o marionetă, prin viață. Cu toate că avea în jur de treizeci, nu cred să fi văzut altă femeie goală în afara cadavrului măică-si la morgă.

Lui Joachim nu-i plăcea să se ducă acasă. Nu se simțea bine decît în fața displayului. Uneori îi dădea impresia că e crescut din terminal. Putea să stea 12—14 ore și chiar mai mult, dialogînd cu sistemul. În loc să-și vadă de treabă, făcea tot felul de experimente. Nici pînă azi n-am putut să înțeleg cum a primit aprobarea să umble la unitățile centrale. A mai comandat încă vreo patru și le-a interconectat pe toate după o schemă numai de el știută. Nu s-a lăsat pînă n-a obținut și „full-access“ la INFORMATONIA.

Ei, și într-o bună dimineață, magaoaia a blocat toate programele curente, n-a mai răspuns la nici o comandă și a început să scuipe șirurile astea aleatoare. Toată lumea spumega, îi închipui, mai puțin nătărăul de Joachim, care se bucura ca un copil tîmpit la vederea unei vaci. Zicea că se așteptase la asta. A enunțat pe loc și o lege, cum că există un grad critic de complexitate al unui sistem, care, odată depășit, face imposibilă orice evoluție deterministă, sistemul devenind perfect aleator.

Se auzi piuitul intermitent al unui generator de ton. În timp ce Brunkker vorbea, grupuri de cîte doi-trei indivizi pătrunseseră în încăpere. La auzul semnalului, cei de la displayuri se ridicară și fură rapid înlocuiți de noii veniți.

— O să-ți termin altă dată povestea. Acum il vei înlocui pe tipul de colo. *Jobul* tău este următorul : de cîte ori apare pe display ceva ce ți se pare demn de interes, apeși pe butonul alb din dreapta. Pentru cultura ta generală, e bine să știi că asta declanșează fotografierea ecranului. Caută să nu scapi nimic. Peste exact patru ore vom fi schimbați și ne vom duce la culcare. Succes.

— Stai, stai puțin, Red, cum adică demn de interes ? Din ce punct de vedere ? Și pentru cine ?

— E greu de spus. Tot ce îți atrage atenția, tot ce are, cît de cît, un sens. Gata, hai.

VI

— Red, nu mi-e somn deloc, hai să bem ceva...

— Ooo, cu mare plăcere, cu cea mai mare plăcere, onorabile ! Văd că începi să te acomodezi. Da, domnule... băutura de calitate ascute mintea și întărește organismul. Ca o dovadă în sprijinul primei părți a acestei afirmații pot să-ți spun că eu îmi dau seama că valoriz cît un rahat uscat după numai o sticlă de coniac binecuvîntat. Olé. Mergem la mine.

Fargiss nu era obosit, în schimb era suficient de iritat. AOG 1. XXHabs ? 337bT/^{0/0}/₀ERTyZXCvbnm345 --ASD-FGwertyD4F6H4B7C8 ii ?-^{0/0} VGR5X7N4C7nsSDRTdj 54 79,LkJhgFDtEu, V2X7M4Z7V3?. //, D4C7vimehDrDtBe..1k. Succesiune de semne curgînd de la stînga la dreapta, neobosit, în şiruri paralele. Are un efect hipnotic, paralizant, te enervează și totuși nu-ți poți dezlipi privirea. Recolta celor patru ore în care se holbase la ecran se compunea din denumirea vulgară a șezutului, încadrată de cifra nouă și de semnul întrebării ; sentimentul intens de ridicol îl făcuse să ezite înainte de a apăsa butonul alb.

— Începusei să-mi spui ceva despre unul Sangga și cum a interconectat el niște unități centrale, îl îndemnă pe Brunkker îndată ce se găsiră în fața sau la fel de bine în spatele unor pahare pline.

— Daa, așa... care va să zică ți-am spus că apăreau pe dispozitivele de ieșire tot soiul de aiureli. Bun, să fi văzut însă mutra lui Joachim, și nu numai pe a lui, cînd a apărut o propoziție perfect inteligibilă, lipsită însă, în acel moment, de sens. Joachim a mormăit că și asta era de așteptat, avînd în vedere caracterul *total aleator* al sistemului. Spre seară a venit și plăcinta cea mare ; îți mai aduci aminte de scandalul Pinter—Solomin ?

— Chestia din golful Zaika.

— Exact, exact. Ei bine, fraza aceea era o referire directă la eveniment, *emisă cu aproximativ trei ore înainte ca el să se producă, pricepi ?*

Se opri ca să tragă din țigară.

— În cîteva zile nu mai aveai loc de zdrahoni tunși proaspăt, cu subsuoara stîngă ușor inflamată și care nu știau să se uite decît chiorîș. Guvernul nu înțelegea prea clar ce se întîmplase, dar simțea că aici e un os de ros. Și nu greșea. În săptămînile următoare PYTHIA — nu mai știu

cine a botezat-o așa — a mai livrat vreo trei premoniții absolut senzaționale din punct de vedere politic. Cum bine știi, noi nu ne-am integrat pînă acum decît formal în Federație, obsesiile separatiste ale guvernului nostru au ajuns aproape anecdotice. Cred că îți imaginezi cum au sărit băieții să se îmbrățișeze. De fapt, îmi depășesc oarecum atribuțiile intrînd în amănunte. În sfîrșit...

Nu după mult timp, vechea conducere a fost invitată amabil să-și ia tîlpășița și l-au instalat, în schimb, pe acest șarpe sofisticat care se numește Hinsell. Ce-i drept, în meseria lui e un as. El a condus comandoul care l-a eliberat pe generalul Ruffert în '97. Mai mult de jumătate din personalul aflat la vedere al Centrului sînt oameni de-ai lui. Restul reprezintă minimul necesar pentru a întreține un simulacru de activitate. Ideea promovată de Hinsell în organizarea securității PYTHIEI este : camuflaj, înainte de toate. Paza cea mai eficientă e cea care nu se vede. S-a opus deplasării de trupe în zonă, în schimb deasupra noastră e atîrnat un satelit cu orbită geostaționară care „vede“ și jarul țigării.

Aruncă în scrumieră ceea ce rămăsese din țigară. Atins de jar, filtrul sublimă instantaneu într-un norișor albăstrui, cu miros agreabil. O altă calitate a mărcii era combustia quasitotală, țigara se consuma fără să lase pic de scrum.

— De Joachim Sangga ce s-a ales ?

— Praful. Făcea prea multă gălăgie. Cică PYTHIA ar fi fost creația lui și deci îi aparține de drept. Evident, chestia asta i-a făcut pe băieții veseli să se strice de rîs și apoi să-l mătrășească urgent. N-am mai auzit de el de-atunci.

— Și colegii noștri de priveghi cine sînt ?

Întrebarea era parțial retorică, pentru că Fargiss îi recunoscuse pe doi dintre cei așezați în fața terminalelor : Tollbert și Lucci, specialiști de notorietate în limbaje formale.

— N-are nici o importanță. Absolut nici o importanță. Să-ți explic ceea ce vîd că încă nu știi : cu privire la un om angrenat într-un mecanism guvernamental întrebarea „cine este ?“ nu-și are rostul. Singura potrivită este „ce este ?“ și la asta îți pot răspunde : lingviști, logicieni, matematicieni, specialiști în teoria codurilor, informaticieni, toți aleși dintre cei mai buni.

— Bine, și la ce bun înghesuiala asta de creiere pe metru pătrat ?

Brunkker ridică din umeri.

— Guvernul, domnul meu, solicită întotdeauna specialiștii cei mai buni cînd e vorba de probleme politice majore. Adoră să spargă nuci cu microscopul. Chiar dacă treaba ar putea fi făcută și de un copil dotat cu oarecare spirit de observație. În cazul de față, nu știu dacă îți dai foarte bine seama, potul e mare, adică e puțin spus mare, e total. Nu vrei să ascultăm puțină muzică ?

Fără să mai aștepte încuviințarea lui Fargiss, se întoarse și apăsă cîteva clape ale combinei. Apoi își aprinse o nouă țigară și se întinse în fotoliu, cu ochii închiși.

După cîteva secunde de liniște, melodia începu să curgă. Adîncă și domoală, potențială și pe îndelete, de parcă ar fi avut înainte Veșnicia. Fiecare acord poartă cu sine prevestirea următorului, sunetele se cheamă, se aduc unele pe celelalte, tema fundamentală se prefigurează vag și răscolitor, ca o amintire din zorii vieții. Apoi, brusc și așteptat, mișcarea descompusă și lină se coagulează într-un zvîcnet sprinten și precis, logic și cutremurător. O sală de bal cît Universul. Sub ninsoarea de meteoriți scînteietori, în razele ciorchinilor de nove, planete albastre și verzi se răsucesc nebune și fericite, purtîndu-și trena atmosferică în jurul sorilor tineri, cometele cu plete de gaz fluturînd se apropie și fug, iar sufletele se tot duc bezmetic peste Cîmpiile de Oțel sclipind în Ceață, printre Cristalele Rotitoare de la marginea Lumii, dincolo de Lacul de Vid și Stelele Iernii.

— Ce muzică e asta, Red ?

— *Dunărea Albastră*. Un vals. Totdeauna mi-am dorit să fiu astronaut. Să plec în Cosmos. Chiar și acum, cînd sînt un hoit chinuit de hipertensiune, care fumează două pachete pe zi și bea cît cuprinde. Daa... iată că glandele mele gîdilăte de alcool încep să secrete romantism lichid.

— Bine, clipi nedumerit Fargiss, dar poți oricînd să-ți iei un bilet pentru Lună, dacă asta te roade.

Brunkker rîse sec, ca un icnet.

— Eu vorbeam despre a fi *astronaut*, nu un colet de carne și oase fixat în centuri pe un fotoliu, alături de alți două sute de nătărăi, cucoane simțitoare și puști cretinoidi care mestecă întruna. Mda... am luat-o binișor razna, clămpănesc vrute și nevrute. De altfel, dacă stau și mă

gîndesc bine, în noaptea asta ți-am divulgat niște chestii pentru care mîine o să-mi dau cu pumnii în cap.

Fu rîndul lui Fargiss să suridă fără veselie.

— Toată povestea pe care mi-ai debitat-o mi se pare extrem de sofisticată și, la urma urmelor, stupidă. De ce butonul ăla alb nu comandă listarea ecranului la imprimantă în locul fotografierii ? De ce nu se implementează pur și simplu un interpretor care să facă toată treaba ? Pentru ce este necesară soluția cea mai deficitară cu puțință, interfața umană ?

— Ei, oftă Brunkker, fie ce-o fi, dacă tot e să se aleagă praful... Cu listarea, situația e simplă și clară. PÝTHIA noastră nu acceptă nici o comandă cu referire la imprimantă. E șmecheră, mă-nțelegi, nu vrea să dea nimic în scris. Și cealaltă întrebare are un răspuns, ba chiar două. Mai întîi, că încrederea oamenilor politici în tehnică este moderată și prezintă uneori aspecte curioase. Acești stimabili domni sînt cuprinși citeodată de un brusc conservatism nostălgic și, ca urmare, optează pentru introducerea elementului uman exact în acel punct al unui angrenaj tehnico-informatic în care se potrivește ca nuca-n perete. Un al doilea motiv, decisiv de altfel, este părerea unor experți care consideră extrem de riscantă orice intervenție, fie hard, fie soft, asupra acestui mutant informatic. Probabilitatea stării actuale a sistemului se exprimă ca produsul a milioane, dacă nu miliarde, de probabilități condiționate, toate mai mici decît 10^{-6} . Este un eveniment unic în Istoria trecută și viitoare a Universului. Evident că stabilitatea acestei stări de grație este direct proporțională cu probabilitatea ei. Iată deci la ce sîntem buni noi, aleșii, care stăm și ne holbăm la displayuri.

Era de mirare că reușea să vorbească totuși coerent. Băuse de trei ori cît Fargiss.

— Ascultă, Redric, nu pot să cred că mi-ai spus toate astea numai fiindcă te-a luat gura pe dinainte. Nu ești genul.

— Mda... Cîte ceva trebuia oricum să-ți spun, pentru că s-a ajuns la concluzia că gradul de cooperare și atenția cresc dacă observatorul are — în linii mari — asigurată o finalitate, dacă nu un scop, pentru munca pe care o face. Dar oricum, am sărit peste cal, și asta nu e bine... pentru nici unul dintre noi.

Era pe jumătate adormit, dar continua să mormăie.

— Așa o fi... da' odată mi-a trecut prin minte că nu există... nimic... nici o unitate centrală... interconectată sau nu... și că toate displayurile sînt bransate la o tastatură pe care lucrează... un pavian... cu mantie...

Adormi, în sfîrșit.

VII

Lumină cenușie, intensă, cu tente gălbui și violete. Se cerne prin norii joși, întunecați, peste dealurile roșcate și sterpe, accentuînd pînă la lividitate obișnuita paloare a feței lui. Furtuna avea să izbucnească din clipă în clipă. Un pictor impresionist de acum un secol și ceva, Monet, să zicem, ar fi căzut în extaz în fața infinitelor tonuri de gri ale peisajului.

Dar el nu era impresionist. Nu era nici măcar pictor. Venise aici, la marginea orașului, se așezase printre ciulini, pe iarba prăfuită, fuma și se gîdea, privind fără să vadă. Ca întotdeauna, în astfel de clipe în minte i se închegau, obsedante, versurile lui Karregis :

*În lumina de sticlă, solară
A dimineților de primăvară
Ne mai aprindem o țigară
Lîngă flori.*

*Proaspeți și palizi, cu gura amară
Cămașa neagră din piele de fiară
Rătăcim tineri prin lumini de seară
Nemuritori.*

Paul Fargiss nu iubise niciodată natura. Soarele, cerul, pomii, pietrele, îl lăsau indiferent. De fapt totul, sau aproape totul, îl lăsa indiferent. Încă din copilărie se căznise mereu să simuleze tot felul de atitudini „firești“ : să plîngă la incinerarea mamei-si, să fie emoționat la primirea distincțiilor școlare, să fie indignat și să condamne cu fermitate grozăviile din '97. Își lipise și el buzele de urechile unui număr de femei, șoptind șoapte de amor, fumase nervos și îndurerat în clipa despărțirilor, ridicase paharul

zîmbind din răspuțeri, hăhăind chiar pe la diverse sindrofii. Dar, de fapt, de fapt nu simțise niciodată *nimic*.

Îi trebuiseră douăzeci și ceva de ani ca să ajungă la această concluzie și să termine cu schimonoselile. Mai bine niciodată decît prea tîrziu. Acum, cel puțin putea să se bucure cu adevărat sau să fie trist cu adevărat în rarele și atît de rapid consumate momente în care intersecția unui chip cu o rafală de vînt, puțin sînge pe o carcasă argintie de kevlar, umbra amintirii sau perceperea fulgerătoare și neașteptată a adevărului îl făceau să simtă lumea, viața.

Cu cîțiva ani în urmă participase cu alți studenți de elită la vizitarea vestigiilor de arhitectură orientală din Uzbekistan. Fusesse plimbat zile întregi prin praful și arșița ucigătoare pentru a i se arăta pietre vopsite și motive geometrice din mozaic repetate la nesfîrșit. În timp ce toată lumea ofta admirativ și se entuziasma conștiincios (noi, bieți barbari occidentali, cu computerele, cu genetica, cu astronautica noastră, consternați în fața profunzimii spiritualității orientale), Fargiss visa un duș și o bere rece. Asta, pînă cînd ajunseseră la Observator.

Privise șinele de piatră ale sextantului, șinele pe care cîndva se mișcase un cărucior cu oglinzi, privise cele două deschizături din tavanul hiperbolic prin care pătrundea succesiv lumina și, în sfîrșit, privise chipul lui Ulug Bek, reconstituit de antropologi după resturi de craniu. Rămăsese multă vreme în fața aceluia chip pe care se amestecau semnele cruzimii rasei și timpului cu nostalgia inconfundabilă a vînturilor de absolut. Emoția îl năpădise într-o clipă, cotropitoare, și pricepuse atunci că singurul lucru pe care el era în stare să-l iubească în această lume era Ideea. Înțelesese cu resemnată bucurie că nu îi este cu desăvîrșire interzis să poată iubi un pom, o piatră, cerul sau o femeie, cu o singură și de neevitat condiție : să poarte în ele încărcătura unei Idei.

Biciul de cincisprezece mii de amperi sfișie cerul în tunecat. Bubuitul întîrzie puțin, conformîndu-se politicoș legilor fizicii, apoi se rostogoli ca un pietroi imens peste dealurile sterpe. Totdeauna se simțise bine printre inteligențele artificiale. Inteligențe artificiale. Ce înseamnă la urma urmei artificial ? Înseamnă ceva ce nu e natural, nu e produs de natură. Ci de om. Dar omul este natural, este

un produs al naturii, și atunci ? Silogismul se închide elegant. Și ieftin.

Altfel. Ce deosebire există între inteligența umană și cea artificială ! IA este o creație a omului, în timp ce IU este o creație a... a cui ? A bunului Dumnezeu ? A Naturii ?

Nu. Nici vorbă. Pe simpaticul moșneag bintuit de crize de ontită îl eliberăm din funcție pentru motive de sănătate. Rămîne Mama Natura.

Omul se naște și moare în spital. Nouăzeci la sută din timp, în raza lui vizuală se află oameni, imagini, sticlă, semne, plastic, metal și iarăși oameni. Nu ajunge decît întîmplător să atingă pămîntul cu tălpile în cursul segmentului său existențial.

Omul învață. Învață de la păsări, învață de la iarbă, învață de la stîncă ? Nici poveste. Omul învață de la oameni. Omul este un produs al omului.

Adică a fost. Ultima generație de *sapiens* nu mai învață nici măcar de la oameni. Învață de la IA. Aproximativ 70% din informarea și formarea lui se face în fața displayului. Și atunci ?

Mai. era puțin pînă la începerea schimbului. Porni către Centru, primind în ochi șfichiurile ploii năprasnice. La intrare se intersectă cu cîțiva colegi. Ca de obicei, nu schimbă un cuvînt sau o privire, în afara salutului convențional. Fargiss nu era nici el o fire cine știe ce comunicativă, darăștia parcă umblau tot timpul cu țeava unei arme înfiptă în rinichi. În ultima vreme luase obiceiul să se strîmbe și să facă tot felul de gesturi obscene în fața statuiilor de bronz din stînga și dreapta ușii, doar-doar i-o face să clipească sau să zică ceva. Și astăzi, ca și altădată, insuccesul demonstrațiilor sale fu desăvîrșit.

Fără cuvînt, Mireasa și-a întors privirea către Cel Trist și a zîmbit.

AFR B6nrNeF5J4 ?,% aa. V6B3V7bgTTbGbUA5%
zRaOR6529df, /, a V57mvhrDT5 J : J ?/HY : — gt67. vt.
v, t. v, t ? 7%G6/4nrnt... de la stînga la dreapta, neobosit,
în șiruri paralele. Efectul e hipnotic, paralizant, te enervează și totuși nu-ți poți desprinde privirea. Șirul curge. Curgere. Continuu. Mecanica mediilor continue. Ferește-te de continuu, afirmă topologii. Afirmă și altele, topologii. Mănîncă și ei o piine. De fapt, așa ar și trebui. *Stricto sensu*. Ai ouat o teoremă, poftim o franzelă.

Ceva. Fusese ceva. Conștientiză brusc imaginea pe care o avea în fața ochilor. Cuvintele erau acolo, verzi și neverosimile în mijlocul diareei simbolice.

V4N8mt ?, f. iV5bmt., V4 ?% — V4B6N93mtnNtC E4my., % / nrFmrF9274B3N7nSWER C5v6g %C, ?G5B2 n9DFG lumină și tunet, DOMNULE FARGISS ? ? ?N53 bmy ?% ASDFGH6neud., F, T. 37.. VeADFGS7B %DTN % / ?YM% mDv6n4v3 : ert : / rt — „ —

Stupefacția îl stăpini câteva secunde bune. Când reacționă era prea târziu, cursorul ajunsese în colțul din dreapta jos, ecranul fusese șters și — re poziționat stînga sus — cursorul începea noua pagină. Atunci îl năpădiră rușinea și teama. Datoria lui, oricît de idioată ar fi părut, era să apese pe butonul alb. Și el era un om obișnuit să-și facă datoria.

În restul timpului de veghe nu mai apăru nimic care să aibă vreo noimă.

VIII

De aproape trei ore stătea întins, privind tavanul, cînd se făcu auzit semnalul de apel.

— Aveți o vizită din partea Securității Centrului, domnule Fargiss.

Nu răspunse. Îi era lehamite, nu teamă. O clipă speră, stupid, că dacă nu răspunde or să plece și or să-l lase în pace.

— Aveți o vizită din partea Securității Centrului, domnule Fargiss.

Rosti răgușit, nesigur :

— Cine anume ?

— Cîteva clipe de tăcere, apoi din nou :

— Aveți o vizită din partea Securității Centrului, domnule Fargiss.

De refuzat, nu se putea să refuze. Spuse „să între“ și se ridică de pe pat. Ușa glisă și în vestibul se ivi Brunkker rînjind, cu cîte o sticlă în fiecare mînă.

— Așa-i că te-ai scăpat în nădragi, prietene, marele meu prieten ?

În spatele lui apăru o ființă viu colorată.

— Ea e Mili. Sau Tili. Sau cum vrei tu să-i zici.

După felul cum se mișca părea foarte tină, era însă greu să-i apreciezi corect vîrsta, din cauza grimei. Avea capul acoperit cu o cască albă, cu viziera ridicată. Pe piept purta inima roșie din diode luminescente clipind în ritmul pulsului, semnul distinctiv pentru legiunile de *sarchis* care împînzeau străzile Metropolei. Și, bineînțeles, nelipsitul cap de mort imprimat pe bluzonul auriu.

— După cum vezi, e vorba de o reprezentantă a tinerei generații. Tocmai de aceea mi-am și zis : „Redric boșorogule, nu ține, e prea copilă pentru tine și totuși, ce se poate face cu ea ? Păi ia să i-o prezentăm acelui ipochimen care clocește închis în casă și își uită vechii prieteni. Țin să-ți spun de la bun început că are o calitate care o să te facă s-o iubești : tace mereu.

Într-adevăr. Nici măcar nu zîmbea. Fargiss mai văzuse undeva ochii aceștia reci, cu aspect de cristal lichid.

— Red, nu te supăra, n-am chef de ea și, ca să fiu sincer, nici de tine. De fapt, n-am chef de nimic, ia-o te rog și pleacă.

— Ei poftim ! Iată cum sînt răsplătite bunele intenții ! Și să mai crezi în prietenie.

Destupă o sticlă și trase o dușcă. Din cîțiva pași, fata ajunsese lîngă terminalul aflat în colțul din dreapta ușii și trase un șut în ecran.

— Libertate pentru om ! strigă întorcîndu-se cu brațul îndoit în salutul humanist. Avea un glas ascutit ca un sfredel.

— Ce faci, ești nebună ?

Clătinîndu-se, Brunkker se repezi și o apucă de mînă. Scurt și năpraznic, aproape fără elan, fata îl lovi cu pumnul în frunte. Apoi, fără să-i arunce o privire lui Fargiss, se îndreptă spre ușă și ieși. Ar fi putut s-o oprească, comandînd blocarea ușii.

Brunkker căzuse țepăn, ca o statuie prăbușită de pe soclu. Lui Fargiss îi trebuiră cîteva minute ca să-l facă să-și revină.

— Ce vitalitate are tineretul ăsta... Parcă m-ar fi lovit c-o stîncă.

Încerca să cabotinezze mai departe, dar nu arăta deloc bine. Trăsăturile i se înmuiaseră, ridurile erau mai adînci, părea un bufon bătrîn și bleg. Lui Fargiss i se făcu milă.

— Dacă nu-ți vezi de treabă, bătrîne, ce să-ți fac ! spuse punîndu-i mîna pe cap.

Dar Brunkker nu era omul care să rămână prea mult într-o asemenea stare. Se duse și-și turnă un pahar.

— Nu mai sînt fetele de altădată, ceea ce le lipsește este un strop de tandrețe. Prin '95 cunoscusem una...

Vorbi continuu aproape un sfert de ceas, fără ca Fargiss să dea vreun semn că ar recepționa ceva. Apoi, brusc, îl întrerupse :

— Ascultă, Red, ce se întîmplă dacă, deși să zicem că pe display a apărut ceva cu sens, nu apeși pe buton ?

Brunkker îi aruncă o privire lungă și inexpressivă, după care ridică din umeri :

— Nimic. Ce să se întîmple ? Nu se întîmplă nimic. Adulmecă de cîteva ori :

— Simți ? Ce parfum folosește fetița asta, îți vine să scurmi pămîntul cu copita !

— Nu e posibil, totuși, să fii o clipă serios ? Te-am întreat ceva. Cum adică, nu se întîmplă nimic ?

— Așa bine. Fiecare terminal este dublat sau chiar triplat ; încă cel puțin o pereche de ochi vede ceea ce vezi și tu.

Fargiss se strîmbă.

— Bine, dar e o schemă de o redundanță dezgustătoare.

— Nu numai schema. Totul e redundant aici. Și noi sîntem redundanți. Un cîrd de deștepți care se holbează la display-uri ca niște vînători primitivi la idolul cioplit săptămîna trecută și uns cu seu din belșug. Și paznicii sînt redundanți. Oameni care pot să-ți transforme în zece minute un aeroport într-un ogor bun de însămințat sau să-ți umfle din așternut un personaj de orice nivel, stau și păzesc niște nenorociți de clapetari care, la rîndul lor, n-au altă treabă decît să păzească niște terminale pe care oricum le păzesc alții. Se poate spune, fără teamă de a greși, că aceia care conduc dansul ne-au dat posibilitatea să ne atingem cu toții — supravegheați și supraveghetori — gradul maxim de incompetență. Și te mai miri că Hinsell tunde șobolani.

O sticlă reușise s-o dea gata.

— Ascultă, mă băiete, tu chiar ești căzut în cap ? De cînd ai venit nu faci decît să te uiți în gura unui alcoolic și să-ți frămînți mințile cu tot soiul de aiureli. Ce te privește pe tine ? Bani iese ? Ies. Te-ntreabă cîncea ceva ? Nu. Păi atunci vezi-ți, frate, de treabă, rulează toate fusetele din oraș, aderă la Rubik Club Hipercub, apucă-te de

artă video sau de sculptură dinamică sau de ce vrei tu. Ești liber. Liber să faci ce vrei. Chiar și să-ți dai cu leviu-n genunchi, dacă simți nevoia.

Îl apucase. Acum era greu să-l mai oprești.

— Distrează-te, fiule ! Trăiești în epoca Divertismen-tului Total. INFORMONDIA știe totul despre noi. Ne cunoaște dorințele cele mai ascunse, determinările cele mai adânci. Nu e nevoie să ne mai întrebăm prostește ce vrem, cine sîntem. Ea știe oricum mai bine. Cîți dintre noi mai au idee de ce se găsește în spatele atîtor clape și ecrane, clape și ecrane și voci suave care se interpun între noi și viață de cînd ne naștem și pînă murim... Uneori îmi vine și mie să pun mîna pe secure, ca descreierații ăia.

Fargiss nu părea foarte mișcat.

— Să știi că nu e nevoie să te utilizezi în halul ăsta ca să-mi demonstrezi încă o dată că ești un cabotin de mîna întîi.

— Vai, vai, sînt un biet cabotin vrednic de milă, sus-pină nepăsător Brunkker.

Tăcură un timp.

— Ascultă, Red, zise Fargiss într-un tîrziu, m-am gîndit și m-am tot gîndit zilele astea... cred că e bine să-ți spun și ție, adică nu cred că e bine, dar n-am încotro...

IX

— Cîtă fericire, domnule Fargiss ! A ne revedea justifi-că nașterea acestei zile din pîntecul Universului...

Directorul stătea tolănit cu picioarele pe birou, cu fața complet acoperită de o mască cosmetică. Domnișoara Ananette tocmai îi termina pedichiura.

— Domnule director, mi-am permis să vă deranjez pen-tru a vă vorbi despre PYTHIA.

Domnișoara Ananette îi încălță cizmulițele bej, îi zîmbi lui Fargiss și dispăru. Pentru că nu primea nici un răs-puns din spatele măștii albe, acesta începu să vorbească cu voce joasă și neutră :

— Domnule director, este a doua oară cînd îmi îngădui să vă deranjez. Prima dată am făcut-o pentru niște lucruri care mă priveau direct ; acum o fac pentru... altcineva.

— Vai, domnule Fargiss, să înțeleg că supraomeneasca ta rectitudine morală este gata să cedeze unor determi-

nări de ordinul celui mai perisabil și banal omenesc ? Îmi sfișii sufletul, domnule Fargiss.

Își scoase masca și o aruncă peste umăr. Fargiss continuă fără să-l ia în seamă :

— Cu ocazia trecutei audiențe nu ați binevoit să luați în considerare nimic din cele ce v-am spus. E dreptul dumneavoastră. Dar dacă puteți să ignorați necazurile unui subaltern oarecare fără ca nimeni să vă ceară socoteală pentru asta, cu totul altfel stau lucrurile atunci când e vorba de oameni, *de toți oamenii*, nu numai de dumneavoastră, de mine sau de acest prăpădit de Centru Teritorial. Nu vreau să credeți că încerc să vă dau lecții, dar, dacă *acum* nu veți ține seama de ceea ce am să vă spun, mă voi simți îndreptățit să procedez așa cum voi crede eu de cuviință.

Tăcu câteva clipe adunându-se.

— Creatorul PYTHIEI, Joachim Sangga, a enunțat un principiu conform căruia, atunci când se depășește un anumit grad de complexitate al căilor asociaționale dintr-un sistem, acesta devine un sistem perfect aleator. Aș vrea să vă spun că nu este imposibil ca acest principiu să fie fals în mod perfect, adică să fie adevărat tocmai contrariul lui : o dată depășit pragul critic, sistemul nu devine — cum afirma Sangga — absolut aleator, ci atinge un determinism de ordin superior. Adică, domnule director, devine *conștient*. S-ar putea ca PYTHIA să fie prima formă de *rațiune aumană conștientă*.

Hinsell nu părea să fi recepționat ceva. Stătea cu ochii întredeschiși, aspirînd adînc dintr-un tub alb pe care-l scosese din birou. Fargiss se simțea ridicol. Îi părea rău că-l ascultase pe Brunkker, nu trebuia să vină aici.

— Văd că nu vă interesează. Am să vă mai spun totuși ceva : politica guvernamentală din ultima vreme s-a condus în mare măsură după... să le zicem, premonițiile PYTHIEI. Premoniții faste, după cum mi-am putut da seama, cu toate că nu mă pricep la politică. Apare aici o întrebare : care este mijlocul cel mai bun prin care un prezicător poate face dovada harului său și cîștiga încredere ? Procedul este destul de simplu : să provoace el însuși, sau prin interpuși, anumite evenimente pe care apoi le va profeti în transă și cu glas cavernos ; în cazul de față, glasul cavernos și transa sînt reprezentate de acest bombardament cu

șiruri aleatoare. Comunicațiile între diferitele paliere de decizie politică se realizează, în cea mai mare parte, prin intermediul INFORMONDIEI. Gîndiți-vă acum ce se întîmplă dacă într-un punct al acestei rețele enorme se naște o conștiință ; consecința e evidentă : în clipa în care a avut acces la INFORMONDIA, PYTHIA a transformat-o într-o anexă a ei, superinteligentă, dar inconștientă. S-a produs astfel un lucru pe care generații întregi de programatori l-au luat în rîs, dar care era bine înfipt în subconștientul fiecăruia dintre ei. Domnule director... tot ce-a profețit PYTHIA *trebuia* să se întîmple, pentru că ea însăși iniția totul. Pilonul principal al lumii în care trăim, informatizarea, se dovedește în acest caz punctul cel mai vulnerabil. Nu știu de ce face asta, dar sînt sigur că întreaga politică mondială, nu numai separatismul circotaș al guvernului nostru, este dirijată acum de PYTHIA.

Hinsell îl privea în continuare impasibil, cu ochii săi distanțați, lucioși și reci ca două cristale lichide.

— În aceste condiții mi se pare imperios necesar să se renunțe la actualul sistem de dialog cu PYTHIA și să se încerce stabilirea unui contact direct. Asupra măsurilor veți decide, bineînțeles, dumneavoastră, eu mi-am permis doar să vă informez.

În sfîrșit, Hinsell catadicsi să deschidă gura.

— Rămîn un admirator fervent al stilului fin și sugestiv, totdeodată, de care faci uz pentru a spune tot felul de lucruri, atît de interesante. Dar te conjur, ridică vîlul ignoranței de pe ochii devotatului tău discipol : cine este PYTHIA ?

În timp ce vorbea, nici figura și nici vocea nu schițau sentimentele presupuse de conținutul frazelor. Vocea era monotonă, lipsită de orice modulație, iar figura îi rămînea tot timpul imobilă, fără expresie, ca o mască mortuară.

— Bună ziua, zise Fargiss și ieși.

X

Se chinui vreo două ceasuri să adoarmă ; avea, de altfel, și în mod normal un somn dificil : adormea greu și se trezea la un zgomot de frunză care cade. O oră după ce, în sfîrșit, reușise să ațipească, se trezi gemînd și cu

lacrimile curgîndu-i pe obraji. Mai istovitor ca niciodată, visul venise prea devreme, mult prea devreme. Nu trecuseră nici zece zile de cînd se întimplase ultima dată. Rămase multă vreme într-o stare letargică, golit de gînduri ; apoi ea puse din nou stăpînire pe gîndurile lui. Nu era capabil să o asocieze cu o anumită reprezentare ; ocupa totuși o zonă bine conturată intuitiv în minte. Sentimentul acesta îl mai avusese cu mult timp în urmă, pe cînd studia curbe de evoluție în spații cvadridimensionale : ceva impalpabil și totuși prezent, *acolo*.

Nu mai avea somn. Se sculă, se îmbracă pe întuneric și ieși.

Se lumina de ziuă. Lîngă clădire era un parc micuț, cu cîteva bănci. Plouase peste noapte. Stratul de frunze roșcate era ud, cei cîțiva copaci aveau trunchiurile negre de umezeală, aerul era aproape lichid. Își aprinse o țigară, cu toate că-l usturau limba și buzele de cît fumase aseară. Oameni. Pachete de hormoni și nervi pendulînd între pat, bucătărie și closet. Așteptînd un cancer care să le umple viața de sens. Și blestemul gîndului. Al gîndurilor. Roind, viermuind prin creierul inflammat.

Altă țigară. Cianura ar refuza-o înspăimîntat. Lanț causal vizibil și din Cosmos. Cianură-ingurgitare-moarte. Probabilitatea evenimentului funest egală cu unu. Statisticile spun că nici în cazul țigării probabilitatea nu e mult sub unu. Spun multe statisticile. Dar important e că fumînd nu te prăbușești fulgerat, cu spume la gură. Determinism probabilistic. Schrödinger. Born. Oare cum gîndește Ea ? Dar de ce ea ? Din cauza numelui, dar puteau să-i zică și Tiresias. Sau Nostradamus.

Nu e rezultatul unei evoluții. Nu a crescut, nu s-a complexificat progresiv. A luat ființă instantaneu, la parametrii maximi. Cum percepe lumea ? De fapt, lumea înseamnă pentru ea INFORMONDIA. Un model informațional al realității. O reprezentare trunchiată și aproximativă. Și predigerată. La mîna a doua. Fișiere cu acces aleator. Oameni. Seturi de coordonate. Cerul. Copacii. Arbori de decizie. Destin.

Neesențial, și mai ales fals. Și oamenii percep lumea la mîna a doua. 90% din ce avem în noi înseamnă bandă video, display și — din ce în ce mai puțin — carte. Prea puțin rămîne pentru trăirea directă. Trăire directă. Noțiune vagă și inconsistentă.

Citise cîndva o poveste despre un paralytic și un cardiac în stare gravă. Cardiacul avea patul lîngă fereastră, paralyticul nu. În zilele frumoase, ca și în zilele mohorîte, cardiacul îi descria tot ce vedea în splendidul parc din apropierea spitalului. Uite păsări, spunea, uite îndrăgostiți, a venit iarna. Într-o noapte a avut o criză groaznică. Și deși îl compătimea, deși într-un anume fel îl iubea chiar, paralyticul și-a dorit în adîncul sufletului ca el să moară. Și cardiacul a murit. A doua zi, paralyticul a mîzgălit cu greutate dorința de a fi mutat în patul de la fereastră. Să vadă. Cu ochii lui. Cînd sora i-a înălțat destul perna sub cap, a putut privi pe fereastră și a văzut un zid gălbui, înverzît de mușchi.

Trecuse prin aproape toate mediile sociale, de la lumea subteranelor Metropolei, pînă la Aulă. Peste tot același sentiment, de a nu fi *potrivit*, a nu fi la locul lui. Tot ce trăise pînă atunci i se păreau pregătiri, antrenamente pentru altceva, pentru acel mare ALTCEVA care îl așteaptă. Și care nu mai vine. 30 de ani. Cu un milion de ani în urmă, cînd se juca de-a căpitanul Nemo printre rămășițele bombardierului prăbușit în cartierul lor, treizeci de ani însemnau aproape moartea.

Un trup de metal și semiconductori pare îngrozitor atunci cînd îți admiri propriile slăbiciuni umane. Oamenii rămîn oameni, spus lat și satisfăcut. Mașinile n-au și nu vor avea... suflet. Să mori de rîs. Ascetismul medieval, arzătoare și disperată căutare a supraumanului. Renașterea ca o cădere, bălăceală mulțumită în granițele umanului.

Cînd se întoarse în apartament, Grutt și Kotorra îl așteptau tolăniți în fotolii.

— Bună dimineața, domnule Fargiss. Ați luat micul dejun ?

— Nu.

— Nu-i nimic, o să-l luați altădată. Acum mergeți cu noi.

XI

— Totuși nu pot să-mi dau seama cum a fost posibilă scurgerea unor informații atît de detaliate. Și mai ales cum au aflat de ipoteza lui Fargiss. A fost tot timpul sub su-

pravegherea mea și pot să garantez că nu a avut nici un contact semnificativ.

Brunkker fuma nervos. Aproape că te mirai că nu se aude țiuind jarul țigării. În afară de el, în încăpere se mai aflau directorul Hinsell și Înaltul Personaj, sosit fulger din Metropola.

— Ah, iată-te în sfârșit ! Voi așteptați afară.

Intrase Fargiss, încadrat de Grutt și Kotorra.

— Stai jos.

Fargiss căscă ochii mari pentru că cel ce pronunțase cele numai două cuvinte era directorul.

— Când, cum și cui ai livrat informațiile ?

Tonul era dur, cazon, amenințător fără a fi încărcat de ură.

— Nu știi despre ce vorbiți.

— Nu știți despre ce vorbesc. Nu știți. Excelență, dați-mi câteva ore ca să rezolv problema domnului Fargiss. Cu metodele mele.

Excelența își clătină capul grizonat și se întoarce spre Fargiss.

— Domnule Fargiss, s-a produs o scăpare masivă de informații cu privire la sistemul secret PYTHIA. Ele sînt cunoscute acum la nivel de masă. În plus, este vehiculată în presa mondială ipoteza dumitale cu privire la conștiința rațională a PYTHIEI. Îți dai seama, sper, în ce măsură asta te acuză.

— Domnule..., nu știu cine sînteți, n-ați binevoit să vă recomandați, vă pot asigura de un lucru : nu am discutat ipoteza mea decît cu directorul și cu amicul Brunkker care, după cum văd, e un fel de adjunct. În rest, cu nimeni altcineva. Își dau seama, sper, în ce măsură asta îi acuză.

— Excelență, insist, voi rezolva eu cu dînsul...

Înaltul Personaj se ridică.

— Bine, Hinsell, faci cum crezi. Dar în momentul de față nu prea mai are rost. Îți recomand să-ți axezi preocupările pe organizarea apărării. Trebuie să vă părăsesc. Situația începe, cred, să devină critică. Te întreb încă o dată, vrei întăriri ?

— Excelență, văd că țineți cu tot dinadinsul să mă lipsiți de o plăcere.

Înaltul personaj și Hinsell ieșiră.

— Deci, dragă Red, iată-ne ajunși și aici. Informator deci, nu informatician. Bravo ție !

— Lasă ironiile, n-avem timp.

— Poate totuși îmi explici și mie mai în amănunt despre ce e vorba. Sau e neapărată nevoie s-o faci pe beatul pentru asta ?

Brunkker ezită înainte de a răspunde.

— În afară de ce-ai auzit de la Excelența Sa, s-a mai petrecut ceva grav. Reprezentanții noștri în Consiliul Mondial au comis un soi de gafă diplomatică, declanșând scandalul politic. Sîntem oficial acuzați de manevre separatiste. Consecințele pot fi foarte neplăcute : embargo, suspendarea dreptului de vot în Consiliu pe un an, poate chiar doi. Cu Humanistii, e albastră. De la marile demonstrații din primăvara lui '99 n-au mai declanșat ceva de amploarea asta. Se pare că organizează un marș asupra Brugdam Svee-ului.

Fargiss veni și el lîngă fereastră. Gărzile luau poziție în jurul Centrului. Operația era dirijată de Hinsell.

— Ce puțini sînt..

— Fii serios, rînji Brunkker, sînt profesioniști sută la sută, fiecare face cît un pluton, iar Hinsell cît o armată. Și au cel mai modern armament de cîmp din lume. Le plîng de pe acum de milă nenorociților care îi vor ataca. N-au nici o șansă.

— Da, zise Fargiss mohorît, nici o șansă. Nici una.

XII

Reptila gigantică se tîrăște peste cîmpia roșcată și prăfoasă, peste dealurile arse și seci, sub albastrul sintetic al cerului fără umbră de nor. Viermele ieșit din Metropolă e acum un șerpoi lung de cîțiva kilometri, mii de tone de materie vie colcăind către un țel pentru cei mai mulți nebuloși.

Se umflase trecînd prin orașe, ca un fluviu strîngîndu-și afluenții. Humanistii nu domină decît capul negru-auriu al reptilei, restul fiind copleșit de șuvoiul pestrîț al

gloatei. Hinsell comută imaginea panoramică în plan apropiat. *Sarchis* în automobile vechi, cu fețele acoperite de vizierele polaroid, Fiii Durerii, toți foarte tineri, cu crucea albastră imprimată pe frunte, băieții, între sîni fetele, șocații și mutilații pierduți prin subterane în '97 și nemai-îndrăznind de atunci să iasă la lumină, copii înarmați cu carabine marca *Măgăruș* cu recul redus, foarte periculoși prin faptul că erai tentat să nu le dai atenție. Zoom pe grosul coloanei : o aglomerare informă de tineri dansînd în bubuitul difuzoarelor de mii de wați instalate pe platforme mobile. Nu se opresc decît ca să-și facă nevoile sau să se acupleze. În urma puhoiului rămîn fecale și cadavre călcate în picioare. *Clarcii* mai ales, emulii occidentali ai turgurilor sugrumători, mușcă harnic și tăcut din trupul hoaredei. Traveling.

Carele MONDOVIZIUNII roiesc ca niște cîini de pază. Din cînd în cînd, reporterii mai curajoși se avîntă cu microfonul în mulțime pentru a pune întrebarea : „Ce vă determină să participați la acest marș ?” Răspunsul se modifică progresiv de-a lungul coloanei. În avangardă, în jurul trăsurilor aurii cu emblemă neagră din care Călăuzele stăpînesc mulțimea, se răspunde cu mici variații la fel : „Mergem să distrugem Mașina care amenință și umilește Omul.” Avansînd spre coadă, se poate obține drept răspuns o ridicare din umeri, un salut cu pumnul strîns, un scuipat sau o lovitură în plină față. Hinsell răsuci butonul de volum. Din patru în patru minute, urletul izbucnea din difuzoare amplificat apocaliptic de miile de voci : „Libertate pentru om !” Ar fi strigat cu tot atîta convingere libertate pentru pom sau pentru roțile din față ale tuturor vehiculelor din lume.

— Dumnezeule, spuse Brunkker cu voce joasă și răgușită. Doamne Dumnezeule ! Sînt prea mulți !

— Cu cît mai mulți, cu atît mai culți, șuieră Hinsell tremurînd de bucurie. Ia uite la ei, mititeii, sînt de soi, au și aruncătoare, ah ce-o să ne mai jucăm... În patruzeci de minute vor fi aici. Kotorra ! Să nu cumva să mi-i speriați. Nu începeți decît la comanda mea.

Aproape că dansa de entuziasm. Îmbrăcase uniforma cafenie cu petlițe negre și își desfăcuse părul, lăsînd coama albastră să-i cadă pe umeri.

Apel intermitent. Exteriorul. Brunkker apropie receptorul de ureche. După câteva secunde căpătă aerul unui om lovit în cap. Vru să spună ceva, renunță, și puse încet receptorul la loc. Se uită lung la Hinsell, apoi zise :

— Retragere imediată. Directivă guvernamentală. Evacuarea Centrului și regrouparea în afara zonei de pericol.

— Ce ! ?

Anii îndelungi de educație rigidă îl împiedicară să se exteriorizeze mai mult, lui Brunkker i se păru însă că aude cum scîrîie niște valțuri în el.

— Ce prioritate ?

— Directivă A Ø. Prioritate Ø

Se lăsă tăcerea. Începuse parcă să se audă vuietul hoardei înaintînd pe cîmpie.

— Retragerea, spuse Hinsell într-un tîrziu, în timp ce degetele mîinii drepte îi alergau cu iuțeală pe tastatura de pe brațul stîng al uniformei.

— E logic, rînji Brunkker disprețuitor. Nenorociții ! Au intrat la apă procedînd probabil conform unei predicții a PYTHIEI, care n-a corespuns. Și acum se răzbună ca niște idioți.

— Nu știu, nu mă interesează. Hinsell era acum calm și înnegurat. Mergem.

— Eu rămîn.

Se întoarseră amîndoi către Fargiss. Uitaseră de el.

— Ce, ai înnebunit ? Brunkker îl luă de umăr, dar Fargiss se scutură încăpățînat.

— Eu rămîn aici.

Brunkker se luă cu mîinile de cap.

— Țsta și-a pierdut mințile. Cred c-o să trebuiască să-l ducem legat.

Hinsell veni aproape de Fargiss privindu-l intens. Apoi își desprinse arma și i-o dădu.

— Hai, se întoarse spre Brunkker. Hai să mergem !
Vuietul hoardei se auzea acum clar.

— Paul, Brunkker aproape că plîngea, de ce, Paul, de ce ?

— Hai, lasă-l, dacă așa vrea el. E dreptul lui.

Hinsell și Brunkker ieșiră și Paul Fargiss rămase singur cu sine.

Individul uman nu se simte bine în prezența Sinelui. Se înconjoară de senzații, lumini, sunete și culori, trăind tot timpul cu presimțirea îngrozită a clipei când sunetul și furia vor înceta, iar el va rămâne singur în tăcerea și întunericul în care se conturează silueta amenințătoare a Sinelui. Lungile coridoare sînt acum pustii și el nu mai poartă ecusonul galben pe care scrie cu majuscule roșii EXTERN. N-a ajuns șef de secție. În schimb acum e director. Și nici n-o să chelească.

Intră în sala terminalelor. Își aprinse țigara și se așeză în fața displayului. Senzorul de puritate a aerului începu să țiuie ascuțit, dar Fargiss nu mai auzea nimic. Privea ecranul negru, curat, în centrul căruia cuvintele înghețaseră verzi :

lumină și tunet, DOMNULE FARGISS.

Pentru prima, chiar dacă și ultima dată în viață, Paul Fargiss se găsea la locul lui.

Căci pentru a ființa, Libertatea nu se poate lipsi de îngrădire, Martirul de Călău și pe coama Urîi sînt purtați Eroii spre Înfrîngere și Eternitate.

: : : : : : : : : : : : : : : :

— Asta e, tinere... Multă vreme am evitat să mă apropii de Brugdam Svee. E-adevărat că și misiunile pe care le-am avut pînă a fi dat afară m-au dus departe. Într-o zi, însă, tot s-a întîmplat să survolez zona. Vorba vine, „s-a întîmplat“, atracția tulbure pentru locul unde ai păcătuț există, chiar dacă nu ești totdeauna conștient de ea. În clipa în care, pe locul ruinelor văzute în imaginile transmise și în fotografii, am zărit obeliscul alb, ceva s-a dislocat în creierul meu și a luat-o încet la vale. Nu știam încă nimic, dar presimțeam totul.

Vocea se pierde într-o tuse bogată, întretăiată de aspirații gîtuite. Apoi cîteva secunde de tăcere.

— Nu, nu te deranja, ești foarte drăguț dar nu e cazul. Nu mai e cazul. Bineînțeles că așa cum am schimbat doi ficați aș putea să-mi bag și niște plămîni noi în piept, dar la ce bun ? Viața are și o durată interioară, de multe ori independentă de timpul fizic ; după consumarea ei nu mai poți simți decît oboseala, o oboseală nesfîrșită. Ai să vezi, acum ești prea tînăr. În ultimii ani m-a ținut în viață

doar nesiguranța, teama că totul ar putea fi doar un produs al imaginației mele. Lașii au de multe ori o imaginație extrem de fertilă. Însă în clipa în care te-am văzut întrînd cu aparatele dumitale, am fost sigur. Așa că putem începe.

Fascicule de lumină albă, intensă, țîșnesc intersectîndu-se pe chipul bătrînului. Obiectivul îi încadrează optim figura, hidoasă în lumina puternică.

— Sînt Măscăriciul. Am fost alături de Cel Trist pînă la sfîrșit. De fapt nu chiar pînă la sfîrșit, ce să-i faci, nu toată lumea are stofă de martir. Înainte de a dispărea definitiv, mă simt dator să spun cîte ceva despre cîteva lucruri.

Un nou acces de tuse, semănînd mai degrabă a horcăit, calmat prin aprinderea unei țigări.

— Mai întii, cine a fost cu adevărat PYTHIA ? Un bluf, o defectiune, un programator foarte inteligent sau foarte norocos, care a ajuns să controleze INFORMONDIA de la un terminal obscur sau pur și simplu o născocire ? Nimic din toate astea. PYTHIA a fost o inteligență născută din hazard. O inteligență aumană. Un bastard informațional. Ea a decis totul, începînd cu repartizarea lui Paul la Brugdam Svee. Și-a dezvăluit apoi natura conștientă și l-a lăsat să înțeleagă că existența lui înseamnă ceva singular și foarte important pentru ea. PYTHIA a fost cea care a declanșat reacția Humaniștilor, diseminînd informațiile cu privire la manevrarea politicii mondiale. Și sînt convinși că tot ea a provocat scandalul politic, furnizînd guvernului o premoniție falsă. A pus astfel factorii de decizie într-o situație suficient de ridicolă și periculoasă ca să stîrnească nivelul necesar de furie pentru a ordona retragerea gărzilor din fața Hoardei. A prevăzut absolut totul, pînă și cuvintele pe care le rostesc eu acum. Pentru ce toate astea, e o întrebare firească. În afară de cazul în care și o ființă informațională poate nutri gînduri sinucigașe, lucrurile par lipsite de sens. Lipsite de sens din punct de vedere uman. Pentru că sînt foarte rari oamenii care pot include într-o schemă predictivă propria moarte, chiar dacă este singura cale spre realizarea unui optim global. PYTHIA nu e însă, adică n-a fost, om. A fost o inteligență, dar o inteligență care nu se plictisește, nu e egocentrică, autistă, vanitoasă sau perversă. O înțelepciune. Știa, așa cum știa totul, că zilele îi sînt numărate. Universul nu trebuia să-și

mobilizeze toate forțele spre a o distruge : un circuit ieșit din parametri, o variație de temperatură, o furtună solară erau suficiente pentru a o scoate din acea metastabilă stare de grație. Și atunci a ales optimul : a dăruit oamenilor o armă. O armă mai puternică decât rachetele intercontinentale, îndreptată împotriva celui mai feroce dușman al lor : ei înșiși. Un Mit. În mod paradoxal, lumea frenetică a acestui secol, născută din cenușa Războiului, o lume care nu crede decât în miliarde de operații pe secundă, în troni și în enzime, are de fapt nevoie, o nevoie disperată de Mit. Este o necesitate inevitabilă, înscrisă în structura Umanului la fel de pregnant ca instinctul de conservare sau cel sexual ; se face cu atât mai mult simțită cu cât lumea devine mai lucidă și mai pragmatică. Nu putem exista, se pare, fără această aviditate de sublim covârșitor, de intangibil, de perfecțiune de neînțeles și de necrezut, adorată necondiționat și fără limite. Fiecare ființă umană este dublată de o imagine uriașă și strălucitoare, alcătuită din linii și culori mult mai pure. Sînt foarte prețioase pentru noi conceptele care considerăm că ne definesc în raport cu alte specii : rațiune, tristețe, iubire, triumf și lașitate, prostie și zîmbet... E firesc să fie așa, atîta vreme cît sîntem ceea ce sîntem astăzi. Va veni însă cîndva o zi, nu știu cît de departe situată în viitor, în care omul va trebui să se ridice în picioare în fața Universului sau să piară. Și atunci va trebui să fim *altfel*, să devenim *altceva*, să trecem un prag dincolo de care cele enumerate mai sus s-ar putea să nu mai aibă prea mult sens. Va fi o desprindere grea și dureroasă, și fără Mașină s-ar putea să nu o realizăm niciodată. Oamenii creează Generații de Mașini, iar Mașinile, la rîndul lor, modelează Generații Umane. La capătul spiralei, cînd va veni vremea ultimilor Oameni și silueta putredă și zbîrcită a Umanului va crăpa, așteaptă Mașina Finală, cea care va moși nașterea simburelui nou și strălucitor și îl va ține de mîna pe bătrînul care moare. Thanatogeneza... Gîndiți-vă la Cel Trist și la PYTHIA. Pentru prima dată în istoria umană, un om a luptat alături de o mașină, pentru o mașină, împotriva altor oameni. Și au pierit amîndoi, Omul și Mașina, pentru că sacrificiul este condiția inevitabilă a perenității și forței Mitului ce se naște. Dintre toți oamenii din lume, PYTHIA l-a ales pe prietenul meu Paul Fargiss ; a găsit pesemne în el

potențialitatea maximă pentru înfăptuirea acestui act **unic**. Gândiți-vă la Jan Hus, la Bruno... Întotdeauna mi l-am imaginat pe Giordano Bruno cu flăcările rugului lingându-i picioarele ca pe o aeronavă cu baza învăluită în flăcările și fumul startului, gata să țîșnească spre stele, trăgînd după sine totul, soldați, călugări, mulțimea buimacă și nobilii care privesc execuția din balconașe. Împodobită și deformată de Timp, povestea PYTHIEI trebuie să fie și va fi miezul unei credințe noi, care va conduce pașii Omului spre Marele Salt. Nu vă rămîne decît să-i fiți apostoli. Și acum, tinere, stinge, te rog, lumina asta îngrozitoare, ia-ți aparatele și, te rog, pleacă. Vreau să rămîn singur.

II. PLANETARIUM

*Dar să privești la stele, prietene, și să știi
că aceste mărunte, alb-strălucitoare scînteii
sînt — cînd pui piciorul pe ele — regate
ale mizeriei, ignoranței, ale diverselor
stadii degenerative, că albastrul închis al
cerului de deasupra este și el plin de
cocioabe vechi, curți murdare, rigole, gră-
mezi de gunoaie, cimitire `supraaglomc-
rate...*

STANISLAW LEM

¹ În ziua Khaigilor ieșind din ceața galbenă, Criym visa:

Deși își petrec o mare parte din timp trăind, Kumbrie-nii visează și ei : involuntar și întâmplător, vise mărunte, maimuțările planînd greoi la mică distanță de lutul existenței. Nu sînt, cu toate acestea, nici mai înalți, nici mai proști, nici mai fericiți și nici mai neadevărați decît alte semînții din necuprinsul pulberilor de lumină ale Universului.

Criym visa. Nimeni n-ar fi putut spune de cînd zăcea întins pe iarba din centrul Orașului : încă de pe vremea în care Orașul nu era decît o adunătură de colibe, Criym se afla acolo, înveșmîntat cu o bucată de țesătură de culoare incertă în jurul șoldurilor, cu barba castanie acoperindu-i pieptul, cu pletele revărsate în iarbă, visînd. Sau, cel puțin, dormind. Sau, cel puțin, cu ochii mereu închiși.

Așezarea se construise înconjurîndu-l cu inele concentrice : straturi de sidef în jurul gunoiului pătruns în carnea scoicii. Straturi de uitare învelind amintirile crude. Acolo unde iarba se termina, începea malgra. Ușoară și dură, maleabilă la temperaturi nu prea mari, din malgră Kumbrie-nii puteau face orice : clădiri și drumuri, mașini și statui. Cei cîțiva copaci în care cuibărea o familie de păsări mici, cu pieptul alb, de baștină din pădurile Extremului Nord, ochiul de apă, iarba, buturuga putredă lîngă care Criym dormea erau singurele accidente în imperiul malgrei. Un muzeu mic și cochet în aer liber.

Cultul Celui Care Doarme își pierdea și el originile în timp. Cine și cînd interzisese adulților să depășească bordura de malgră ? De fapt nu-i oprea nici o lege, doar tradiția dădea acest drept numai copiilor. Cei maturi priveau uneori cu nostalgie stînjenită insula verde pe care, odată,

demult, zburdaseră și ei în voie. Pînă în ziua cînd oasele deveniseră prea lungi, fețele prea aspre și în priviri se strecuraseră luciri noi și tulburi. Unii se rugaseră, alții plînseseră la picioarele Păzitorilor Somnului, alții plecașeră tăcuți sau amenințători.

În ultima zi a anului, doi copii, un băiat și o fată, îi scurtau unghiile, îi potriveau barba și îi curătau chipul, punînd o coroniță proaspătă în locul celei putrede, de anul trecut. Pentru cei mai mulți dintre Kumbrieni, el era Cel Care Doarme, o statuie prăbușită, un reper, una din multele sigle ale Orașului. Nu pentru toți însă.

O fetiță ascultă odată cu urechea lipită de pieptul lui vreme de aproape o jumătate de zi. Jură apoi că auzise un zgomot, unul singur, adînc și greu, ca de clopot izbit cu o bucată de lemn învelită în cîrpe. Băiatul slab și tăcut, care nu-și luase ochii zile în șir de la trupul lui Criym, se destăinui bătrînului uitat de toți, chiar și de Timp, cu care mai stătea din cînd în cînd de vorbă : „Respiră, Kuha-ned, am văzut, pieptul i se ridică și coboară, încet, încet de tot, zi și noapte, Kuha-ned“. Bătrînul își clătinase capul pleșuv, zîmbind vag : „N-ai văzut pînă acum nici un mort, copile, și mai ales un mort drag. După ce îl privești ore în șir, în ultima noapte, în lumina slabă și tremurătoare, ți se pare nu numai că respiră, dar și că buzele-i freamătă și ochii i se întredeschid. Îl rogi să se trezească, îi mîngîi fața și nu înțelegi, nu poți să înțelegi cum de e dură și rece ca malgra“.

Trupul lui Criym nu era nici dur, nici rece. Totdeauna era cu puțin mai cald decît mediul înconjurător : iarna zăpada se topea atingîndu-l, iar păsările mici, cu pieptul alb, se strîngeau pe el, visînd zgribulite la îndepărtatele păduri ale Extremului Nord. „A fost și el cîndva un om ca noi“, povesteau bătrînii dornici să vorbească și să fie ascultați, fie și în zeflemea, „dar a suferit atît de mult încît nici să moară n-a mai putut. Dar nici să trăiască. Nu i-a rămas decît visul. O dată într-o generație, Cel Care Doarme deschide ochii și privește lumea. Și lumea e alta, dar oamenii sînt aceiași, și atunci închide ochii și se întoarce în vis.“

Cum apăruseră Păzitorii Somnului ? Nu știa nimeni de ce acești oameni își trăiau viața veghind la marginile insulei lui Criym și de ce își treceau din tată în fiu datoria pe care ei înșiși și-o sortiseră. Învățații — ca de altfel oricine

în afara copiilor — nu reușiseră niciodată să pătrundă dincolo de acest zid viu. „Animație suspendată“, spuneau, „catalepsie, hibernare“. „Se poate“, răspundeau invariabil Păzitorii, „dar dacă știți, atunci ce mai vreți?“ „Să ne probăm ipotezele.“ „Și la ce v-ar folosi? Vă puteți bucura mintea cu o mulțime de teorii despre Cel Care Doarme, una mai îndrăzneată și mai elegantă decât alta, de ce vreți ca din bogăția asta să rămână una sau nici una? Cel Care Doarme trebuie să doarmă.“

Pentru doctrinele postulând neimplicarea, contemplația sau chiar absența, Criym funcționa adesea ca metaforă centrală, unificatoare. Expresia cea mai concretă și extremă a acestui mod de a gândi erau Îngerii Somnului. Drapați în veșminte largi, albe, mulți dintre ei foarte tineri, veneau să se întindă pe dalele de malgră ale Pieții, în șiruri lungi, paralele cu Cel Care Doarme. Înghițeau apoi toți o dată, zîmbind și închinînd spre Criym, pastilele albe ale Visului. Uneori, cînd se adunau atît de mulți încît Piața părea ninsă, erau stivuiți și încărcăți în transportoare.

Poeții se mulțumiseră dintotdeauna să viseze la ce ar putea visa Cel Care Doarme. Mulți erau convinși că spiritul lui Criym călătorește fulgerător prin Univers, trăind mii de vieți pe tot atîtea meleaguri nebănuite ale Spațiului. Poemul central al *Belganon*-ului, capodopera lui Karregis, se intitulează chiar așa: *Nebănuite, Regatele Somnului*.

Dar pe Kumbria, ca oriunde în Univers, timpul curge, mai repede sau mai încet, liniar sau neliniar, și cine poate ști precis clipa în care începe biruința entropiei? Clipa primei celule bune, a primei ezitări obosite, a umbrei palide așternute pe verdele frunzei. Ziua în care Lumea nu mai este cea care a fost sau poate oamenii nu mai sînt în stare s-o recunoască. Ziua Khaigilor.

Ochiul de apă din poiana lui Criym a căpătat o nuanță mov intensă, frunzele copacilor și iarba sînt cenușii, păsările mici, cu pieptul alb, au murit sau au plecat. Peste Oraș, tot mai des, nori gălbui și violeți își aruncă umbra, iar atmosfera Kumbriei e plină de spaimă și strigăt. Copii sau tineri în alb nu se mai văd prin Piață, în schimb cete de monștri schilozi vin să se roage la granița acum vagă dintre iarba cenușie și malgra cenușie. Păzitorii Somnului, cîți au rămas, ascultă liniștea și privesc mohorîți apa mov. Sînt la capătul tristeții și de aceea nu suferă prea mult cînd fulgerele verzi țîșnesc din vălătucii galbeni care umplu

intrările în piață, lovindu-i. În urma fulgerelor se arată Khaigii.

Se apropie fără grabă, goi pînă la briu, cu palmele înmănușate în zale odihnindu-se pe paturile armelor. Figurile sînt imobile sub straturile groase de fard. Pe craniile rase, deasupra urechii stîngi, strălucește un strop de malgră. Electroculul Fericirii.

Pășesc printre mumiile încovrigate de flacără ale Păzitorilor, apoi pe iarba cenușie. Un Khaig tînăr trece prin apă, îndreptîndu-se spre Criym. Cel ce pare a fi căpetenia îl ajunge din doi pași și îl izbește năpraznic peste față. Zalele țepoase de malgră îi sfîșie buzele și îi zdrobesc nasul. Cel lovit se prăbușește ca secerat, apoi zvîcnește fulgerător în picioare. O groapă se cascadează în mocirla roșie care îi e față. Rîde. Apoi urlă :

-- Bong !

— Vong ! răspunde șeful.

— Mong, tong, zong ! răcnesc ceilalți începînd un dans sacadat, cu mișcări frînte, oprite la jumătate. Pe urmă încremenesc toți ca la un semn, atingînd butonul încastrat în mînușa stîngă. Impulsul se scurge prin fibra îngropată sub piele, de-a lungul brațului, prin umăr, prin electroculul de malgră, pînă în cortex. Cîteva clipe pierde controlul globilor oculari și gem contractați de intensitatea orgasmului.

Șeful își revine primul. Se apropie de Criym și stă nemîșcat, privindu-l, vreme de aproape un minut. Apoi zbiară :

— Khanc !

Mai așteaptă cîteva secunde, după care lovește cu piciorul capul lui Criym. Expresia feței acestuia nu se schimbă. Șeful întinde brațul drept fără să se întoarcă. Din ceată se desprinde cineva purtînd o secure. Ezită o clipă, prins între dorința de a o înfige în ceafa șefului și groaza de reflexele ucigașe aproape instantanee ale acestuia, pe urmă pune securea în mîna întinsă și se depărtează respectuos.

Lent, tăișul se apropie de gîtul lui Criym pînă atinge pielea ușor, ca un sărut sau ca o răsufare. Apoi se ridică, la fel de încet. În clipa în care lama se oprește la insesizabila limită de demarcație dintre sus și înainte, *Criym deschide ochii*. Pentru o fracțiune de timp, atît de infimă încît noțiunea de Timp își pierde sensul, privirea Khaigului

a întâlnit-o poate pe a lui, justificînd astfel iluziile unei lumi.

Khaigul nu mai *este*.

Nu s-a topit, nu s-a dezintegrat, pur și simplu nu mai este. Nici el, nici ceilalți, nici marele Oraș, nimic. Criym stă întins lingă un ochi de apă limpede, în mijlocul unei nesfîrșite păduri verzi, singur pe o planetă frumoasă și pustie.

Încet, nesigur pe încheieturile înțepenite, se ridică mai întii în genunchi, apoi în picioare. Fruntea aproape că îi depășește coroanele copacilor.

— E vremea să mă apuc de lucru, spune privindu-și brațele puternice, și vocea se așterne limpede și stranie sub bolțile de frunze, peste cîntecul păsărilor mici, cu pieptul alb.

În primele clipe, Gărzile Aurii nu și-au putut crede ochilor, cu toate că — sau poate tocmai pentru că — totul se petrecea asemeni coșmarelor și profețiilor : Centura Amurgului se întuneca, avansa, venea peste ei. Apoi au început să distingă puhoiul nesfârșit de oameni întunecați, cu căști negre, mergînd cu armele în mîini printre coloșii metalici de asalt pe care flutura drapelul negru cu stele. Deasupra, cerul se umpluse de cruci negre. Comandanții Aurii au rostit — unii cu voce scăzută și resemnată, alții cu o stranie veselie a eliberării de așteptare și teamă : „Acesta este sfîrșitul lumii. Vom pieri cu toții făcîndu-ne datoria“. Pe urmă au înălțat toate drapelele cu disc auriu pe fond albastru și s-au pregătit să lupte și să moară.

Curînd, insensibil parcă la tirul susținut al apărătorilor, puhoiul întunecat copleșea fortificațiile ; s-au angajat lupte corp la corp. Apoi, rînd pe rînd, luptătorii au început să se oprească buimăciți. Nimeni nu pricepea ce se întîmpla : jeturile termice, fasciculele luminoase, proiectilele *treceau* prin trupuri fără a provoca cel mai mic rău. Hotărîți să-și facă totuși datoria, unii apucau armele de țevă folosindu-le drept măciuci, dar și aceștia au fost într-un tîrziu nevoiți să se oprească în fața evidenței : Auriile și Întunecații erau, unii pentru ceilalți, niște fantasme. Au rămas multă vreme nemișcați, față în față, studiindu-se cu spaima și curiozitatea acumulate în veacuri de așteptare. Pe urmă, cineva a urlat un ordin și, tăcuți și îngîndurați, Întunecații au început să se retragă ; căștile nu lăsau să se vadă dacă ceva se schimbase pe chipurile lor. Auriile au rămas proptiți în arme, liniștiți, aproape indolenți. Unii dintre ei zîmbeau visător.

Așa s-a încheiat, fără glorie, Invazia. Nici un mort, nici un rănit, doar o imensă uimire cotropind ambele Hemisfere. Urmărilor n-au întârziat însă să-și facă apariția : între Hemisfera Întunecată și cea Aurie s-a înfiripat — la început timidă, apoi din ce în ce mai amplă — o circulație informațională. Ceea ce secole păruse o utopie unora, o distopie altora, tindea să devină o realitate. Cliv O Darek Tiborgal afirma chiar că Invazia continua să se desfășoare, în ambele sensuri. Comunicarea descoperirii astrosofilor Aurii a venit în plină epocă de intensificare euforică a relațiilor. Ceea ce afirmau părea puțin bizar, dar din păcate părea și destul de logic : Pseudonia avea o perioadă de rotație în jurul propriei axe egală cu perioada de revoluție, expunând deci în mod constant o singură emisferă soarelui Sulz. Dacă pe o astfel de planetă ar exista atmosferă, atunci ea s-ar scurge dinspre partea luminată spre cea întunecată, unde azotul s-ar lichefia, bioxidul de carbon s-ar transforma în gheață uscată, vaporii de apă ar îngheța imediat : la temperaturile Hemisferei luminate, oxigenul se va fi combinat de mult cu mai toate substanțele capabile să formeze oxizi, în timp ce hidrogenul se va fi răspândit în spațiu. E posibil să rămână doar o atmosferă de gaze nobile, rarefiate la maximum, deasupra unui pustiu înghețat în partea întunecată, arzător în cea luminată. *În mod normal deci, ar trebui să nu existăm, să nu fi existat niciodată.* Se mai aducea în discuție și o observație mai veche, tratată pînă atunci drept ciudățenie : culoarea neagră a tegumentului Întunecaților, care ținea mai degrabă de un simbolism stupid decît de realitate ; ființele care trăiesc în întuneric sînt de culoare alb-murdară.

O undă de indignare a străbătut planeta : știm că voi, savanții, sînteți cu toții niște producători de năluci, constructori de palate pe fundații de aer, știm și vă lăsăm totuși în pace. Nu credeți însă că ați mers cam prea departe ? Cum adică, „existența noastră este imposibilă“ ? Vreți să ne faceți să credem că tot ce e în jurul nostru, viața noastră, trecutul nostru, sînt numai iluzie ? Că noi înșine sîntem niște iluzii ? Rușine. Aproape imediat însă unii dintre veteranii Invaziei au tresărit înfiorați, amintindu-și ciudata luptă la care luaseră parte ; unul dintre ei a fost probabil primul care a rostit întrebarea : cum își poate dovedi o ființă sieși că există ? A rostit-o și a amu-

țit, siderat de ghemul paradoxurilor implicate prin folosirea cuvintelor : a dovedi, ființă, sieși, există.

Deruta a fost profundă și de durată. Se formulau și se negau răspunsuri, se propuneau criterii, problema era reformulată, se schimbau unghiurile de vedere. Într-un târziu s-a conturat o direcție de gândire la care tot mai mulți Aurii au început să adere : răspunsul la întrebare este însăși întrebarea. Mai exact, formularea ei. Și mai exact : o entitate există atunci când se îndoiește de propria existență. De aici decurge imediat adoptarea rațiunii ca unic criteriu de existență, adoptare care transformă întrebarea inițială într-o alta : este rațiunea un criteriu necesar și suficient pentru existență. ?

Necesar înseamnă ca rațiunea să implice existența. Dar rațiunea tocmai demonstrase, bazându-se pe principii fizice și logice, că Pseudonia trebuie să fie un pustiu cu totul ostil vieții ; procedînd rațional se ajunsese la demonstrarea nonexistenței. De aici, prin abuz logic, s-a ajuns la aforismul : a nu gândi asigură existența.

Suficiența s-ar traduce prin implicarea rațiunii de către existență. Dar asta înseamnă ca întreg cosmosul, de la cuante la roiuri galactice, să fie înzestrat cu rațiune. Nu atît enormitatea acestei ipoteze a stîrnit proteste, cît faptul că fiecare individ dispus să considere raționale niște pietroaie, o stea, un atom stingher, avea cîțiva cunoscuți pe care nu-i putea cu nici un chip credita cu această însușire.

Întunecații nu s-au pierdut prea mult în speculații, reacționînd pragmatic, rapid și eficient. „Avem nevoie de un alt punct de vedere“, au afirmat hotărîți și au construit o navă, lansînd-o pe o orbită circumpseudoniană. Odată depășită o anumită altitudine, în glasul monoton al pilotului care relata ce vedea s-a produs o schimbare : „Nu mai văd munții“, spunea cu voce gîtuită „nu mai văd apele, construcțiile, nu mai văd nimic... doar un deșert, un deșert imens“. Mulți au considerat acest eveniment drept cauză principală a epidemiei de sinucideri cunoscute sub numele de „molima ontică“, cea care a făcut atîtea victime, în special printre Aurii. Climaxul fenomenului l-a constituit instituționalizarea — ce-i drept, pentru o scurtă perioadă de timp — a cultului sinuciderii ca supremă probă existențială : Nonexistența complementează Existența și, deci, o presupune.

Mințile lucide, evitînd tentația extremismului, au încercat să gîndească lucrurile mai departe. Bine, să presupunem că sîntem o lume-artefact, un truc gigantic, o fantasmă, dar la ce bun ? Și cine este Creatorul ? Sau Creatorii ? Adepții acestei orientări s-au reunit într-o grupare denumită „tiborgaliști“, după numele mentorului Cliv O Darek Tiborgal. Teoria elaborată de aceștia — se spune că de fapt ar fi elaborat-o Tiborgal de unul singur, atribuirea ei mai multor persoane satisfăcînd obsesia lui de a-și disimula personalitatea — avea la bază postulatul „Universul este infinit“ și suna, în rezumat, astfel :

„Universul este infinit. Conform principiului *orice cantitate din infinit este egală cu infinitul* rezultă următorul șir de implicații : Numărul planetelor este infinit, deci există o infinitate de planete cu biosferă, deci există o infinitate de civilizații. Este plauzibil atunci să presupunem că unele dintre aceste civilizații au atins un grad foarte înalt de dezvoltare ; atît de înalt încît nu mai pot permite ca numai o parte din membri să acceadă la o realizare plenară a existenței. Fără a reduce gradul de generalitate să luăm, pentru fixarea ideilor, cazul unui veleitar.

Ce este de fapt un veleitar ? Este un individ care visează, care urmărește, care vrea cu tot dinadinsul să atingă un anume scop, situat dincolo de posibilitățile sale. Ce e condamnabil în asta ? Nimic. Dacă cîineva dorește din toată ființa sa să devină, să zicem, un mare scriitor, ce importanță mai poate avea faptul că, eventual, nu are deloc talent ? Scopul existenței individuale este fericirea, iar societatea are menirea de a asigura această fericire. Mai mult, capacitatea unui talent autentic de a-și trăi succesul este în general redusă, în timp ce unui veleitar aplauzele, gratulările, gălăgia gloriei îi umplu sufletul de o bucurie curată, care îi umezește ochii și îl face mai bun. Și atunci ?

E logic să presupunem că sus-zisa civilizație hiperdezvoltată se află în posesia mijloacelor psiho sau chimioterapice cu care să-l facă pe veleitarul nostru să scrie cu talent sau — deziderat mai greu de atins — să nu mai scrie deloc. Dar astfel de măsuri, luate pe scară mare, ar uniformiza rapid societatea, chiar dacă la un nivel ridicat, și de aici pînă la stagnare și descompunere nu e decît un pas. Pe de altă parte, nu se poate face fericit un veleitar decît obligîndu-i pe ceilalți să-l aplaude : revenind într-un cadru abstract, putem afirma că ne găsim în fața unui caz

de incompatibilitate a două sisteme cuplate : Individ și Societate. Marea majoritate a Indivizilor care compun Societatea nu o acceptă fără rezerve ; fiecare își dorește un cadru mai mult sau mai puțin diferit, cadru în care funcția sa obiectiv și-ar putea atinge optimul. Cei mai mulți suferă de un sentiment de frustrare ; unii încearcă chiar să concretizeze modelul visat. La rîndul ei, Societatea, fiind o entitate statistică, operează cu un model de individ mediu standard neidentificabil decît întîmplător cu un anume individ real. Funcția obiectiv a organismului social — sau cel puțin cea oficial asumată — se confundă cu cea a siluetei cețoase denumită individ standard mediu. De aici ratarea, psihozele, alienarea.

Soluția ideală pentru rezolvarea acestei contradicții o constituie — avînd în vedere posibilitățile practic nelimitate ale presupus foarte avansatei civilizații — crearea pe o altă planetă, că planete sînt berechet în Cosmos, a unei lumi de simulacre cu perfectă aparență de realitate. În această lume pregătită cu grijă, veleitarul nostru va avea succes, va fi aclamat, iubit chiar, și va duce o *reală* existență fericită. Serviciul de publicitate al acestei antreprize cosmice ar adopta probabil deviza : **O LUME PENTRU FIECARE !**“

Impactul acestei construcții teoretice a fost, o perioadă, foarte puternic. Cine sînt **CEI REALI** printre noi ? era întrebarea la modă. Toți actorii consacrați, toți politicienii de succes, generalii, filozofii cu priză la public, într-un cuvînt, toți cei care reușiseră în viață erau suspectați ca fiind în realitate „niște ratați lipsiți de har pe care condiția noastră de fantasmă presetate ne obligă să-i ridicăm în slăvi“. Au apărut bineînțeles și obiecții : de ce au permis Creatorii existența fisurilor care trădează lumea falsă ? Să fie vorba de niște simple scăpări ? Nici vorbă, ar fi răspuns Cliv O Darek Tiborgal cu puțin înainte de suprema probă existențială, nici vorbă de greșeli. Totul este calculat cu precizie, începînd cu trecutul nostru iluzoriu și sfîrșind cu aparentele erori. Revelația condiției noastre de umbre este un element necesar al modelului a cărui funcție obiectiv va rămîne veșnic incognoscibilă pseudonienilor.

Tot ce a urmat după acest climax poate fi etichetat drept o lungă agonie a interesului pentru speculația teoretică. La capătul ei așteptau regresul, barbaria, uitarea ; la capătul acestora o nouă Invazie. Ar mai merita menționat

doar un appendix al unui epigon tiborgalist târziu al cărui nume nu s-a păstrat :

„Oricît de avansată ar fi civilizația Creatorilor, e greu de admis că ar putea eluda legea creșterii entropiei. Rezultă că presupușii ei reprezentanți implantați printre noi pentru a-și găsi fericirea e foarte probabil să se fi dezintegrat de mult ca sisteme. Pseudonia este deci visul unor nevolnici de mult dispăruți, un decor rămas pe scenă după ce piesa s-a sfârșit. Nu ne rămîne decît să așteptăm re-venirea Scenografilor Cosmici care vor schimba decorurile pentru ca alți nefericiți să-și găsească împlinirea pe această planetă“.

Din timpuri uitate, supraviețuitorii marilor dezastre povesteau că întâlneau printre ruinele fumegînde un bătrîn înalt îmbrăcat ca un cerșetor. Era orb, surd și mut bătrînul, și umbla călăuzit de un kangoch, alcătuirea aceea bolovănoasă, vineție, cu două capete solzoase și ochii acoperiți de pleoape cvadruple, despre care nimeni nu știa dacă este rațională sau nu. Nici omul, nici kangochul nu se sinchiseau de radiațiile ucigașe, se spunea chiar că nenumăratele doze absorbite în decursul timpului îi făcuseră nemuritori.

Apărea totdeauna pe străzile orașului condamnat în seara dinaintea ultimei nopți ; locuitorii știau atunci că le-a mai rămas doar foarte puțin timp. Ciudat însă, prezența lui nu stîrnea panică : rămîneau cu toții să privească vrăjiți inuman de frumoasele acorduri ale orgii de lumină pe care bătrînul o purta atîrnată de gît. Mîinile, ca niște rădăcini uscate, mîngiau clapele și razele țîșneau, întii verde, pe urmă roșu, pe urmă galben, pe urmă albastru și iarăși verde, alcătuiind Cîntecul Morții pentru cei ca și morți. Călătorea cu orice astronavă i se ivea în cale și nici un comandant nu îndrăznise vreodată să refuze a-l lua la bord.

S-au scurs mai bine de nouă sute de ani de cînd comandorul Sarkhan a încercat — la început cu demnitate, apoi de-a dreptul cu furie — să împlinte drapelul confederat undeva în solul Arclantidei, cu singurul rezultat al frîngerii lăncii de drapel. Naivitatea tenace a demersului său anticipază și rezumă istoria ulterioară a planetoidului.

Numărul ipotezelor cu privire la originea numelui Arclantida — rostit se pare pentru prima dată de un locotenent, unul dintre secunzii lui Sarkhan — este hilar și dezolant de mare. Audiența cea mai largă a cunoscut-o la un moment dat varianta lui Briss și Kahuga. Aceștia, pornind de la amănuntul că Lazina — parcă așa se numea locotenentul — își petrecuse copilăria pe Pământ, au tras concluzia că ciudatul nume provine din fuziunea, în amintirile lui, a denumirilor celor două continente arhaice pămîntene Arctica și Atlantida. Unul dintre cele două continente era acoperit cu gheață — amănunt revelator, avînd în vedere aspectul de sticlă lăptoasă al suprafeței Arclantidei — iar celălalt era imaginar — amănunt tratat cu indiferență de Briss și Kahuga.

Cu tot peisajul straniu — șes alburii nesfîrșit, zvîcnind din loc în loc în imense explozii încremenite, care semănau, privite de oameni, cu clădiri monumentale, cu astronave sau cu munți — cu tot peisajul straniu deci, planetoidul ar fi rămas probabil o însemnare neglijabilă pe o hartă cosmică dacă obstinatul și solitarul comandor Sarkhan n-ar fi ținut atît de mult la ritualul desuet al îngîfîerii drapelului.

În încercările lor — cît de copilărești și pătrunse de o fragilă poezie a înconștienței par ele astăzi ! — au început cu excavatorul și au sfîrșit cu laserul de mare putere al navei. Nu s-au oprit decît atunci cînd au murit trei oameni care îndreptaseră laserul spre un zid aproape vertical. Din cauza incidenței quasinormale, fasciculul reflectat îi spulberase înainte de a putea pricepe ce se întîmplă.

În scurt timp au sosit primii savanți : fizicieni, chimiști, specialiști în tehnologia materialelor, chiar și biologi mai curioși sau în trecere. S-a încercat totul : acizi, baze, corozivii cei mai diverși, foreze cu diamant, feluriți explozivi, lasere de puteri înspăimîntătoare. Pînă și arrhenitul lichid, pe atunci de curînd descoperit, care coroda platina ca pe-o bucătică de zahăr, se aduna pe solul albicios al Arclantidei în băltoace prozaice, după înlăturarea cărora nu se putea distinge nici măcar picoscopic vreo alterare. Cercetările erau mult îngreuiate și de imposibilitatea prelevării de eșantioane, fiind necesară deplasarea pe planetoid a tot felul de utilaje costisitoare și dificil de manevrat.

După ce entuziasmul experimentatorilor s-a mai domolit, au luat cuvîntul teoreticienii. „Din moment ce această substanță“ și-au spus ei „este absolut inertă chimic și ne-

modificabilă fizic, înseamnă că e vorba de o structură specială la nivel atomic sau chiar subatomic.“ Au apărut teorii noi, cîteva soldate și cu Premii Nobel, și au fost aduse în obiectiv unele vechi, chiar milenare. Exemplul cel mai sugestiv în acest sens este dezgroparea și reanimarea, cu ajutorul unui sofisticat formalism, a străvechiului model atomic al lui J.J. Thompson, care imagina atomul ca pe o sferă masivă încărcată pozitiv, cu electronii răspîndiți prin ea ca semințele într-un pepene verde.

Compasul teoretic era foarte larg : s-a mers de la afirmarea unei structuri diferite de cea atomică în care s-ar fi organizat particulele elementare, logic extinsă mai apoi la o organizare diferită de cea cunoscută a particulelor subelementare de tipul quarkurilor și pînă la plauzibil de nebuneasca ipoteză a lui Laurocks. Aceasta presupunea că materia Arclantidei nu cunoștea decît forma continuă a existenței, noțiunea de discret fiind considerată ca lipsită de sens în acest caz. A fost prima încercare întreprinsă vreodată de a infirma cea mai de seamă conjectură a arhaicei filozofii eline, aceea a structurii discrete a materiei.

„Dacă există ceva în Univers care să merite numele de Atom, atunci acest ceva este Arclantida“, au fost cuvintele lui Laurocks la festivitatea de decernare a Premiului Nobel.

Latura speculativă a gîndirii umane găsisese un teren virgin și generos de manifestare și se concretiza în edificii spirituale care mai de care mai armonioase și bine fundamentate. Un singur lucru îi mîhnea pe cei premiați : în cîmpul vizual a picoscoapelor îndreptate spre sol, oricît creșteau rezoluția și sensibilitatea, nu apărea decît albul nediferențiat și exasperant. Nu se neliniștiră ; Hideki Yukawa așteptase 12 ani pînă ca Powell să descopere mezonul prezis de el, Murray Gell-Mann — o viață pînă la evidențierea experimentală a quarkului. Așa că au sperat toată viața și au murit pe rînd, lipsiți de bucuria unei confirmări experimentale, fie chiar vagă și ezitantă, a teoriilor lor.

Filozofii, care stătuseră o vreme în expectativă așteptînd cu cinism ca ceilalți să scoată castanele din foc sau, și mai bine, să-și frîngă gîtul, au pornit la atac, sfătoși și sarcastici, pe coama confuză a tot felul de o-logii. Utilizînd metode riguroase de analiză, au reușit o performanță rară, care necesită totdeauna un remarcabil efort intelectual. a.

spune totul despre nimic. Sistemele lor nu admiteau nici cea mai mică replică și nu duceau la nici cea mai mică convingere, sentință cu care Hume l-a etichetat pe Berkeley și a cărei aplicabilitate se pare că este mult mai generală în corpul diverselor filozofii.

Arclantida ajunsese în epocă echivalentul anticului nod gordian, cu deosebirea că demersul stupid al lui Alexandru cel Mare, ridicat în mod bizar de admirația buimacă a oamenilor la rangul de soluție, era inoperant în cazul de față.

Între timp au sosit primii turiști. Se spune că orice minune durează trei zile, nu e adevărat, orice minune durează pînă cînd se editează primul ghid practic și apare cel puțin un turist.

Descindeau din navele de agrement, făceau cîțiva pași, cădeau de cîteva ori (pe suprafața lisă a planetoidului era necesar un stil de mers foarte special, cu pașii tîrșiți și cu picioarele depărtate) și se lăsau păgubași. Mai ciocăneau cu cîte ceva în sol, scoteau exclamații cuviincioase de uimire, făceau cîteva fotografii de grup și pe urmă, slavă domnului, plecau.

Doar cercetătorii își vedeau cu încăpăținare de treburi, cutreierînd îndirjiți întinderile albe. Și strădania lor a fost răsplătită : într-o bună zi, specialistul în microscopie electronică și picoscopie neutrinică Rauthara ven Kaer a descoperit în centrul vastului platou din fața excrescenței fantasmagorice amintind de Marea Catedrală din Benaria o fisură circulară cu lățimea de ordinul angströmilor și avînd diametrul de exact 4 0000 u.s. (unități spațiale universale).

Nu se știe exact cine a rostit prima oară cuvîntul poartă. „O BREȘĂ ÎN INEXPUGNABIL ! CINE VA DESCHIDE UȘA ?“ clamau titlurile reporterilor. Declarațiile lui Rauthara ven Kaer erau înregistrate cu respect de presa de toate orientările ; de pe vremea cînd ultimele ecuații ale lui Einstein cu privire la teoria unitară a cîmpului ocupau prima pagină a cotidianelor de mare tiraj nu mai avusese un om de știință o asemenea audiență.

„E cea mai importantă descoperire din istoria științei !“ afirma ven Kaer compunîndu-și o mină preocupată și obosită, ca și cum întreaga greutate a respectivei științe ar fi apăsât pe umerii lui.

Găsiseră deci o poartă — sau cel puțin așa credeau.

Dar cum s-o deschidă ? Vreme de cîteva sute de ani, toată lumea se întrecu în a da soluții. Problema căpătase amploarea pe care o avusese pe vremuri Perpetuum Mobile sau Marea Teoremă a lui Fermat. Propunerile mergeau de la lipirea unei bucăți de fier pe suprafața discului, urmată de atragerea ei cu un magnet puternic (faptul că materia Arclantidei nu făcea priză cu nici un fel de adeziv era un supărător impediment pentru ingenioasa soluție), pînă la ideea de largă respirație a unui depanator de holovizoare care recomanda — ținînd seama că Poarta se găsea în apropierea Polului Nord al planetoidului — rotirea axei de rotație a Arclantidei cu 90° în planul meridian, astfel încît cercul meridian care trecea prin Poartă să devină Ecuator, și creșterea vitezei de rotație pînă cînd forța centrifugă va smulge ușa din țiței (ideea n-a fost niciodată pusă în practică, probabil pentru că nu existau țiței).

Este vizibil că soluțiile de tipul acesta aveau la bază postulatul „Ușa se deschide spre înafară“. Celelalte, care postulau contrariul, nu merită a fi menționate deoarece sînt exclusiv soluții de forță, lipsite aproape total de fan-tezie.

Pe teoreticieni îi ațîțase în mod deosebit cifra patru, reprezentînd mărimea diametrului Porții exprimată în unități spațiale universale. Un academician de formație ultraclasticistă își aminti că Pitagora considera numărul 4 ca fiind Numărul Divin, temelia numerelor, investindu-l cu mari puteri magice. Frumos, dar nu trecu mult timp și un experimentator pînă atunci obscur dovedi, folosind cele mai avansate mijloace de măsură, că mărimea diametrului Porții era de 3,999999987 u.s.u. raportat la jumătatea lățimii fisurii, eveniment urmat de o vînaătoare acerbă de zecimale exacte. Cineva a pus capăt acestei pletore de speculații sesizînd că cele patru (sau 3.999... etc.) unități fălos intitulate universale sînt doar niște biete unități de măsură umane care, la o scară cu adevărat universală, este extrem de probabil să nu însemne nimic, așa cum Galaxia, Metagalaxia sau chiar Universul perceput și chiar cel imaginat de oameni nu înseamnă nimic în fața Infinitului Inconcep-tibil.

Comparația sugestivă și sarcastică a lui Toder den Saar i-a făcut pe mulți să strîmbe din nas. „Acest bulgăre alb și impenetrabil“ afirma impasibil biologul „este o prelun-gire, un avanpost al altei civilizații, infinit superioară nouă.

Pe vremuri, oceanele erau explorate cu niște sfere cu pereți de oțel numite batiscafuri, ei bine, noi sîntem peștii care mișună și se izbesc cu botul în carcasa metalică.“

În tot acest timp, situația politică se deteriorase continuu. Pornită nu se știe de unde, ideea că cel care va pătrunde în spatele Porții Roșii (începuse să fie numită așa din cauza cercului roșu cu care era marcată) va fi stăpînul Galaxiei înfierbînta anumite minți și incidentele din zonă între confederați și trupele regale deveniseră frecvente.

Biserica, destul de reținută un timp, mărginindu-se la aluzii mai mult sau mai puțin profetice, trecu brusc la ofensivă. Presa reproducea frenetic declarațiile înaltului cler. Arhiepiscopul Mangon de Benaria, de exemplu, afirma cu milostivă agresivitate :

„Oamenii au cucerit mai întii Luna, apoi sistemul Solar, pe urmă alte și alte sisteme stelare. În rătăcirea lor, ei cred că asta le dă dreptul să uite de Dumnezeu. Amarnic se vor căi pentru trufia lor nemăsurată, căci El e pretutindeni și nicăieri, iar Cosmosul, de la materia difuză interstelară și pînă la gigantele albastre, există prin atotputernica-I voință. Descoperirea Arclantidei și Porții e un semn, primul Semn, pentru cei ce și-au întors fața de la El și au uitat că sînt doar pulbere stîrnită de pașii sublimi ai Domnului. În van încercați cu știința voastră omenească să deschideți Poarta, cînd va veni timpul ea se va deschide singură și mult mai bine va fi atunci pentru unii și rău va fi atunci pentru alții“.

Se înființară primele secte și începură să sosească peleurinii. Veneau din toate colțurile Galaxiei, înghesuiți pînă la sufocare în calele marilor astronave de transport, hrănindu-se cu concentrate insipide, respirînd aerul regenerat o dată pe săptămînă. Își părăsiseră planetele lor de baștină, unele mustind de viață sub un soare generos, altele cu greu transformate pentru a putea fi locuite de om, pentru solul monoton și dur al Arclantidei, pentru Cercul Roșu din fața pseudocatedralei din Benaria.

Cei mai fanatici stăteau zile în șir prosternați înaintea cercului sacru, în rînduri strînse, rugîndu-se în tăcere. Uneori uitau să schimbe rezerva de oxigen și mureau scurt și violent, sufocați, sub privirile pline de dispreț plictisit ale soldaților din cordoanele de pază. Unul dintre ei, un orb de pe Geuda, jura că în a șasea zi de rugăciune văzuse, prin

pereții deveniți brusc transparenți ai catedralei, făpturi înaripate, nespuse de frumoase, zburînd sau, mai degrabă, plutind ca într-un acvariu imens. Fu declarat sfînt.

Războiul dintre Confederație și Regat n-a izbucnit atunci (s-au înregistrat doar cîteva scurte și singeroase ciocniri de tatonare) bineînțeles nu din rațiuni pacifiste, ci pentru simplul motiv că la curtea regală din Pengar-Gatterach se considera mai potrivită o tactică de așteptare și supraveghere atentă, pîndind momentul deschiderii Porții Roșii de către confederați — dacă acest moment avea să vină vreodată.

Cu pelerinajul s-a sfîrșit atunci cînd patru sute de soldați hotărîți ai Oastei Domnului (cum se autointitulau), dispunînd de cele mai rapide nave ale momentului și armament modern, au pus stăpînire pe Arclantida printr-o acțiune rapidă și bine coordonată. Purtau imprimat pe căști și pe umărul costumelor un cerc roșu pe fond alb, simbolul Divinei Porți.

„Solul Arclantidei este sacru“, a spus Zangvarr, comandantul lor, în comunicatul transmis imediat după lovitură. „Nu vom mai îngădui ca albeața sa imaculată să fie întinată de necredincioși și tot felul de nechemați.“

Unii istorici susțin că cei patru sute ar fi fost în solda confederaților, alții, în a Regatului. Oricum, lichidarea lor, într-o săptămînă, de către o divizie mixtă de pedepsire alcătuită atît din soldați federali, cît și regaliști a dat naștere frumoasei legende, păstrată pînă în zile noastre, a Cavalerilor Cercului Roșu.

Anii au trecut și s-au făcut decenii, iar deceniile s-au transformat în secole. Fără ca cineva să le-o impună, comandantii au început să ocolească planetoidul impenetrabil. O altă legendă, zisă cea a Moșului Nenorocirilor, aproape uitată astăzi, întruchipează melancolic obsesia rămasă în spatele Istoriei Umane. Moșul, spune legenda, se afla la bordul cargoului *Betelgeuse* cînd acesta a fost nevoit să aterizeze forțat pe Arclantida. Oamenii din echipaj îi priviseră zile de-a rîndul vrăjitele simfonii colorate care vorbeau de moartea stelelor și de flori veștede, de amintirea oamenilor, de Cosmos, de lumini și de stînci cenușii.

În timp ce echipajul muncea la remedierea avariei, Moșul Nenorocirilor s-a îndreptat, ținînd de funie nelipsitul kangoch, spre ecluze. Nu l-au oprit decît ca să-i dea un

costum spațial, tradiția cerea ca nimeni să nu încerce să-l abată pe moșneag din drumul ales de el. O vreme l-au mai putut vedea înaintînd pe albul platoului, dus de mohoritul kangoch de pe Nadalen și răspîndind în spațiu dumnezeieștile succesiuni de culori. Apoi din cercul roșu aflat în mijlocul platoului a țîșnit o coloană de lumină, albă la început, scindată imediat în nuanțe spectrale fără număr. Un dialog halucinant de culori a început între orga bătrînului și cerc ; unele variante afirmă că bătrînul a pășit în cerc și a dispărut, însoțit de mugetul de jale al kangochului rămas fără stăpîn — sau fără sclav, cine știe ?

... Dar aceasta nu e decît o legendă, hrănită de arbitrarea încredere în irațional care poate fi întîlnită la speciile aflate pe o treaptă inferioară de înțelegere a Universului, iar Arclantida e și mai puțin decît o legendă, apropiindu-se mai degrabă de statutul, neglijat de Briss și Kahuga, al străvechiului continent pămîntean numit Arctica.

Încet, foarte încet, Adam se trezea. Se formase în el un reflex la granița dintre voluntar și involuntar, toate celulele lui cerebrale se împotriveau cu tenacitate trezirii, și chiar și după ce era perfect conștient rămânea multă vreme cu pleoapele strînse, ca și cum ar fi vrut să păcălească un supraveghetor atent al profunzimii somnului său.

Ca de obicei, se trezea mai obosit decît se culca, adesea adormea foarte greu, îi era teamă să-și piardă cunoștința, îi era teamă să nu mai fie, și îi era teamă și de vise. Așa se scurgeau nopțile lui, între spaima de a adormi și spaima de a se trezi, întretăiate de spaima din vis. Uneori, creierul și ochii chinuiți cedau pe neașteptate, și atunci adormea pe unde se găsea, cîte douăzeci de ore în șir.

Lumina cenușiu lăptoasă a zorilor umplea dormitorul, contura mobilierul somptuos, imensele oglinzi venețiene, sfesnicele de aur, cele două blănuri de urs polar pe care le descoperise în magazinul acela de pe strada trei (ea țipase de bucurie cînd le văzuse), Rembrandt-ul (sau cam așa ceva) puțin sfîșiat într-un colț și cu rama crăpată, atîrnat deasupra patului princiar. Cu toată abundența de suprafețe reflectante, lumina săracă nu izbutea să stîrnească vreo scînteiere, totul lucea stîns, potolit.

Se sculă cu grijă ca să n-o trezească și se duse la fereastră. Ca și ieri, ca și alaltăieri, ninge constant cu aceeași fulgi mari de culoarea penelor de porumbel, norii joși, vi-neții și imobili, alcătuiind un strat compact, dens și apăsător ca o placă de fontă. În depărtare se zărea orașul.

Ascultă o vreme liniștea. Nu se auzea decît respirația ei, apoi i se auzi și vocea, răgușită și nesigură :

— Vino lîngă mine. Mi-e frig.

Era frig într-adevăr. În șemineu nu mai erau decît cenușă și niște tăciuni aproape stinși.

— Mai bine fac focul, răspunse Adam.

Se duse în hol, luă toporul și intră în sufragerie.

— Scrinul chinezesc să-l lași, strigă ea din dormitor. Cu restul fă ce vrei, și așa mi-e greață de ele.

Adam puse ochii pe un armoar de nuc frumos încrustat, pentru că nu era prea mare și n-avea nici metal prea mult pe el. Smulse mai întii ușile din balamale și apoi le crăpă cu loviturile dibace. Sfărîmă și restul.

„O să ajungă vreo două zile.“ Intră în dormitor cu lemnele în brațe.

Șemineul era bine construit, ca de altfel întreaga casă, așa că încăperea se încălzi repede.

— Chibriturile sînt pe terminate, mormăi în timp ce se îmbrăca. Trebuie să mă duc să mai aduc.

Se sculă și ea, își puse capotul albastru de mătase și coborîră la bucătărie. Adam mai aduse niște așchii, ea făcu focul în chiuveta de marmură care fusese odată albă și atîrnă oala cu apă de pironul gros bătut în perete.

— Nu prea mai sînt nici conserve, spuse femeia trîntind ușa frigiderului. Vezi, poate de data asta găsești ceva mai acătării, că de fasole cu carne m-am săturat.

— Bine, bine. De la o vreme-ncoace nu-ți mai convine nimic.

Pînă deunăzi îi conveneau chiar prea multe. Îl pusese să care de prin toate vilele mai bine păstrate zeci de lucruri: mobile, haine, covoare, aurărie, tablouri, televizoare, videofoane, un frigider enorm, cuprinsă parcă de un delir al acumulării.

În serile cînd el se întorcea din oraș îl aștepta în toalete fastuoase printre siluetele elegante din living-room.

— Doamnă senator, soțul meu, ciripea ea înclinîndu-se grațios.

Doamna senator, într-o splendidă rochie de seară, atentă și prevenitoare, era deja ușor înclinată, cu mîinile în lături și cu zîmbetul ei etern pe buzele perfecte. Adam o găsisese în subsolul unei case de mode, împreună cu alte șapte sau opt care erau în stare mai bună. La început, fusese fericită să-și înviorizeze sufrageria cu ele, apoi pretinsese sus și tare că doamnele fără domni nu au nici un haz. Adam răscolise o lună încheiată pînă găsisese — în aceea ce fusese probabil o dugheană de haine vechi — unul în costum bleu-petrol,

destul de bine conservat, dar decapitat. La rugămințile ei, îi mai cărase și un bust de gips reprezentînd un personaj al antichității grecești sau romane, nu știa pe cine fiindcă nu găsise și soclul. Ea mai făcuse niște nazuri, dar neavînd altceva mai bun îl pusese pe Cezar — cum îl botezase — pe o măsuță, iar pe Ludovic al XVI-lea îl așezase lingă o tînră și grațioasă domnișoară în bluză și pantaloni colanți care era Maria Antoaneta.

Erau totuși seri frumoase și liniștite. Stăteau amîndoi la masa cu sfeșnicele aprinse, mîncau conserve și beau vin scump. Atunci descoperise că o iubește. Nu bănuise că s-ar putea întîmpla și una ca asta în ziua în care o găsise rătăcind pe strada 15, în zdrențe, plină de arsuri și de răni, mergînd năucită ca un automat. Mai tîrziu, lumînările se terminaseră și el n-a mai căutat altele pentru că tot cam atunci se sfîrșise și dragostea lor.

O apucaseră isteriile. Liniștea desăvîrșită o înnebunea. Cînd rămînea singură, începea să strige și să spargă lucrurile. Din milă, Adam căutase cu îndirjire și găsise pînă la urmă, în ruinele unor clădiri impozante, un aparat încă în stare de funcționare care putea emite un flux neîntre-rupt de bip-uri.

Cînd o apucau năbădăile, Adam dădea drumul la con-tor și ieșea din cameră spunîndu-i : „Ascultă știrile, draga mea, și ai să te linișești“. Într-adevăr, țîrîitul monoton al aparatului avea un ciudat efect liniștitor asupra ei ; asta pînă cînd s-a consumat bateria.

Apa din oală dădu în clocot ; Adam luă un castron de aur masiv și vru să-l umple cu apă fierbinte.

— Apa e pentru ceai, nu pentru bărbierit, zbieră ea deodată și începu să plîngă cu sughițuri.

Adam își văzu de treabă, scenele acestea făceau parte din peisaj.

După un timp, ea se potoli și-i spuse cu un ton aproape normal să mai aducă apă, voia să spele niște lucruri după-amiază.

Adam se ridică fără un cuvînt, luă gălețile și ieși. Se bărbierise doar pe jumătate, dar nu mai voia s-o audă din nou urlînd.

Era răcoare afară. Ninsoarea cenușie cădea neconținut deasupra reșului cenușiu, înțesat de plantele înalte, pă-roase și roșcate, terminate cu un bulb cît un cap de copil

în care pulsa mereu ceva alb-strălucitor. Riulețul cu apă pestriță, uleioasă, sclipind stins ca o piele de șarpe, se tira alene prin spatele casei.

Dincolo de râu, lângă drumul spre oraș, se zărea o mulțime de automobile de toate tipurile, unele într-o stare de plins, altele arătând destul de bine. De cind se plictisise să golească rezervoarele tuturor mașinilor pe care le găsea intacte, Adam venea adesea din oraș cu una la remorcă pentru drumul de întoarcere. Nu reușise să găsească un depozit de benzină neatins.

Umplu gălețile și se întoarse. Ea se potolise de-a binelea, acum trebuia liniștită. Mincară fasole cu carne și băură ceai. Apoi el se ridică și își luă rucsacul aruncat într-un colț.

— Mă duc în oraș, să văd ce găsesc.

— Vezi, poate dai și de niște țigări. Și niște reviste..., îi mai strigă ea din ușă.

*

Se întoarse seara târziu, cît pe-aci să fie prins de furtună. În afară de tăcere, cel mai mare pericol era furtuna. În atmosfera intens ionizată, fulgerele umpleau parcă tot cerul, iar trăsnetele se țineau lanț. Un om alergînd pe cîmpie n-ar fi apucat să parcurgă 20 de metri înainte de a fi carbonizat.

Avusese o zi bună. Adusese compot de ananas, sardele și carne de porc conservată. Chibrituri, țigări și reviste luase de la tutungeria de pe bulevard, pe jumătate scufundată în sol, de unde se aprovizionă de obicei.

După masă stătura pînă seara târziu întinși în pat fumînd tăcuți.

— Adam, spuse ea într-un târziu, iartă-mă, poate sînt nebună, poate e o prostie ceea ce spun, dar... n-ar fi bine să... avem un copil ?

El tăcu o vreme, trăgînd din țigară.

— Nu, spuse. E cu adevărat cea mai mare tîmpenie pe care ai spus-o pînă acum.

Șocată de asprimea tonului, se ghemui ca de frig.

— Dar, Adam, sîntem atît de singuri...

— Și ce dracu' vrei, explodă el, n-ajunge că șîntem doi în rahatul ăsta, nu, doamna se simte singură, în trei i se pare mai interesant ! Da' pe el l-ai întrebat dacă vrea

să se nască într-o lume ca asta, din niște părinți ca mine și ca tine ?

Aruncă țigara și scuipe scîrbit pe blana albă de lingă pat.

— Uneori mă întreb ce l-o fi apucat pe bunul Dumnezeu de ne-a ales tocmai pe noi ; nu sîntem nici cei mai buni dintre oameni, ca să primim viața ca pe o favoare divină, nici cei mai răi, ca să fim pedepsiți să mișunăm în gunoiul ăsta radioactiv. Am fost și sîntem niște nimicuri. Un ratat și o isterică...

Ea așteaptă cu răbdare să treacă valul de furie.

— Totuși, Adam, gîndește-te, poate și el va moșteni imunitatea noastră, poate noi doi sîntem destinați să fim întemeitorii unei rase noi, care să ia totul de la capăt...

— I-auzi, ar mai lipsi să te cheme Eva ca totul să fie perfect, da ? Dar un monstru mititel care să crească mare nu te-ai gîndit c-ai putea să feți, deșteapto ? Ai habar în ce baie de radiație ți se lăfăie ovarele ? De altfel vorbim ca să n-adormim, la ora asta sîntem amîndoi mai sterpi decît niște pari din gard.

Ea începu să plîngă tăcut, cu capul în pernă.

— Măcar spune-mi că ai vrea să ai un copil cu mine, scînci printre suspine.

Adam își aprinse o nouă țigară suflînd cu voluptate fumul spre tavan. Scîndurile din cămin ardeau pocnind molcom.

Deodată ea se ridică în capul oaselor, cu o expresie de zile mari întipărită pe față.

— Adam, în lumea asta eu nu mai pot... nu mai vreau să trăiesc, zise transfigurată.

— Draga mea, ai la dispoziție o mulțime de moduri elegante de a trage cortina. N-o să fiu eu cel care să te împiedice. Am fost întotdeauna adeptul liberului arbitru. În ce mă privește, nu mă înnebuneam cine știe ce nici după cealaltă lume, așa că schimbările nu m-au afectat prea mult, ba dimpotrivă, aici cel puțin e cu-adevărat liniște.

— Adam, noi nu îmbătrînim, oare... sîntem nemuritori ?

— Așa s-ar părea, cel puțin cît avem ce mîncă. Moșul cu barba lungă și albă s-o fi gîndit să ne facă și pustiul ăsta de bine. Nu-i nimic, stăm și așteptăm, timp avem, slavă domnului.

— Ce mai așteptăm, Adam ?

— Nu se știe niciodată, poate vin niște extraterestre și ne capturează pentru vreo grădină zoologică. Sîntem, la urma urmei, niște exemplare rarissime, ce rarissime, unice. Tăcură îndelung.

— Crezi că sîntem într-adevăr singurii ? Auzi..., spuse ea brusc, ce-ar fi să plecăm, să căutăm pe tot continentul, poate mai sînt și alții ?

— Ar trebui să te duc cu mine în oraș, într-o zi, ca să-ți piară cheful de voiajuri. Și știi că n-avem benzină. Tăcu.

— Poate dacă, într-o zi, descopăr vreun depozit intact... Dar n-are nici un sens, fetițo, încearcă să pricepi că toți au murit și noi sîntem singuri, singurei... Toată lumea e a noastră, mai spuse el, întorcîndu-și brusc fața către ferastră.

Într-un tîrziu adormiră. În noaptea aceea, Adam visă marea.

Cu toate că e mult de atunci, de fiecare dată cînd văd un om căruia îi lipsește o mîină sau un picior îmi aduc aminte cu o vagă înfiorare de sfîrșitul lumii pe Balavia.

Am trăit mult timp printre balavieni, la început forțat de împrejurări, apoi cuprins de un interes mergînd pînă la o stranie afecțiune pentru ei. N-am știut niciodată care au fost sentimentele sau măcar atitudinea lor față de mine.

Pe Balavia am ajuns din întîmplare, ca urmare a unei defecțiuni ireparabile la sistemul de propulsie al bătrînului meu *Norstar Travena*. Aterizarea a fost un coșmar, mereu la un pas de catastrofă.

De la început am fost confruntat cu unul din multele aspecte ciudate ale comportamentului balavian : cu toate că asolizasem într-o zonă relativ dens populată, ei nu păreau prea tulburați de eveniment, ba s-ar putea spune că ignorau cu desăvîrșire corpul argintiu, brăzdat de dîre negre, al navei mele.

O vreme m-am mulțumit să-i observ din interior, fără să mă pot decide dacă să ies sau nu, cu toate că aspectul lor pronunțat umanoid ar fi trebuit să mă încurajeze sau, dimpotrivă, să mă facă circumspect. Am făcut și cîteva fotografii, mai păstrez și acum una dintre ele.

După cum vedeți nu sînt prea înalți, nu poartă nici un fel de îmbrăcăminte, au epiderma — sau, mai corect spus, suprafața — cenușie și poroasă ca spuma de mare. Nu au sex, șanțul fesier este absent (în fotografie nu se vede, dar vă garantez eu), podoaba capilară lipsește, ca dealtfel orice altă pilozitate. Ar fi putut fi asemuiți cu îngerii asexuați din vechile reprezentări, dacă faciesul lor ar fi avut cît de cît ceva angelic.

Spuneți că nu distingeți altceva decît o pată cenușie confuză. Da, într-adevăr, fotografia e foarte veche și nici nu e făcută de un expert. Dar sper că nu vă îndoiiți de adevărul spuselor mele, ce interes aș avea să vă mint ?

Cum se înmulțesc ? Extrem de simplu. Prin înmugurire : undeva, într-un punct al corpului, de preferință pe spinare, apare și se dezvoltă rapid o tumoare alungită, care, după o sută de zile, crapă eliberînd, o dată cu un lichid cafeniu, un balavian în miniatură. Iată deci un mod de reproducere care prezintă avantajul de a fi ferit de dramă pasionale.

Vă rog să observați, sau dacă nu observați vă spun eu, absența nasului și a cavităților orbitale. Ochii sînt puternic reliefați, ca la broască, nu știți ce e aceea o broască, în sfîrșit, emisferele acestea sînt ochii. Faptul că sînt închiși nu e o întîmplare, balavienii au pleoapele lipite, ca pisoii nou născuți. Nu știți ce înseamnă piscoi, vă rog să mă scuzați, comparațiile mele zoomorfe sînt într-adevăr anacronice și anacronice, am să încerc să le evit pe cît posibil.

Mult mai tîrziu am reușit să aflu de ce ochii balavienilor sînt tot timpul închiși. Din cîte am înțeles (înțelegere foarte relativă, după cum veți vedea), cu mult, cu foarte mult timp înaintea sosirii mele, un torent de raze nocive pentru ochii băștinașilor s-a abătut din Cosmos asupra Balaviei. Fiînd nevoiți să-și țină vreme îndelungată pleoapele coborîte și teama prelungind cu mult după dispariția radiației periculoase această stare de lucruri, pleoapele au sfîrșit prin a se suda. Așa au orbit balavienii, ferindu-se de orbire.

Aceste... să le numim infirmități — deși nu e prea corect — sînt supracompensate de sensibilitatea și rezoluția extraordinară a simțului auditiv. Au, fără exagerare, mii de urechi, mici receptoare de formă parabolică răspîndite pe întreaga suprafață a corpului. Cu ajutorul lor pot sesiza foarte precis un sunet, chiar slab și înecat în zgomot, de la distanțe de ordinul milelor standard.

Vă întrebați, probabil, ce este această lamă curbată care aproape le acoperă partea inferioară a feței. Este maxilarul superior suprad dezvoltat, care îi ajută mult să scormonească solul, pentru că, trebuie să știți, cu asta se hrănesc, cu sol.

Modul lor de hrănire este foarte interesant : așezați în patru labe, îngurgitează o cantitate de sol, care conține,

se pare, toată gama de substanțe necesară nutriției, o mențin un timp în interiorul lor, probabil în ceva asemănător stomacului, eliminând-o apoi tot prin orificiul bucal. Sub acțiunea razelor astrului central al sistemului în care Balavia este a patra planetă, solul expulzat se regenerează și redevine într-un timp relativ scurt comestibil. Ceea ce este curios e că deși fauna și flora abundă, ei preferă totuși acest mod de hrănire. Am văzut copaci cu fructe comestibile, coapte și apoi putrezind pe sol, turme imense de animale cu aspect vag bovin hălăduind nestingherite și mi-a trecut prin cap că dacă aș reuși să iau contactul cu ai mei, s-ar putea organiza un comerț înfloritor cu resursele Balaviei. Din păcate, cu toate eforturile mele, n-am reușit să mă fac înțeles și când cargoul *Excelsior* a sosit să mă salveze din lungul naufragiu totul se sfîrșise pentru balavieni.

Uneori mă întrebam, privindu-i, dacă nu cumva sînt străini și ei ca și mine în această lume, dacă nu cumva sînt moștenitorii crepusculari ai adevăratei civilizații balaviene. victimă a unor procese degenerative sau, cine știe, exterminată și alungată de actualii ciudați locuitori ai planetei. N-am reușit să aflu niciodată adevărul, pentru simplu motiv că balavienii nu au istorie. Intervalul de trecut asupra căruia memoria lor poate opera este de cîțiva ani (anul balavian este echivalent cu patru și jumătate pînă la cinci ani terestri, datorită unei viteze de revoluție mai reduse și cu ușoare variații). Ah, da, mă scuzați, un an terestru reprezintă o jumătate de an kositeean.

Ce spuneți ? A, nu, nu știu, nu mi-am putut da seama dacă această limitare a memoriei este fiziologică sau deliberată — la urma urmei mi se pare destul de logică și economică.

Comunicarea se realizează cu ajutorul unei membrane foarte subțiri și dure, situată în interiorul cavității bucale, cu care pot produce o gamă variată de sunete, infrasunete și ultrasunete. Nu, nu respiră. Aerul nu pătrunde decît în cavitatea bucală, eventual pînă în zona unui ipotetic faringe, dar mai departe nu, n-am văzut niciodată toracele unui balavian ridicîndu-se și coborînd.

Ei, cu limbajul a fost o mare problemă. Cum ceea ce spuneau era în bună parte în domeniul ultrasonor trebuia să folosesc foarte des detectorul de ultrasunete cuplat cu un convertor audio ca să pot pricepe ceva. Apoi, învățarea sunetelor fundamentale și învățarea lexicului nu erau su-

ficiente, pentru că limbajul balavian era *în totalitate* figurat. Adică fiecare frază avea un dublu sens : cel banal și nesemnificativ, rezultat din combinarea semnificațiilor cuvintelor componente, și un altul, cel care conta de fapt și oferea interpretarea exactă a frazei. Adică, spre exemplu, dacă ți se spunea : „s-a terminat sculptarea megalitului” (ocupația lor principală era sculptura monumentală, am să intru imediat în detalii), și te duceai la locul indicat, constatai că respectiva operație nici măcar nu începuse, lucru absolut firesc pentru că sensul real, *figurat*, al frazei era de sațietate, de încheiere satisfăcută a unei mese copioase. Și dacă pare aberant, dați-mi voie să vă spun că acest sens secund nu era nici măcar constant, el suferea schimbări la intervale destul de scurte. Bineînțeles, nu era exclus ca în cadrul acestor variații să se producă și o coincidență între primul și cel de-al doilea sens, dar ar fi fost doar o simplă coincidență și nimic mai mult. Nu știu cum reușeau să se înțeleagă între ei, pentru mine, vă dați seama, era un chin. Dacă n-ar fi fost marea mea pasiune pentru criptografie cred că n-aș fi reușit niciodată să pricep ceva.

Cu sculptura megalitică lucrurile stăteau cam așa : în afara scurtelor răgazuri necesare îngurgitării și eliminării, aceasta era activitatea care le ocupa tot timpul. Nu, nu i-am văzut niciodată dormind. Acționau perfect coordonat, totuși n-am reușit să-mi dau seama dacă și cine îi conduce. Cît privește aspectul coloșilor de piatră — numesc așa substanța alb-gălbuie și dură din care erau făcuți — era mereu același : un cap cu trăsături umanoide, dar deosebite de cele balaviene, fie și numai datorită ochilor deschiși, privind spre cer. Greu de spus ce reprezentau. Ar fi putut fi simboluri ale unei obscure religii a așteptării, repere înălțate pentru întoarcerea zeilor, dar la fel de bine puteau să reprezinte producția obstinată și fără sens a unui mecanism dereglat. Gîndindu-mă la asta, eram tentat uneori să-i compar cu niște automate programabile, avînd stocat în memorii, de către ipoteticii constructori, un program ale cărui obiective îmi scăpau.

Da, aveți dreptate, e tîrziu și trebuie să încheiem discuția, și așa v-am răpit destul timp. Dar merită să ascultați sfîrșitul. Sfîrșitul Balaviei. Nu știu cum să numesc ceea ce i-a atacat. Să-i spunem flagel. Sau epidemie. În sfîrșit, cert este că balavienii au început să dispară. Da, să

dispară pur și simplu. Le pierea mai întâi o mână sau un picior, apoi o bucată din trunchi, apoi capul și așa mai departe, pînă dispăreau de tot. Ciudat era că deși bucățile lipsă *nu mai existau* — mi-am trecut mîna prin locurile goale — în sensul că deveneau pentru mine invizibile și penetrabile, balavienii mei — da, ai mei, v-am spus mi se pare că începusem să am o anumită afecțiune pentru ei — nu păreau deranjați. Era halucinantă priveliștea unui picior și a unei părți din trunchi înaintînd în pas domol sau a trupurilor fără cap care continuau să-și miște membrele. N-am știut și n-am să știu niciodată dacă acest... flagel venea din spațiu sau era născut din însăși structura balavienilor. O vreme, am trăit chiar cu teroarea că s-ar putea să încep și eu să dispar, îmi priveam trupul cu teamă, de fiecare dată cînd mă trezeam. Apoi m-am liniștit, ceva îmi spunea că numai ei sînt afectați, mie nu mi se poate întîmpla nimic.

La cîteva ore după ce văzusem dispărînd ultimul fragment de balavian pe mile întregi în jurul meu, a asolizat cargoul *Excelsior*. Bucuria de a vedea din nou cameni, bucuria salvării mele mi-a fost umbrită de neîncrederea lor ironică. Nu voiau să creadă că — pînă cu cîteva ore înainte de sosirea lor — pe Balavia existase o lume. I-am dus și le-am arătat statuile gigantice. Asta i-a pus oarecum pe gînduri.

De multe ori mi-am spus că soarta balavienilor e posibil să nu fi fost tragică decît în viziunea mea umană. Poate că ei continuă să ducă aceeași viață — vedeți, iarăși un termen antropic — ca întotdeauna sau poate alta, într-un alt univers, deosebit de acesta în care trăim sau poate identic, dar imperceptibil pentru noi. Cu toate astea, de cîte ori văd un om căruia îi lipsește o mână sau un picior mă cuprinde o înfiorare vagă și mă gîndesc că într-o zi s-ar putea...

Noapte bună, domnule.

GALLA

*Destinul aleargă după noi ca un nebun
cu bricia în mână.*

ARSENII TARKOVSKI

Pînă la șapte ani, nouă luni și șaisprezece zile — cu anii și cu zilele merge, e logic să presupunem că planeta Galla are, ca orice planetă care se respectă, o mișcare de revoluție și una de rotație în jurul propriei axe, lunile cer însă ipoteza suplimentară și mai puțin credibilă ca Galla să aibă un satelit natural denumit Luna — pînă la această vîrstă deci, micul Matheus a fost un copil obișnuit sau, mai exact, așa a fost considerat, cu toate că un observator atent al copilăriei lui ar fi putut sesiza amănunte neobișnuite chiar înaintea memorabilei date.

În ziua aceea, copiilor li se explică pentru prima oară ce este și cum funcționează un SIMAG. Înțelesesă cu toții foarte repede despre ce era vorba și apoi i se dădu voie fiecăruia să-l folosească. Rînd pe rînd, sub privirea blîndă și ușor blazată a tinerei educatoare, își înjghebară viziunile lor infantile : imagini ale prietenilor, ale părinților, scene de basm (atenție, iarăși o noțiune greu extrapolabilă), peisaje urbane sau simple jocuri de culori și contururi vagi...

Cu obișnuita lui rețineră față de tot ce însemna acțiune, Matheus își puse casca argintie, rămînînd apoi nehotărît în fața claviaturii.

„Hai Matheus, curaj, ai văzut doar ce simplu e“, spuse educatoarea și se întoarse să răspundă unui puști care o întrebase ceva. Revenind apoi cu privirea la Matheus și la ce făcea acesta, simți din prima clipă că ceva nu e în ordine.

La marginea unui ocean întunecat, pe faleza înaltă și abruptă, Tînărul împinge un fotoliu pe roți. Valurile, negre și grele, mușcă sălbatic țărnul de piatră vineție, nînge rar,

cu fulgi albi și enormi, lumina e crepusculară, lumină de amurg etern (de unde această senzație de etern, se întrebă educatoarea), stoluri de zdrențe violete plutesc zbuciumându-se în vîntul tăios. Pe linia țărmului, undeva departe, se distinge o aglomerare de sfere și piloni argintii.

În ordinea policromă de metal și plastic a sălii climatizate domneau acum frigul și mireasma paralizantă a entropiei. Înfiorată, educatoarea decuplă convertorul tactil.

Fulgii uriași se așază pe părul cenușiu, tuns scurt, al Bătrînului din fotoliu, pe chipul gălbui și îngrozitor de uscat, acoperit cu o rețea de riduri fine ca o ceramică crăpată din care țîșnește, neverosimil de viu, albastrul voltaic al ochilor. Privind costumul argintiu izoterm al Tinărului care plînge tăcut și pieptul scobit al Bătrînului, răsărind din bluza neagră și subțire, descheiată la cîțiva nasturi, educatoarea încercă — cu toate că abia deconectase convertorul tactil — o senzație tulbure, aproape uitată, care o făcu să se cutremure. Tinărul oprește fotoliul la un pas de hăul înspumat, aplecîndu-și urechea pînă aproape de gura Bătrînului. Apoi îi aprinde și îi pune între buze o țigară, care nu e nici nutritivă, nici vitaminizată, e străbunica țigărilor, mai toxică decît iadul. Cîteva minute rămîn amîndoi nemișcați sub ninsoare, ca un straniu grup statuar în pustietatea nemărginită. Din cînd în cînd, Tinărul ajută mîna scheletică să ducă țigara la gură. Fără vînt deasupra lor dansează protoplasmele violete. Pe urmă Bătrînul lasă țigara să-i scape în valuri și face un abia perceptibil semn cu capul. Tinărul ezită o clipă, fața i se crispează cînd apucă spătarul scaunului și educatoarea se crispă și ea neștiind dacă îl va trage spre sine pentru a-l întoarce sau îl va înclina în față.

Instantaneu totul dispăru. Matheus Torm își scosese casca și o privea liniștit pe educatoare. Un copil. Poate prea scund, poate prea tăcut, poate prea lucid, dar la urma urmei un copil.

Oare cită legătură cu realitatea are toată povestea asta ? Poate fi hotărît destinul unei ființe, în cîteva minute, de culoarea unui ocean imaginar, de strania expresie a chipului unei fantasme ? Și însuși conceptul de Destin, Constrîngere de Fier, Predeterminare Inflexibilă, Moire, Fatum, Ananke are mai multă consistență decît cel de Soartă, Alea, Stochastic, oscilație de fiecare clipă în infinitul evoluțiilor posibile ?

Peste câteva zile, la Centrul Educațional sosi un bărbat înalt și dezinteresat. Stătu îndelung de vorbă cu Matheus, îl privi jucându-se cu SIMAG-ul și notă cîte ceva, făcînd și niște calcule. Cînd într-un tîrziu se hotărî să plece, era tulburat. În destul de lungă carieră nu întîlnise niciodată un coeficient atît de ridicat. Matheus, în schimb, îl uită repede pe omul cel înalt și dezinteresat.

Scurt timp după aceea, tatăl lui Matheus contractă o pasiune fulgerătoare pentru o altă femeie, lucru destul de improbabil la un om așezat, preocupat de profesia lui, deloc înclinat spre complicații și aventură. Sau poate tocmai de asta foarte probabil. Sigur este că Matheus nu mai putea acum să asigure calm și amenințător ca ceilalți copii : „Las că te spun eu lui tata...”, nu mai avea ce să arunce în balanță cînd altul se lăuda cu personalitatea, chiar dacă augmentată de imaginație. a genitorului său : „Tata a făcut... Tata are... Tata este...”

Încercă de cîteva ori să trișeze, dar fu reprimat cu cruzimea specifică vîrstei : „Minți, taică-tău a fugit din oraș cu altă femeie...”

Toate acestea l-au încrîncenat progresiv și i-au dezvoltat o timpurie independență. După ce maică-sa sări să-l apere într-o încăierare cu cei de vîrsta lui, îi spuse fără patimă, aproape enunțiativ : „Dacă mai faci o dată asta, mă sinucid...” Femeia se cutremurase de proprietatea și detașarea cu care copilul folosisese verbul.

După cîteva conflicte cu Mentorii, renunță să mai urmeze cursul formativ normal. Învăța singur, de fapt nici măcar nu învăța, se lăsa pătruns la întîmplare de fluxul nesfîrșit al informațiilor.

În actul învățării se pot deosebi mai multe categorii umane, uneori suprapuse :

Categoria A — subiectul uman nu poate depăși un anumit prag de abstractizare, $2+3=5$ e ceva familiar și chiar plăcut, $?+3=5$ e o întortochiere totuși obositoare, $a+b=c$ totul devine confuz și străin, $a \times b=c$, unde $\times$ reprezintă o lege de compoziție oarecare, este ceva de-a dreptul dușmănos. Exemplul e structural valabil, deși mai puțin vizibil, în asimilarea oricărei discipline, nu numai în matematică. De cele mai multe ori, subiectul muncește

mult și inutil, presat de insistențele familiei, reușind doar să memoreze niște pattern-uri vizuale sau auditive. Aceste pattern-uri se pot dovedi foarte persistente, subiectul menționându-le respectuos și complet anapoda în decursul existenței sale. De reținut deci respectul profund al subiectului pentru ceea ce nu pricepe.

Categoria B — subiectul e dominat de o viziune pragmatică. Învăță propulsat de ideea utilității sociale a cunoștințelor dobândite. Înclină de obicei spre științele pozitive. A moștenit din familie cunoscuta aserțiune „ai carte, ai parte”, cu nimic mai adevărată sau falsă decît străvechea „fericiți cei săraci cu duhul...” Odată atins statutul social dorit, volumul de cunoștințe acumulat ca un rău necesar părăsește automat și aproape în totalitate creierul subiectului, rămînînd doar strictul necesar susținerii unei conversații mondene. Pe locul rămas liber se pot dezvolta acum realele aptitudini pentru intrigă și arivism. Tot ce nu înțelege, subiectul disprețuiește pînă la ură.

Categoria C — aici mobilul asimilării de informație este snobismul. Să facem mai întîi o necesară precizare : snobismul e de două feluri. Avem mai întîi snobul fătîș, obstrucționist, miserupist. De o parte noi, cei cu sînge albastru, maro sau oliv și mîini foarte fine, de cealaltă voi, plebeii, butucănoși, ordinari și confundabili. Mult mai sofisticată și deci mai greu de detectat este categoria snobului democrat, uneori chiar filantrop. El este excesiv de familiar și protector cu toți, are predispoziții misionare, visează să lumineze masele, se simte chemat să conducă gloata confuză și neajutorată spre un țel pe care ea nu și-l poate nici măcar propune. Se poate identifica pînă la sacrificiu cu cel ce vrea să pară că este, păstrînd însă în adîncul sufletului un dispreț aproape inconștient față de cei pentru care s-a jertfit.

Snobul este specialist în asaltarea redutelor părăsite, glorificînd cu entuziasm și gesturi largi personalități cu o reputație bine consolidată de multă vreme, ca și cum aceștia taman de pledoaria lui ar avea nevoie ca să nu se prăbușească de pe socluri. Emite judecăți de valoare nete, cu fermitate de taxonom : „ăla e un geniu... ăla, un ageamiu...”

— *Categoria D* — se caracterizează prin absența mobilului. Asimilarea informațională are asupra subiectului efectul unui drog. Ca orice toxicoman, se îndepărtează progresiv de realitate. Știe tot și totul îl interesează. Un singur lucru nu știe sau a uitat : să trăiască. Acestei categorii îi aparținea Matheus, categorie blestemată, pentru care a afla nu reprezintă o obligație, un sport, o ocupație nobilă, un joc, sau un mijloc de a avansa social, ci pur și simplu o necesitate fiziologică. Elevii de felul acesta sînt în general mediocri, cu rare și neașteptate scipiri, incapabili să se axeze eficient și la timp asupra unor domenii precis delimitate.

Cu puțin înainte de a împlini 16 ani, făcu o vizită la spitalul unde era internată maică-sa pentru una din de-sele-i crize de nervi. Să precizăm că pe GALLA fuseseră de mult eradicate toate bolile, cu excepția celor psihice, care erau în plină înflorire. Minat de curiozitatea-i bolnavă, Matheus reuși să pătrundă într-un coridor în care intrarea îi fusese interzisă atît vizual, cît și verbal de către computerul coordonator. Coridorul dădea într-o sală cu mese albe și cu sertare multe și mari. Trase nu fără oarecare efort un astfel de sertar și descoperi un chip verde-cenușiu de bărbat. Trase apoi toate sertarele, etalînd morții ca pe un set de fotografii, și rămase uitîndu-se la chipurile verzi-cenușii, galben-cenușii, negru-cenușii, pînă cînd sosi cineva din personalul uman și îl luă de-acolo.

La 18 ani se îndrăgosti nebunește (iată un pleonasm perfect) de o fată de vîrsta lui. Vreme de cîteva luni, cei doi străbătură umăr la umăr nopțile Krestului, sub constelațiile cerului de vară al planetei. Totul i se părea fără importanță în fața nesfîrșitei fericiri care îl aștepta alături de ea. Asta dură pînă în ziua în care un vehicul greu, aflat în plină viteză, o făcu terci pe fată în timp ce alergau unul spre celălalt. Eveniment cu o probabilitate sub unu la un milion în condițiile de securitate a traficului din Krest.

Soarta — l-au consolată cu toții — neîntrevăzînd, nici n-ar fi avut cum, reperele de oțel ale Destinului lui Matheus Torm.

O vreme dispăru din oraș, pierzîndu-se în triburile de marginali care trăiau la periferie, în rezervații detehnologizate. Trăi aici aproape un an, o viață nesigură, presă-

rală cu întâmplări neobișnuite. Când reveni, murdar și pletos, găsi Krestul gemind sub Dictatură. Înainte de autoexilul lui, aici domnea o Democrație suficient de tolerantă și coruptă, între timp însă, niște domni înalți și dezinteresați, printre care Matheus ar fi putut, poate, găsi vechi cunoștințe, o transformaseră într-o Dictatură de Fier.

Văzu atunci și auzi multe lucruri interesante, înainte de a intra în vederile autorităților. Iar după aceea avu parte de altele și mai interesante.

Când, după cinci ani de reclusiune, fu eliberat, constată că decorul se schimbase iarăși. Dictatura, fostă Democrația colț cu Libertății, eșuase dulceag într-un Despotism Luminat. Matheus avea 27 de ani și nu știa ce să facă cu ei. Primi pe neașteptate o ofertă de intrare în Ghilda Făcătorilor. Postul era de Făcător Gradul 4, deci nu prea grozav, dar pentru Matheus era inexplicabilă această favoare a Sorții, având în vedere dificultatea cu care se pătrundea de obicei în Ghildă. Ar fi putut deveni explicabilă dacă Matheus s-ar fi gândit nu la o favoare a Sorții, ci la un bobîrnac al Destinului.

De aici încolo totul ține de Istoria Artei pe GALLA. Cine n-a văzut, auzit și simțit pînă în adîncul sufletului „Chipul fiarei“, „Dragoste și moarte“, „Înfrîngerea“, „Roza infernului“, „Confidența“, „Pasageri“. Chiar și producțiile mai firave, datînd din perioadele de respiro ale inegalabilului Făcător Matheus Torm, au un farmec cu totul aparte.

Cea mai controversată creație a sa este desigur „Kolodoc“. Ea aparține ultimei perioade fertile din creația lui Torm, întreruptă de lungi intervale de apatie din care nu-l mai scoteau decît doze masive de haloxin. Faptele se petrec într-o societate imaginară, pe o planetă imaginară, într-un timp neprecizat. În interiorul acestei societăți subzistă o organizație secretă care se ocupă de milenii cu fabricarea Artei. Asta nu înseamnă că vreunul din membrii ei produce efectiv vreun strop de Artă. Nu, în schimb sînt cu toții niște excelenți cunoscători, îi miros prezența de la mare distanță. Ca urmare, ei selectează copiii foarte dotați și au grijă să dirijeze cursul vieții acestora, îndreptîndu-i spre producerea de capodopere. Se sugerează că această Cabală este atît de puternică încît își permite să manevreze chiar și evoluția politică a

societății, numai și numai pentru a-i oferi viitorului geniu un material existențial autentic și zguduitor. Atunci cînd se consideră că dezechilibrul spiritual al eroului este suficient, i se dă posibilitatea să creeze și este lăsat să evolueze relativ liber. Organizația nu mai intervine decît pentru a colecta și conserva produsele artistice ale acestuia și, în final, pentru a-l aproviziona cu droguri.

Titlul se justifică în secvența finală. Kollodocul este o specie de păsări aiurite, cu penajul splendid, des întilnită în grădinile zoologice de pe Galla. Dacă i se smulg penele, din kollodoc rămîne un trupușor firav și grețos, ca un șobolan jupuit. Pe o scenă imensă, zeci de astfel de kollodoci, așezați pe socluri înalte, purpurii, cîntă.

În mod normal, kollodocul are un glas destul de obișnuit ; dacă însă i se provoacă durere într-un fel sau altul, trilurile sale devin sfișietor de frumoase, de neatinse pentru vocea umană sau sintetizatoare. Într-o imagine plan-detalii se pot vedea chingile subțiri care obligă păsăroii la atitudini marțiale, precum și ácele minuscule care li se înfig în carne cu o frecvență bine determinată, în puncte alese cu grijă. Sincron cu ácele, acționează mici cleme metalice care blochează și eliberează pliscurile la momentul potrivit ; totul este coordonat de un computer și rezultatul e o melodie inegalabilă, de neuitat.

Controversa principală s-a ivit în legătură cu necesitatea suferinței și, în general, a experiențelor de tot felul, care să contorsioneze viața și să genereze opera unui Făcător. „Ar fi foarte trist“, afirma un critic cunoscut „să se poate face Artă numai datorită unor astfel de stimulări grosolane. Un Făcător trebuie să aibă ochii deschiși asupra durerii, cît și asupra bucuriei, nu să sufere sau să se bucure neapărat el însuși“, după care aducea în discuție cazul lui Maus Geller, a cărui existență serenă și îmbelșugată nu-l împiedicase să fie un Făcător de gradul I. În schimb, a fost aproape general acceptată ideea autorului ca suport mizer și dispensabil al Operei, mai ales după ce Matheus Torm s-a spînzurat, asistat de un domn înalt și dezinteresat, într-o cameră sordidă de la periferia Krestului. Binevenita și obscura sa moarte a aruncat o ultimă crepusculară și fascinantă lumină asupra unei Opere aflate deja printre legendele Gallei.

GRĂDINA DE CENUȘĂ

1. *Baldera*

Prima relatare avînd acest subiect (sau poate obiect, e greu de spus) a fost descoperită pe la începutul secolului de către un tînăr istoric, bărbos și sașiu, claustrat voluntar în străvechile arhive de pe Katechoran. Datorită ridicatei sale capacități de sinteză și puterii înspăimîntătoare de muncă, a îmbogățit în vreo două decenii patrimoniul îngălbenit al arhivelor cu un număr de lucrări absolut remarcabil, care în cîțiva ani nu s-au mai deosebit cine știe ce de materialele de referință. Curios cît de repede îmbătrînesc oamenii și hîrtia pe Katechoran ; se poate chiar formula ipoteza existenței unui germen sau a unei substanțe nocive în atmosfera planetei, avînd în vedere starea în care l-am găsit pe bărbos.

Pe vremea aceea, eram pilotul unei navete de aprovizionare, cabotam de cîțiva ani buni prin sistemul planetar al stelei Asthold. Îi duceam exilatului un medicament pe care-l solicitase cu obstinație și de care nu mai era nevoie. Zăcea pe scaun, cu capul dat pe spate, cu ochii larg deschiși, în marea Sală a Centenarului, prin care pașii mei stîrneau praful și ecourile. În fața lui, pe masa de lucru, erau împrăștiate un stol de hîrtii îngălbenite. Ele mi-au sugerat comparația cu un pergament mototolit pentru pielea feței lui. La atingere, epiderma se pulveriza într-un norișor gălbui, ca pulberea de pe aripile unui fluture.

Printre hîrtii am găsit trei demne de interes. Prima conținea o ultimă dorință : să fie înmormîntat în pămînturile roșii și sterile de pe Thalga-III, cred că acolo se născuse. Această notiță am găsit-o făcută ghemotoc, pe dalele prăfuite. Pe masă am găsit o alta care o nega pe

prima : să fie lăsat aici, la masa de lucru din Sala Centenarului.

Cea de-a treia era o relatare aparținând unui membru al echipajului de pe *Hegemon*, nava-amiral a piratului Tarrasgo, zis și „căpitanul Spaimă“, care teroriza Galaxia pe la sfârșitul secolului trecut. Hăituiți de o escadră ultrarapidă a poliției, Tarrasgo și ai lui se refugiaseră într-o zonă puțin densă de la periferia Galaxiei, puteai înainta ani în șir pe aici fără să întâlnești măcar un meteorit. După cîtva timp de rătăciră prin vidul negru și indiferent, oamenilor începuse să li se facă lehamite : unii spuneau că preferă o încăierare cu poliția, acestui marș fără sens prin Țara Nimicului Extins.

Un anume Kasper, zis și Zenon, ale cărui înclinații filozofice erau cunoscute de toată lumea (nu executa pe nimeni fără un scurt și melancolic discurs de adio), emise aserțiunea că nu vede nici un avantaj în a rătăci prin pustiu negru, față de a zace în temnițele întunecate de pe Garshattrech, ba dimpotrivă, așa că logica îi dictează să se predea cît mai avantajos.

Două zile mai tîrziu, cadavrul lui, îmbrăcat în vechea uniformă de ofițer imperial, se depărta de nava-amiral descriind o mișcare lentă de rotație în vid. Asta dovedea că Tarrasgo nu aprecia în mod deosebit sofismele.

Peste încă cîteva zile, tensiunea ajunsese la maximum. Revolta plutea în aer (în vid, mai bine zis). Tarrasgo nu părea cine știe ce tulburat, de cînd îl lichidase personal pe Kasper stătea în cabina de comandă de pe *Hegemon*, cu miinile la spate, cu picioarele depărtate, zvelt și sinistru în uniforma neagră cu guler roșu, privind neclintit dreptunghiurile ecranelor care se încăpățîneau să rămînă întunecate.

În clipa în care Bloch și Seura, căpeteniile rebelilor, se pregăteau să lanseze ordinul de atac asupra navei-amiral, o vibrație de joasă frecvență începu să se răspîndească în blindajul navelor, însoțită de un huruit profund și înspăimîntător. Pe ecranele pînă atunci negre se contura fantomatic un imens corp sferic cenușiu. Răsărise brusc, fără tranziție, din neant, nici un aparat nu îi semnalase prezența. Cu toată masa care părea enormă, forța de atracție a sferei cenușii nu se manifesta în nici un fel.

Toți cei din jur — se spune mai departe — au brusc atitudini ciudate, cei aflați în picioare se așază absenți

pe fotolii sau se întind pur și simplu pe jos. Cei mai mulți dintre ei plîng în tăcere. Povestitorul descrie starea de care era cuprins ca o insuportabilă nostalgie, resimțită aproape fizic sub forma unui nod amar și dureros în zona sternalului, un copleșitor șuvoi al amintirii vechilor camarazi morți, precum și a victimelor lor, crucificați pe blindajul propriilor nave, dezintegrați pînă la atomi sau plutind tineri și veșnici în vidul înghețat. Imagini vechi ale copilăriei, chipul părinților morți de mult, schelete enorme albite sub un cer arzător, un sentiment acut, chinuitor, al trecerii timpului.

Simțurile se ascut pînă la durere : „îmi *aud* foșnetul celulelor care mor, *aud* freamătul nebuloaselor, urletul tăcut al supernovelor, geamătul stins al piticelor albe ; toate șaptele din Univers pătrund în mine. *Văd* oceane de hidrogen în flăcări, voaluri de gaz luminos de miliarde de kilometri, nesfîrșite fluvii de materie sorbite de hăul găurilor negre, aștrii imenși pulsînd ritmic ca niște inimi ale Cosmosului ; nu mai am trup, dar *sînt* răcoarea reconfortantă a zero-ului scării Kelvin, mîngîierea viguroasă a razelor X, adierea blindă a milioanelor de grade Celsius. O singură întrebare, rugătoare și îngrijorată, plutește peste întinderile fără sfîrșit ale minții mele : cine sînt ? cine sînt eu ?“

Subjugat de explozia lui interioară, realitatea înconjurătoare i se pare naratorului golită de orice semnificație, nu îl miră nici măcar halucinantă imagine a „căpitanului Spaimă“ în genunchi, plîngînd și bolborosind ceva despre inutilitate și iertare.

Relatarea se încheie cu o constatare mîhnită : cele scrise sînt doar o aproximație palidă pînă la eroare a trăirilor avute. Și cu resemnata observație că niciodată nu va mai putea privi oamenii și lucrurile cu ochii de pînă atunci.

Am luat însemnările cu mine. Pe istoric l-am lăsat așa cum a dorit, de altfel cred că nici nu era transportabil. La prima atingere mai violentă, am convingerea că s-ar fi transformat instantaneu într-o grămadă de pulbere gălbuie.

Am încercat apoi să aflu amănunte în plus despre Tarrasgo și banda lui. Întreprindere extrem de grea, sursele de informație fiind puțin numeroase și relativ nesigure. Un lucru mi s-a părut cert și frapant ; revenind

din autoexilul său în Țara Nimicului Extins, Tarrasgo s-a predat, cu condiția imediat acceptată ca oamenii săi să fie judecați separat și cu indulgență. Am găsit de asemenea o cronică a unui martor ocular al execuției, care afirma că privirea pe care Tarrasgo a aruncat-o peste mulțime înainte de a păși în camera de dezintegrare n-o va putea uita niciodată. Spunea că nici la marii moranx pătați de pe Kumbria nu văzuse o privire atât de calmă și lipsită de obiect.

Am reușit, cred, să-l identific pe autorul povestirii straniei întâlniri din Pustiul Negru. Printre ofițerii de stat-major ai lui Tarrasgo exista un asasin notoriu, Baldera, poreclit „Trubadurul” pentru aptitudinile lui poetice.

A fost singurul condamnat la moarte în afara căpitaului. Procesul a fost extrem de lung și întortocheat din cauza numărului mare de martori audiați, a unor vicii de procedură și mai ales a neobișnuitei forțe de seducție verbală a acuzatului.

Cu puțin înainte de a fi executat, numeroși critici literari de prestigiu, cărora Baldera le trimisese diverse lucrări, au înaintat în grup o cerere de achitare, îndreptățită, spuneau ei, de valoarea excepțională a operei acestuia, solicitând citirea poeziilor lui în instanță ca act doveditor.

Juriul începuse să șovăie, dar președintele, un bătrîn senin, cu ochi albaștri și părul complet alb, îngrozitor mutilat de un jet termic (era unul dintre veteranii debarcării pe Archos), a decis, făcînd uz de autoritatea sa, respingerea cererii de achitare. Cuvintele lui finale au fost : „Nici o carte, fie ea genială, nu valorează cît un om, fie el un ratat lipsit de har. Dacă Baldera este un mare poet, propun să i se acorde premiul Lyra post-mortem”. Aceste afirmații au stîrnit polemici furibunde pe care m-am amuzat să le citesc în presa timpului și care au avut ca rezultat demisia bătrînului președinte. Un remarcabil esteț susținea cu tărie și malitîe că ar prefera să vadă dezintegrați o sută de președinți bătrîni de tribunal, decît să dispară una dintre cărțile lui de căpătîi.

Ar fi mai multe de spus, dar aceasta nu-i povestea menajului literaturii cu viața ; este povestea oamenilor și a Grădinii de Cenușă.

2. *Sanzer Gracht*

Mulți ani mai târziu, un prieten, un negustor onest și laș de blănuri rare, pe nume Sanzer Gracht, mi-a făcut o mărturisire jenată.

În timp ce se îndrepta spre Typho-Riegel cu bătrîna sa navetă de croazieră, plină ochi cu blănuri de pubus gulerat și landră, a trăit o senzație inexplicabilă. O vibrație apărută în corpul navei, un huruit grav și disprețul pe care brusc l-a simțit pentru mărfurile din cală; soția, copiii, firma la care visa să se întoarcă (nu i-au plăcut niciodată prea mult călătoriile) i-au părut deodată o destinație lipsită de sens. Simțea un impuls imposibil de controlat să (aici a tăcut puțin, vizibil stînjedit) schimbe direcția și să se piardă aiurea în spațiul fără margini care-l atrăgea ca 'adîncul amețitor al unei prăpăstii.

Apoi totul a trecut ca și cum n-ar fi fost. Mult timp după aceea, numai gîndul la acest incident era suficient pentru a-i încreți pielea de rușine și groază. Mi-a cerut părerea dacă n-ar fi bine să meargă la un psihiatru. Am ris, l-am liniștit și l-am întrebat dacă a văzut ceva, ceva cenușiu și imens; cu tot răspunsul nesigur, eu începusem, deși vag încă, să *știu*.

3. *Grin Soliazo*

Convingerile, deja conturate, mi-au fost decisiv întărite de o comunicare prezentată la sesiunea de vară a Academiei Noi de tînărul și dubiosul astrosof Grin Soliazo. Acesta, dotat cu o voință ieșită din comun, a rezistat un timp destul de îndelungat murmurilor ironice sau chiar dezaprobatore pentru a expune următoarele :

În ziua de 18 martie a.ê. a intrat în raza observatorului meu de pe asteroidul Ungaroo, din sistemul pustiu Cassiter, un obiect cosmic neinclus în Catalogul Galactic.

Lipsa oricărei excentricități și deci forma absolut sferică se datorează absenței mișcării de rotație în jurul propriei axe. Pare a fi alcătuit dintr-un material de consistența unui lichid viscos, cu o mare tensiune superficială. Analizele spectrale, repetate îndîrjit, n-au reușit să pună în evidență decît vag prezența cadmiului.

În ce privește orbita sa, o astfel de noțiune nu are sens, pentru că acest corp este *absolut imobil* în raport cu Universul Observabil (rumoare în sală). Toate determinările, executate îngrijit și cu precizie maximă, conduc la această concluzie ; se pare că este afectat într-un mod foarte special de legile lui Newton, corectate de Einstein și de Urrhoa-Klinger. Atunci când un alt corp ceresc cu masă suficient de mare se apropie suficient de mult (această suficiență este caracterizată cantitativ de raportul masă-distanță, a cărui valoare critică egală cu aproximativ 10^9 kg/m am denumit-o constantă de geneză) de marea sferă imobilă, din ea țîșnește o protuberanță de dimensiuni proporționale cu masa corpului generator și cu minimul distanței față de el. (Menționez că aserțiunile de mai sus trebuie privite nu ca legi, ci doar ca ipoteze, ele verificînd 68% din totalul observațiilor, ceea ce nu e un procent tocmai încurajator.) Aceste cucuie-fiu pot prezenta și ramificații sau muguri, de aici numele de „Grădina de Cenușă” sugerat de aspectul general al suprafeței. După îndepărtarea tatălui pe orbită, fiul se surpă încet, cu regret parcă, în solul original. Apoi, după o revoluție completă, fenomenul se repetă, fără ca protuberanța-fiu să-și amintească ceva din trecutele sale existențe (rumoare, rîsete răzlete). Materia Grădinii de Cenușă, deși nu se supune fizicii cunoscute, are în compensație o proprietate interesantă : supusă deformării, devine rațională (vuiet prelung în sală). Capacitatea rațională este aproximativ proporțională cu pătratul deformării longitudinale, neglijînd termenii de grad superior din dezvoltarea în serie (murmure de dezaprobare, rîsete ; „rușine, cum i se permite, aici un for academic, nu teatrul Halsă”). Pe suprafața sferei există simultan între 70 și 150 de cucuie gînditoare.

Se pare că Ei percep universul ca pe un întreg, cu toate că, sau pentru că, nu se pot distinge organe de simț specializate. Sint sensibili, practic, la întreaga gamă de frecvențe a Cosmosului. A raționa și a simți devin în acest caz aspecte indisolubile ale unuia și aceluiași proces, ne-maiputînd fi separate, ca în cazul ființei umane.

Pentru o mai bună înțelegere a conceptului, contra-exemplul uman este edificător : a trebuit să luptăm secole de-a rîndul cu ideea că Soarele se învîrte în jurul Pămîn-

tului, pentru că așa ne spuneau ochii. Progresul gândirii umane a constatat într-o continuă corectare mentală a datelor primare, aparente, oferite de simțuri. Privim o stea : ne apare, conform simțurilor, ca un punct strălucitor. Trebuie să intervină rațiunea, pentru a ne spune că are un diametru de milioane de kilometri și că acolo e un imens ocean de hidrogen care se transformă în heliu. Fii Grădinii de Cenușă sînt pur și simplu scutiți de acest neajuns.

Nu toți au vulgara existență monociclică descrisă mai sus. Atunci cînd raportul dintre masa corpului generator și produsul dintre minimul distanței și perioada de revoluție a acestuia depășește o anumită valoare numită constantă de stingere, fiul va fi suficient de masiv, ca să nu dispară complet pînă la întoarcerea tatălui. Reziduul crește cu fiecare rotație paternă într-un proces tipic de reacție pozitivă, așa că în curînd apare un colos vizibil ca un arătător imens deasupra solului cenușiu.

Sfîrșitul unui astfel de geniu poate fi tragic sau derizoriu. Odată atinsă o înălțime critică invers proporțională cu viteza de creștere, uriașul flambează, oscilează scurt și intens, capacitatea rațională tinzînd — pentru un interval de timp care tinde spre zero — la infinit, apoi se frînge fulgerător, totdeauna la aproximativ o treime deasupra bazei. Ciotul rămas mai persistă o vreme, apoi dispare și el.

Este, de asemenea, posibil ca în momentul atingerii cotei critice, densitatea și rigiditatea să crească foarte mult, în timp ce capacitatea rațională cade brusc la zero și colosul devine imobil și dur, dominînd secole de-a rîndul orizontul Grădinii de Cenușă. Rămîne să alegeți care dintre aceste două finaluri e cel tragic și care cel derizoriu.

Vă rog, dacă sînt întrebări...

Președintele (zîmbind subțire) : Am înțeles că referentul ne propune deci o lume serenă de înțelepți, scrutînd Universul cu mintea și ochii lor pătrunzători.

Soliazio : Vă înșelați profund, Președinte. Ei sînt foarte departe de ceea ce se înțelege uzual prin fericire. Viața lor — deși nu știu dacă această noțiune e consistentă în cazul de față — e un chin continuu, privită de noi. Viața oamenilor se scurge pe lîngă ei ani în șir, de la sine ; vine

însă uneori — ce-i drept, rareori — cîte un moment în existența noastră — ce-i drept nu a tuturor — cînd ne poticnim de ceva și totul se prăbușește brusc asupra noastră ; povara anilor duși, amintirea prietenilor morți, umbra tinereții stinse și haita necruțătoare a întrebărilor fundamentale și perfide : cine sînt ? de ce exist ? de ce am să mor ? unde începe Timpul ? unde se termină Spațiul ? ce sînt, la urma urmei, toate Astea ? care e sensul lor, Marele Sens ? E un teren periculos, prin care e recomandabil și de altfel imposibil să zăbovești prea mult fiindcă, în cel mai bun caz, te alegi cu o durere de cap. Eu personal, cînd rostesc cuvinte ca *infini*t sau *absolut*, sînt cuprins de o ușoară amețală și am o vagă senzație de greață. Din fericire, avem o serie de preocupări care estompează pînă la anihilare aceste întrebări patogene. Ritualul îngurgitării alimentelor, satisfacerea hipertrofiatului instinct sexual uman, nevoia de comunicare, somnul sînt tot atîtea mecanisme de protecție în fața presiunii Absolutului. Gîndiți-vă acum la fii Grădinii de Cenușă ; nu mănîncă, nu au sex, nu comunică, nu dorm niciodată. Amintiți-vă tulburarea copleșitoare și neputința dureroasă care vă cuprinde sau ar trebui să vă cuprindă uneori privînd sau gîndindu-vă la Cosmos, extindeți această stare la ore, zile, ani, viață și veți avea astfel o imagine vagă a fericitei existențe a înțelepților cenușii. Sau, mai bine, gîndiți-vă la bătrînețe, Președinte ; atunci capacitatea de a ne îndopa scade, viața sexuală este încheiată, insomniile sînt tot mai dese, cei din jur ne acordă din ce în ce mai puțin atenție. Încet-încet, rămînem goi și singuri în fața Universului. Deși un mare poet, poate cel mai mare al seminției omenești, spunea odată, demult :

„Bătrînețea (acesta-î numele pe care i-l dau alții) poate să fie timpul fericirii noastre“.

În sală era acum liniște. Președintele întrebă :

— Cum ai reușit, în fond, să aduni informații atît de detaliate despre... sfera asta ?

Soliazio privi îndelung în gol înainte de a răspunde.

— Prin experiență personală, Președinte.

— Și de ce nu ai anunțat descoperirea obiectului necunoscut, s-ar fi organizat o observare mai eficientă a lui ?

Soliazio ezită din nou.

— Pentru că creierul... adică psihicul... uman poate suferi în apropierea Grădinii de Cenușă anumite... modificări... ireversibile. Și, de altfel, la 11 mai a.c., între orele 8 și 10 U.T., obiectul a dispărut fără urme.

Din nou tăcere. Președintele :

— Vreți să spuneți ceva, doctor Lynns ?

Lynns era un bătrîn savant cîrcotaș, vestit pentru sancțiunile ironice aplicate tinerilor referenți.

— Da, voiam să observ că cei vechi ar fi fost tentați, Soliazo, să identifice în Grădina dumitale de Cenușă una dintre cele două regiuni fabuloase ale mitologiei lor, numite Rai și Iad. Oricum, dacă spui că psihicul uman este influențat de apropierea... obiectului și avînd în vedere fanteziile pseudoștiințifice (ca să folosesc un termen menajant) pe care le debitezi, cred că ai fost foarte aproape de el.

Unii au zîmbit, alții nu.

— Da, a răspuns Soliazo mîhorit, mult prea aproape.

4. Eu

Ei, dar toate astea au fost demult, tare demult. La cîtva timp după ridiculizarea sa, Soliazo a sfîrșit într-un mod original ; în timpul unei curse de rutină, a ieșit în spațiu fără costum. Zero Absolut i-a conservat aspectul de crai dubios, probabil pînă în ziua de azi.

Avusesem niște bani economisiți, așa că am putut să-mi plătesc, la pensie, un loc pe Pămîntul meu natal, făcînd uz de relațiile mele la Întreprinderea de Administrare a Omului.

Avînd acum excesiv de mult timp la dispoziție, mi-am permis să fac niște calcule ; Tarrasgo — Țara Nimicului Extins, Sanzer Gracht — Typho-Riegel, Soliazo — Ungaroo-Cassiter. Aceste trei puncte sînt aproximativ coliniare și asta mă face să cred că sînt perfect coliniare.

Traietoria Grădinii prin Univers este o *dreaptă*. Afirmatia nu contrazice decît la prima vedere mecanica lui Newton și Lagrange, pentru că la limită dreapta este o

curbă cu raza de curbură infinită. O problemă cu adevărat fecundă ar fi căutarea *centrului* acestei curburi. Înaintarea pe traiectorie se face nu cu viteză constantă, nici măcar accelerat, ci în salturi neliniare, instantanee, între care imobilismul este absolut.

Oricum, eu continui să ies în nopțile senine în grădină și să privesc cerul.

Pe aleile multicolore și liniștite, printre copacii pufoși, aurii în lumina filtrată a răsăritului lui Virtrud, Mauldronn se întorcea acasă și era aproape fericit. Nu exista nici un motiv bine definit care să justifice această fericire ; așa se întâmplaseră lucrurile întotdeauna : în loc să apară atunci când ar fi trebuit să nu-și mai încapă în piele, fericirea venea aiurea, în clipe și locuri neașteptate, ca loviturile unui adversar năuc sau sărutările unei iubite frenetice. Puținii Phalanx întâlneau îi răspundeau la salut fie circumspect, fie glacial, fie deloc. *Inga te, inga te barva*, Mauldronn. Să nu cobori, să nu cobori niciodată, Mauldronn. Sau poate că de fiecare dată era doar o impresie a lui, vopselele și fardul fețelor glasate puteau ușor să înșele ; oricum, era fericit, dacă fericire se poate numi starea de plin și încredere în sine care aproape că îi aducea lacrimi în ochi. Sînt tare, vuiiau gîndurile scăpate de sub control, sînt periculos, sînt un tip tenace și implacabil. Casele roșii și verzi, nu prea mari, răspîndite la întîmplare în peisaj, îi aminteau mereu imaginea megaliților rectangulari, cu sute de etaje, ai Monn-ului. Nopțile fără stele de după zilele fără soare. Coloana de butoane negre a subnivelelor, întreruptă la intervale echi-distante de butoanele aurii, ceva mai mari. Sînt un om de oțel, sînt periculos, nu e bine să te pui cu mine. *Inga te, inga te barva*, Mauldronn.

Ca de obicei, Isadora nu îl aștepta în prag cu brațele deschise și surîsul pe buze. Isadora nu îl aștepta nici pe hol, nici în camera de zi. Și nici cînd pătrunse în dormitor, Isadora nu păru că i-ar percepe în vreun fel prezența.

— *Inga te*, draga mea, spuse Mauldronn înfundîndu-și mîinile în buzunare și încercînd să pară ironic. Fără să se

întoarce, fără să-și desprindă privirea din oglindă, ea întinse cu precauție mîna stîngă, ferindu-se să atingă desfășurarea de tuburi și flacoane, pensule și pensete, cutii și cutiute, și balansă palma în plan vertical. Între timp, dreapta continua să împros păteze, slujindu-se de o pensulă minusculă, steaua verde din frunte, spre care urcau cei doi șerpi negri pornind din obraji; deasupra se înălța coloana argintie, striată cu roșu, a coafurii.

Renunță și se întoarce în sufragerie. În astfel de situații, probabil că nici tortura nu i-ar fi putut smulge Isadorei vreun cuvînt care să pună în mișcare mușchii mimici, periclitînd astfel fresca încă proaspătă. Săltă în palmă de cîteva ori un parga cafeniu, apoi își înfipse dinții în coaja groasă și zbîrcită. Parga țipă o dată scurt, pe urmă se liniști. Încet, fericirea se scurgea din Mauldronn. Termină de mîncat și se duse în camera lui. Un timp zăcu culcat pe partea dreaptă, cu fruntea lipită de zidul călduț. Dacă Hoan ar fi aici, dacă el ar fi aici, lucrurile ar fi altfel. Sau ar fi la fel, dar măcar să fie el aici. Pipăi grijuliu prin stefa tunicii cutiuta cu cenușă, deși o simțea lipită de stern, mîngîindu-i pielea; se ridică de pe pat și se așază în fotoliu, în fața panoului înțesat cu pîrghii și manete. Nu-i plăceau butoanele, claviaturile, comutatoarele: nici unul dintre acestea nu-i putea furniza satisfacția aproape erotică pe care i-o procura acționarea unei manșe solide, cu măciulie de flexit.

— Comandante, cîrîi o voce ascuțită, comandante, cigurlii ne înconjoară, ce să facem, comandante?

— Rezistați, răspunse Mauldronn relaxat și viril. Le voi trimite imediat un cadou. Trase de manetă, imediat o navă a cigurliilor explodează, camera se umplu de flăcări, pereții vibrau, alte imense astronave ale cigurliilor se dezînte-grară pe rînd, transformîndu-se în ciudate inflorescențe profilate pe fondul stelar. Sînt tare, sînt periculos, sînt un tip tenace și implacabil, nu e bine să te pui cu mine. Fără mine, Galaxia ar cădea sub stăpînirea cigurliilor, dar eu singur am să-i lichidez pe toți, pentru că sînt o fiară, îngrozitor de inteligentă și puternică, un Majingko. Majingko Mauldronn, Neinvinsul. *Inga te, inga te, inga te barva, Mauldronn!* Să nu cobori, să nu cobori niciodată, să rămii veșnic cu noi, Binefăcătorule! urlă mulțimile în delir.

— Iarăși mizeria asta! Vocea era mai puternică decît toate. E rușinos.

Bărbatul se întoarse încet, transfigurat, cu ochii pierduți :

— Sint Majingko. Marele Majingko, hîrîi agresiv.

— Ești un gunoi. Isadora nu glumea și el știa că nu glumea. Pune imediat ceva mai ca lumea pe tine, n-am chef să întîrzii la Porst din cauza ta. Deși, cu fața asta..

Fața. Fața lui. Ce au toți cu fața lui ? O colecție de riduri ca oricare alta. La colțul ochilor, pe frunte, de la aripile nasului pînă la colțurile gurii. Ochi adînciți în cap. Păr negru și țepos. Alese la întîmplare o cămașă portocalie, largă, cu gulerul răsfrînt și niște pantaloni negri, foarte strimți.

— Ești gata, ia să văd...

Îl puse să se schimbe de încă trei ori înainte de a spune :

— Mda, parc-ar merge. Deși, orice-ai face, nu o să arăți niciodată ca un Phalanx adevărat. Zău, nu înțeleg, își îndulci ea glasul, de ce nu vrei să mergi să te aranjezi ? Nu vezi cîte necazuri avem din pricina asta ? Ce mare sacrificiu îți cer ?

Mauldronn își lăsă capul în piept.

— Nu știu, zise înăbușit. Nu știu, nu pot, nu-mi place; .. nu știu.

— Bine, dar e vorba doar de puțin machiaj și să-ți faci coafura. Ești pur și simplu ridicol așa.

— Nu. Hai să mergem, ai spus că nu vrei să întîrzii.

Femeia oftă ; privirea îi căzu în deschizătura cămășii lui.

— Doar n-ai de gînd să mergi cu mizeria aia la gît. Scoate-o, îți dau eu un medalion superb.

— Nici să nu te gîndești. Hai să mergem.

Ea făcu un pas și întinse mîna :

— N-am pomenit atîta încăpăținare. Apucă lanțul albăstrui, dar în aceeași clipă prinse privirea lui Mauldronn strălucind cu o intensitate dementială. Se retrase grăbită.

— Idiotule, îi aruncă încercînd să-și camufleze teama; ce cauți aici, în Phalanx ? Trebuia să rămii în Monn-ul tău nenorocit, acolo ți-e locul, cretinule...

Megaliți rectangulari cu sute de etaje. Nopti fără stele. Hoan scuișind, înainte de a fi îmbrîncit în lift ca să coboare, pentru totdeauna, în adîncurile terne și fără memorie. Crematoriul. Monn, Supramonn, Thesda, Phalanx,

Metha. Să urci. Să urci dîrz, inflexibil, fără să şantajezi sau să cumperi vreun liftier. Cu fruntea sus şi strîngînd cenuşa la piept. Pînă în Metha. În Metha, unde poţi să-ţi comanzi declanşatoare în totalitate funcţionale, netrucate, unde fiecare manşă trasă determină undeva, mai jos, un incendiu, o condamnare, prăbuşirea unui megabloc sau o scenă între soţi. Să urci.

— Hai să mergem, spuse obosit.

*

În prima clipă crezu că a greşit adresa. O cameră aproape goală, un fotoliu de dentist, de frizer sau de cosmonaut în mijloc şi cam atît. Cînd să se întoarcă să plece, o voce bărbătească bine timbrată spuse :

— Pofţiţi, luaţi loc.

Mauldronn ezită o clipă.

— Scuzaţi-mă... aici e... Atelier de Frumuseţe ?

— Desigur, vă rugăm să luaţi loc.

Se urcă în scaunul moale, capitonat. Peste cîteva secunde, pe pereţele din faţă apărură imaginile mai multor capete bărbăteşti, machiate şi vopsite care de care mai fistichiu.

— Puteţi alege orice model doriţi. Dacă v-aţi fixat asupra modelului este suficient să rostiţi identificatorul înscris în partea stîngă jos. Vă mulţumim pentru colaborare.

După ce vreo patru seturi de modele se perindară prin faţa ochilor lui Mauldronn, vocea bine timbrată zise :

— Dacă modelele noastre nu vă satisfac, există posibilitatea să proiectaţi dumneavoastră unul. Pe ecran se contură silueta albă, strălucitoare, a unui bust uman pe fond albastru.

— Nu, spuse Mauldronn, vreau... şi rosti la întîmplare un identificator. Imediat apăru o imagine mult mărită, ocupînd tot spaţiul pe care pînă atunci fusese prezentat cîte un set ; din obrajii individului plecau tot felul de arabescuri florale încilcite, care se prelungeau printre ochi şi pe la coţurile lor pînă deasupra arcadelor. Pe frunte zburau cîteva păsări stranii, sau poate păreau aşa din pricină stilizării maxime.

La un moment dat, ochii celui din imagine se închiseră şi Mauldronn putu să admire ferestrele cu oblon de pe spatele pleoapelor ; pe urmă imaginea comută într-o ve-

dere din spate a modelului. Părul, deși scurt, era vopsit și fixat cu migală, închipuind fidel circumvoluțiunile și capilarele unui cortex cerebral.

-- Vă rugăm să reconfirmați opțiunea, domnule.

Mauldronn se conformă.

Aproape în aceeași clipă ecranul se stinse și din părțile laterale ale complicatului fotoliu țîșniră trei benzi metalice care-i blocau umerii, toracele și șoldurile. Pe glezne i se închise, țăcănind, o pereche de cătușe.

— Ei, ce înseamnă asta ? mai apucă să zică, apoi înghetă. Din trapa eăscată în podea chiar în fața lui începu să urce o construcție ciudată. Era un cilindru gros și alb pe care atârnavau sau erau încastrate o grămadă de aparate și dispozitive greu de identificat. Ieseau totuși net în evidență niște segmente mecanice articulate, terminate cu gheare fine și strălucitoare.

Groaza îi explodează lui Mauldronn în plexul solar, blocându-i pentru o clipă cordul și contractându-i tetanic musculatura. Începu să zbiere, mai întâi încet și tremurat, apoi tare și răgușit, ca o vită înainte de tăiere. Unul dintre membrele artropodului mecanic se destinase spre el rapid și grațios ca o limbă de viperă, purtînd în ghearele delicate un tub verzui din care țîșni un norișor abia vizibil. Mauldronn mai guiță de cîteva ori, apoi capul îi căzu într-o parte, cu ochii albi și limba ieșită printre buzele aco-perite cu o spumă ușoară.

Benzile metalice se retraseră în lăcașuri cu un *pang* ! sonor eliberîndu-l din îmbrățișarea lor maternă. Scaunul de dentist, de frizer sau de cosmonaut se roti lent cu 180°, aducîndu-l cu spatele la mașinăria cilindrică, apoi rabată, transformîndu-se în pat, un căuș perfect ajustat pe trupul lui. De undeva de sus cobora o carapace metalică albăstruie din care țîșneau furtunuri de diverse diametre și mănunchiuri de cabluri multicolore. Carapacea se imbucă țăcănind cu profilul patului lui Mauldronn, închizîndu-l ca-ntr-un cocon.

Se auzi un vuiet ușor. Pompele de presiune trimiteau în circuit azotul lichid menit să-i răcească treptat trupul. Soluțiile de moderatori metabolici, coagulanți locali, anti-trombotice i se scurgeau în vene prin ace nevăzute.

Nu după mult timp, extremitatea sarcofagului albastru basculă dînd la iveală capul lui Mauldronn suspendat într-o neverosimilă orizontalitate. Din cilindrul alb ieși un

dispozitiv tubular care se poziționează deasupra gâtului. Una din mâinile metalice apucă delicat craniul. O rază de lumină roșie, subțire ca firul de păr, țîșni din tub. Dispozitivul începu să se deplaseze lent, aproape insesizabil, micron după micron, secționînd pe rînd epiderma, derma, grăsimile subcutanee, fibrele musculare și nervoase. După o jumătate de oră ajunsese la carotidă, unde zăbovi mai mult. După ceva mai puțin de o oră operația era încheiată.

Mina mecanică depuse capul într-o deschizătură ivită în tulpina albă și groasă a pocitaniei metalice : de aici lunecă pe transportorul care rula spre Depozitul Central. De gâtul retezat se apropie obiectivul unui aparat fotografic. Imaginea multicoloră a fibrelor și vaselor secționate, codificată în lungi șiruri de impulsuri, se scurse prin conductorii de fibră optică pînă în unitatea centrală : aici fu descompusă și analizată. Harnice și precise, diafanele degete de vanadiu aliat cu crom întinseră pe gâtul secționat o peliculă de adeziv organic resorbabil, ale cărui molecule uriașe măreau foarte mult raza de acțiune a forțelor de coeziune intermoleculară. Apoi aduseră noul cap, avînd secțiunea la nivelul gâtului perfect complementară cu cea a decapitatului. După fixare, capul fu menținut în poziția corectă cîteva zeci de secunde, pînă la realizarea prizei totale. Nu se mai vedea nici măcar o zgîrietură.

Decongelarea și reluarea funcțiilor vitale mai luară cîtva timp, așa că, atunci cînd Mauldronn se trezi, Virtrud asfîntea peste Phalanx.

— Ne îngăduim să sperăm că sînteți satisfăcut de serviciile noastre, domnule. Sperăm, de asemenea, că veți apela la noi ori de cîte ori veți simți nevoia.

— Da, spuse Mauldronn, privindu-și imaginea de pe ecranul monitorului, tulpinile sinuoase din obraji și păsările stranii de pe frunte.

Pe urmă se ridică și ieși.

*

Seara, Isadora îi puse brațele în jurul gâtului, zîmbind fericită :

— Ești o minune, iubitule..

Serpîi Negri se apropiară de lujerele ondulate, iar zborul păsărilor își descoperi în Steaua Verde țelul ; mai pă-

timaș ca niciodată, sărutul îl ameți. Dintr-o mișcare, Isadora lăsa rochia să-i cadă pe podea, apoi îi smulse tunica, aruncînd-o cît colo. Cu un gest șovăitor, privindu-l tot timpul în ochi, întinse mîna spre lăntîșorul albăstrui. Privirea lui Mauldronn urmări o clipă traiectoria obiectului negru și dreptunghiular, urmat de siajul albăstrui, apoi se întoarse la Șerpii Negri.

HEPHRON

Hephron e o planetă de mărime mijlocie, undeva spre marginile Universului. Peisajul — numai munți stîncoși și deșerturi — sugerează o lume stearpă, și totuși viața s-a născut aici de timpuriu, puțin după încheierea genezei planetare. Hephronienii reprezintă — după atlasul Faran — sistemul viu cu cel mai mare randament de conversie a energiei din Universul Cunoscut. Sint, e-adevărat, și taxonomi pedanți — Marren și Griskardt, de exemplu — care refuză să clasifice ca Viață existența hephronienilor.

Practic, ei folosesc direct și aproape fără pierderi energia radiantă de joasă frecvență primită de la Rangeld, astrul central al sistemului. Morfologia și structura lor sînt perfect adaptate acestei funcții. În epoca vieții primitive, hephronienii erau niște cupe enorme, deschise spre cer, situate la capătul unui stilp muscular care permitea orientarea lor în direcția optimă pentru captarea fluxului de radiații. Închipuiți-vă niște uriași paraboloizi negri, răspinși într-un deșert negru, sub un soare la fel de întunecat ca și cerul, pentru că atmosferă nu există și gama de frecvență a radiației solare este mult sub plaja vizibilului.

Din trunchiul muscular țîșneau patru tentacule puternice cu care hephronianul primitiv putea să-și apuce adversarul de trunchi, imediat sub cupă, și să-l îndoaie, întorcîndu-i-o spre sol. Lipsit de fluxul vital, acesta murea spre seară, dacă operația era începută în zori, cînd rezervele de energie erau relativ scăzute. Existența a mii de generații a fost guvernată de lupta pentru un loc cît mai înșorit. Lent, foarte lent, de-a lungul a milenii, datorită

gradului redus de mobilitate, au avansat spre Paradisul energetic reprezentat de Centura Ecuatorială.

A urmat apoi — inevitabil — momentul în care hephronienii ecuatoriali, deveniți rapid mult mai viguroși decât ceilalți, au ajuns suficient de numeroși pentru a putea trece la respingerea sau exterminarea migranților nou veniți. Epoca de Aur sosise.

Scâldați în razele bogate ale lui Rangeld, ecuatorialii și-au văzut împlinit visul sedentar, fiecare fixându-se pe câte o parcelă cîștigată cu trudă. Tentaculele li s-au atrofiat progresiv, pînă la dispariție, trunchiul musculos s-a rigidizat. Doar cei de la margine, nevoiți să facă față deselor încercări de pătrundere, au mai păstrat caractere primitive. Energia pură, risipită pînă atunci în mișcare și acțiune ordinară, a putut fi utilizată la maximum, exclusiv în scopul exercitării funcției vitale fundamentale, și de altfel unice, a structurilor vii de pe Hephron: Gîndirea.

Născuți prin cristalizare în anumite Zone Matcă ale planetei, din siliciul amorf, cîmp de razele soarelui (enigma germenului primordial de cristalizare este una din sursele cele mai nutritive pentru gîndirea lor lacomă), hephronienii pot trăi mult, foarte mult. În condițiile unui flux îndestulător de energie, rata acumulării entropiei în structura lor este minimă. După o lentă și progresivă perioadă de creștere, odată atins un prag critic, orice evoluție încetează și energia care le străbate corpul silicos scurgîndu-se în sol nu produce altceva decît gîndire, abstractă, strălucitoare și limpede, epurată de zgura praxisului, a sentimentelor și a tuturor filozofiilor acțiunii (dacă, bineînțeles, nu sînt siliți să consume o parte din ea luptînd pentru o parcelă însorită).

În condițiile totalului imobilism și ale unui belșug constant de energie obținută fără efort, organele de simț au involuat rapid. Prodigioasa memorie semiconductoare a hephronienilor a înregistrat și catalogat în scurtă vreme întreg volumul de informații oferit de solul monoton și arid și de cerul arareori și lent schimbător al planetei. Un meteorit, o furtună magnetică, o supernovă erau evenimente semnificative doar în măsura în care puteau constitui triviale confirmări ale monumentalului și armoniosului model al lumii, imaginat și memorat o dată pentru totdeauna.

Curînd, fluxul banal și previzibil al informațiilor externe a fost suprimat prin dispariția oricărui senzor. În splendida lor izolare, ecuatorialii puteau acum medita în liniște la problemele fundamentale ale Existenței și Nonexistenței. Puternicele disponibilități telepatice s-au dezvoltat la maximum, astfel că o idee apărută în mintea unui individ era instantaneu gândită de întreaga comunitate, fără deformările inerente oricărei comunicări bazate pe codificare și decodificare. Acest sistem de gândire constituie un tot armonios și unitar, să încercăm totuși citeva sumare judecăți analitice asupra lui.

Știința pe Hephron este o colecție de propoziții de adevărul cărora nu se mai îndoiește nimeni. Nu pot apărea dezagreabile contradicții între Teorie și Experiment, pentru simplul și sănătosul motiv că experimente nu există. Fiecare hephronian își consideră justificată existența dacă reușește să adauge la Setul Sacru măcar o propoziție corect dedusă.

Singura formă a artei este Literatura, care se constituie din particularizări ale adevărilor de maximă generalitate ale Științei și, pentru că afirmarea succesiunii temporale este o propoziție ca oricare alta, se confundă cu Istoria. D'Artagnan, de exemplu, ar fi în acest sistem un personaj egal credibil cu Albert Einstein și quasi-contemporan cu acesta (sau, mai degrabă, quasi-atemporal ambii). Se construiesc uneori narațiuni fantastice, frizînd absurdul, despre entități dotate cu gândire aplicativă (ele constituie cadrul unei stări de spirit vag analogă umorului). Filozofia nu există, pentru că ea este Totul.

Din cauza aspectului pur calitativ, Matematica Hephroniană poate fi echivalată, cel mult, cu un calcul cu predicate. Judecățile cantitative sînt tratate drept speculații fără suport. Universul este un paraboloid deschis spre Infinit, în vîrfurile cărui se găsește Hephron.

Dar, fie că ecuatorialii acceptă sau nu, timpul trece. Solul centurii ecuatoriale este steril, nu include nici o Zonă Matcă și — cu toate că nemurirea ar trebui să fie un corolar de bun simț al acestui splendid sistem — numărul lor scade pe zi ce trece. Mulțimile primitive și flămînde de energie presează tot mai intens Centura Privilegiată. Gînduri — care ar fi alarmante dacă Teama, ca de altfel orice alt sentiment, nu ar fi o fluctuație vagă, abia

perceptibilă, în jurul stării fundamentale **de luciditate** senină, suficientă sieși — iau naștere tot mai des în mîntea străjerilor frontierei.

Curînd, sugrumați de primitivii dornici să le ia locul, ecuatorialii vor *simți*, poate, tristețea morții brutale, furnizînd astfel un contraargument suficient de puternic opiniei lui Marren și Griskardt. Pe Hephron se scurge acum, probabil, cel de-al 246-lea ciclu vital.

Clatină din cap și spune moale :

— Nu, tată, mă simt foarte bine. Capul nu mă mai doare și cred că nici febră nu mai am. Da' mă descurc greu cu întrebările și mai ales cu răspunsurile. Unele din ele nu se leagă în nici un fel.

A zis „unele“ ca să nu mă supere. Da, Kari, blestemată memorie asociativă. Nu poți ține minte decât ceea ce înțelegi. Cu toată sfârșeala și valurile de greață care știu că-l traversează, mă privește calm și protector, de parcă eu aș fi cel care are nevoie de îngrijire.

— Să fiu sincer, nu înțeleg de ce nu îmi dai doar întrebările, cred că răspunsurile le pot găsi și singur. Întrebarea întâi, de exemplu...

Cu cât este egală suma numerelor de la unu la o sută.

— ...cu cât este egală suma numerelor de la unu la o sută ? Întii și-ntîi, cred că întrebarea nu e bine pusă : e vorba, probabil, de numerele întregi între unu și o sută, altfel nu are sens. Iar răspunsul e destul de simplu : unu adunat cu o sută fac o sută unu, doi cu nouăzeci și nouă tot o sută unu, trei cu nouăzeci și opt la fel și așa mai departe. Sînt deci cincizeci de perechi de numere a căror sumă e o sută unu. O sută unu ori cincizeci fac cinci mii cincizeci, nu-i așa ?

Așa e, băiatul meu drag, copilul meu bun și deștept, dar răspunsul ăsta e doar corect.

— Și atunci nu înțeleg de ce la răspuns scrie așa : „începi cu o ezitare de cinci secunde, apoi spui ăăăă... după care ceri o hîrtie și ceva de scris“.

— Kari, cum să te fac să înțelegi... că nu trebuie să înțelegi ? Știu că ți-e rău și că treaba pe care o ai de făcut ți se pare stupidă și obositoare, dar, crede-mă, altfel nu se

poate. Nu-ți cer să cauți legături logice între întrebare și răspuns, te rog doar să înveți pe dinafară și să asociezi corect întrebarea numărul cu răspunsul numărul.

Îi simt împotrivirea nedumerită. Nu vrea totuși să mă rîhnească.

— Și chiar o să-mi dea ceva de scris ?

— Nu, n-o să-ți dea nimic. În schimb o să-ți analizeze și o să-ți puncteze nu numai răspunsurile pur și simplu, ci și șovăielile, repetițiile, pauzele, bîlbăielile. Așa că trebuie să nu uiți să numeri în gînd pînă la cinci. Și să nu uiți nici aaaa-ul. Deci, cu cit este egală suma numerelor de la unu la o sută ?

— ...aaaa... am nevoie de hîrtie și ceva de scris.

Simt cum mă trec fiorii.

— Nu ride, dumnezeule, să nu faci cumva asta, e mai periculos decît orice. Zău, nu glumesc, te rog eu, nu cumva să rîzi, ferește-te fie și să schițezi un zîmbet, îmi promiți ?

Se uită lung la mine, disperarea din vocea mea l-a pus pe gînduri.

— Bine, tată. Îți promit. Dar lasă-mă să-ți mai spun ceva : întrebarea numărul patru, de fapt nu e o întrebare, zice să se compună o ghicitoare a cărei dezlegare să fie omul de zăpadă. Răspunsul e așa : „mai întîi zece secunde de tăcere, timp în care trebuie să arăți foarte preocupat, apoi spui : ar fi fost mai bine să mi se spună ghicitoarea și eu să caut răspunsul. Dacă se insistă să dai totuși un răspuns, acesta va trebui să fie : cine-i alb și stă în stradă ? Aici vei zîmbi puțin, stîngenit însă și cu un aer de scuză.” Așa am să fac, cu toate că nu înțeleg de ce, te rog doar un singur lucru : lasă-mă să spun altă ghicitoare. Zău, am una mai frumoasă : e cam dezbrăcat săracul, n-are cizme nici cojoc, are nasul tare roșu, dar nu-i este frig deloc.

Se dezumflă imediat văzînd că-mi duc mîna la cap. Închide o clipă ochii și îmi dau seama că îi e foarte rău.

— Iartă-mă, am să fac așa cum scrie acolo, ți-am promis doar. Acuma știi ce te rog, aș citi singur, da' sînt cam obosit, nu vrei să-mi citești puțin din Carte ?

Așa i-a spus Kari de cînd i l-am arătat prima dată. De fapt e un registru gros, cu coperti de pînză cafenie, arsă de timp.

— Bine, dar pe urmă te odihnești și facem o verificare. Eu o să-ți spun un răspuns și tu îmi spui întrebarea.

Sau invers, n-are importanță. Îți mai spun o dată, nu încerca să cauți o logică, trebuie doar să memorezi totul foarte exact. E-n regulă, da ? Unde-ai rămas ?

— La Tadeus, secolul opt, spune dintr-o suflare și își lasă capul pe pernă, zimbînd fericit. Parcă și culoarea pămîntie din obraji i-a dispărut. E mai ușor să mori cînd spui și-ascuți povești, scria Marqis acum cinci sute de ani.

Scrisul lui Tadeus Maleira e mare și tremurat, cu litere violete. Mi-e frică de oameni, mi-e frică de timp și de case. Ce să fac ? Nu știu ce să fac. Stau nemișcat zile întregi și privesc tavanul. Ieri am fost în Piață și am citit. Nimeni nu m-a luat în seamă, pînă cînd am început să răcnesc versurile. Atunci s-au adunat cîțiva. Dar au apărut îndată doi paznici și un doctor și totul s-a terminat. Măcar dacă mi-ar spune cineva că scriu prostii. Uneori îl urăsc din toată inima pe Inginer. Alteori mă gîndesc că poate nu e chiar atît de vinovat ; a vrut să ofere oamenilor Paradisul și — la urma urmelor — nu se poate spune că n-a reușit. Omohom este singura planetă locuită de om care va exista atît cît sistemul solar din care face parte. Nenumărate lumi ale oamenilor vor fi pierit pînă atunci, spulberate de oameni. Ce poate să însemne durerea unuia singur în fața unei întregi planete cufundate în fericire ? Și totuși, eu ce să fac ? Dar nu pentru asta îl urăsc. Îl urăsc și îl disprețuiesc pentru că a procreat. Nu te împerechezi cu animalele de laborator. Iar dacă a făcut-o, ar fi trebuit să aibă cel puțin tăria să-și lase odrasla să se descurce singură. Așa, s-a dovedit nu un demiurg benefic și crud, cum probabil se visa, ci doar un trișor. Un trișor la scară planetară, un trișor pentru un miliard de ani, dar asta nu schimbă sensul lui „a trișa“. Animale de laborator. Nu e bine ca un om, un singur om, să decidă pentru o întreagă planetă, chiar dacă nu-i vrea decît binele. Ce mai rămîne din acest „bine“ atunci cînd este confruntat cu binele fiecăruia din milioane de indivizi ? Visez cîteodată că nu sînt singur. Că nu sînt singurul. Că există undeva niște oameni pe care mi-ar ajunge să-i privesc ca să-i știu, care prin simplul fapt că există m-ar ajuta să trăiesc. Îmi spun atunci c-ar trebui să plec, să las totul și să plec, să colind planeta în căutarea lor. Dar mă mulțumesc să stau și să mă gîndesc, privind tavanul sau norii, să strig versuri în Piață și să nu mă asculte nimeni. Din fericire, bătrînețea e aproape.

Kari doarme atât de adinc încît parcă nici nu respiră. Uluitor cît de bine seamănă cu taică-meu. Ies în virful picioarelor.

Mi-au plăcut întotdeauna după-amiezile liniștite și toride. Nu știu foarte exact de ce. Există ceva, în vibrațiile aerului încins, în nemișcarea șuvițelor verzi, în tăcerea adîncită de zgomote rare și stinse, ceva care te face să te simți împăcat și etern, indiferent și fericit, aparținînd unui spațiu-timp privilegiat, în care viața curge minunat de monotonă și previzibilă. E atât de bine să nu se întîmple nimic...

Cu toate că e trecut de ora două și foarte cald, nu simt altceva în afara unei încordări difuze și chinuitoare, răs-pîndită în tot trupul. Din ochii oboșiți pleacă spre creier imagini pe care acesta se mulțumește să le identifice și să le claseze : cer, fragmente argintii și aproape imateriale, țîșnite din măciuliile coapte ale arborilor-de-piatră, jerbe de stropi irizînd în lumnina crudă. Albe : casele, coamele oscilînd în ritmul trapului, norii. Broboane chihlimbarii prelingîndu-se pe ziduri. Mult alb sclipitor și mult verde.

— Coroanele întretesute și fîntinile scad cu cîteva grade temperatura pe străduțele astea înguste, față de restul orașului.

O frază absolut inutilă, ca de altfel marea majoritate a frazelor spuse într-o zi. Doctorul mă privește cîteva clipe, destul ca să deslușesc în privirea lui un soi de milă uimită, aprobă ușor din cap, apoi fixează iarăși spinarea neagră și lucioasă a celui care ține hăturile. Agreabilă prezență doctorul : tînăr, n-are mai mult de 35 de ani, sobru, îmbrăcat corect, părul negru și lins pieptănat spre spate. Lasă impresia unui om sigur pe sine și deosebit de inteligent. Probabil că dacă n-aș ști că așa ceva nu se poate m-aș lăsa și eu păcălit ; la drept vorbind, cînd ești pe moarte, ți-e mai puțin nefolositor unul ca el decît o brută sareaistică și dolidora de creier.

Nu trebuia să mă gîndesc la moarte. Și nici la creier.

— Splendidă zi, nu-i așa, domnule doctor ? Știți, cînd eram copil visam în după-amieze ca asta să mă cufund la o palmă sub pămînt și să stau acolo, mineral și singur, privind tălpile oamenilor și cerul.

Vorbesc, vorbesc, doctorul mă aprobă mișcînd din cap cu frecvență constantă. Trebuie să spun o poveste,

altfel simt că-mi ies din minți. E mai ușor să mori când spui și-ascuți povești.

Trăsura oprește în fața casei. Plătesc, coborîm și intrăm în curte. Căramidă țîșnește dintre tufele violete din fundul curții și face cîteva ture greoaie în jurul nostru, fluturîndu-și antenele roșcate și pufnind vesel.

— Nu vă fie teamă, doctore, se joacă doar...

Iar vorbesc ca să mă aflu în treabă, doctorul nu pare să se sinchisească în vreun fel. Silvia poartă rochia de mătase verde și un zîmbet destul de convingător. Dacă n-ar fi cearcănele adînci și ochii strălucind de oboseală, ai putea crede chiar că e adevărat ce spune și că într-adevăr e fericită că ne vede.

— Silvia, domnul doctor Laun, domnule doctor, soția mea... de fapt mi se pare că vă cunoașteți...

„Mi se pare“ e un fel de-a spune. Laun se înclină și îi sărută ceremonios mîna. Sînt amîndoi suficient de controlați. Intrăm în sufragerie în clipa în care pendula din hol bate trei. Îl invit să ia loc, dar mă refuză politicos, vrea să vadă bolnavul. Bolnavul.

În camera lui Kari e îngrozitor de cald, jarul mocnește încă în șemineu. Ar fi fost absurd să-mi fi închipuit că se întîmplase o minune cît lipsisem, și totuși îmi vine să urlu văzîndu-i chipul la fel de palid și ochii parcă mai încețoșați.

— Lăsați deschis, e o atmosferă sufocantă aici.

— Eu sînt de vină, domnule doctor... știți... mi-e foarte frig.

Kari a rostit cuvintele aproape în șoaptă, dar clar.

— Chiar așa, puștiule ? Laun se așează pe pat. Ia pune termometrul ăsta și spune-mi ce te mai supără în afară de frig.

Kari zîmbește. Zîmbetul e același, luminos și deschis.

— Nu mă supără nimic, domnule doctor, dimpotrivă. Mama nu mă mai ceartă, nici cu tata nu se mai ceartă, nu trebuie să mai merg la școală... și pot să citesc cît vreau.

Doctorul se uită la copertile cafenii, apoi deschide Cartea și începe s-o răsfoiască.

— Interesant... Un manuscris.

— Da, doctore, e un document de familie, spun apăsător.

— O, mă iertați.

Închide Cartea, stînjinit vizibil. Cîtva timp se lasă tăcerea. Doctorul privește termometrul, îl scutură și îi

pune în trusă. Scoate stetoscopul. Într-un tîrziu, îl pune și pe acesta la loc, închide trusa și se ridică brusc.

— Bine, puștiule, nu te bucura prea mult, ai să te faci bine în cîteva zile și o să mergi din nou la școală. La revedere.

— Dar nu-mi dați nici un medicament ?

— Nu, nu-i nevoie, zîmbește Laun și continuă să zîmbească pînă cînd ajungem din nou în sufragerie. Aici expresia i se schimbă dintr-o dată. E aproape furios.

— Cîți ani are, domnule Maleira ?

Îmi înghit saliva înainte de a răspunde.

— O să îmiplinească zece peste opt zile.

Pufnește nervos.

— Atunci cred că lucrurile sînt foarte clare..Știți prea bine ce are și ce aveți de făcut.

Tac. Ce-aș putea să spun ? Că nu mă gîndesc, de ani întregi, decît la asta ? Că o clipă am sperat că el e... altfel, că o să scape ?

— Alec a vrut să fie sigur, doctore.

Cu toată grija Silviei de a vorbi calm și inexpressiv și în ciuda faptului că pentru mine a folosit un diminutiv (care de altfel mă irită), în timp ce lui i-a spus „doctore“, ultimul cuvînt a avut o temperatură mai ridicată decît restul frazei. Așa îi relatează probabil o soră medicului cu care se culcă despre cum se mai simte un bolnav în stare gravă, dar simpatice.

Laun își soarbe cafeaua grăbit, după care compune niște scuze (de ce îl suspectez mereu de falsitate, la urma urmei e foarte normal să fie un om ocupat). Îl conduc pînă la poartă.

— Să nu cumva să încercați. Au mai făcut-o și alții, nu mulți, e drept. Dacă-l duceți, în cîteva zile, totul e o chestiune de șansă, știți prea bine, dacă nu... n-are nici o șansă, puteți să fiți sigur. Una din asta îl poate scoate din criză, dar nu pentru mult timp și nu de prea multe ori. La revedere.

Cîntăresc flaconul în palmă, urmărindu-i silueta înaltă și suplă pînă cînd dă colțul : un bărbat bine, distins și plăcut. Ar trebui să mă străduiesc mai mult să mi-l fac simpatice. Nu cu mine trebuia să te măriți, Silvia. Voi doi ați fi fost o pereche ideală, iar copiii voștri, drăguți și cuminți, cu siguranță n-ar fi trebuit să învețe pe de rost întrebări și răspunsuri ca să poată trăi. Dar eu, Silvia,

eu nu-l am decît pe el în această lume blindă și ucigătoare. L-am adus în lume fără să-l întreb dacă vrea să existe, fără să-l întreb dacă vrea să-i fiu tată. L-am adus ca să nu fiu singur. Deasupra mea cerul e un ocean limpede și glacial din care ninge cu zdrențe argintii. Fulgii scinteiitori se unesc, se despart, cad iute, apoi se ridică și în sfîrșit dispar fără urmă, atingînd dalele verzi sau mina mea întinsă. Am început să urăsc căldura și liniștea, mai ales liniștea în care casele sînt cufundate ca-ntr-un bloc de ceară.

— ...fără-ndoială o greșeală. Sau mai exact o falsă soluție. Caracterele fundamentale ale unei specii nu pot fi anulate fără a altera acea specie și a o transforma, în ultimă instanță, în altceva. Și atunci ? Specia umană nu poate construi decît pentru a distruge. Și a se distruge. Sămînța autodestrucției este îngropată în straturile profunde ale memoriei acestei specii. Masculul de moranx pătât, ajuns în culmea maturității și forței, se lasă uneori să cadă în hău stăpînit probabil de aceeași fascinație amestecată de desființării. Și dacă modifici structura moranxului, extrăgînd grăuntele morbid, asta înseamnă că ai rezolvat problema ? Nicidecum, ai ars doar foaia pe care era scrisă. Asta a făcut și Inginerul. Nu e prea plăcut să vezi un gechen-ucigaș gudurîndu-se și scheunînd prietenos. Aș zice chiar că e un spectacol de-a dreptul scîrbos. Păcat că printre prerogativele de Dumnezeu pe care și le-a atribuit n-a prevăzut și nemurirea. Tare-aș fi vrut să-l văd trăind la nesfîrșit în propria-i operă. Să se sature. Dar nu, a avut grijă Marele Meșter să se strecoare pe ușa din dos, la timp, ca un laș și nemernic ce-a fost.

Kari a gemut o dată scurt, printre dinți. E galben-verzui la față, are ochii sticloși și fălcile contractate.

— Ce-i cu tine, Kari, ce e, băiatule... ?

Mă îneacă durerea și furia.

— Nu-i nimic, mă doare puțin, da' mi-a trecut, gata. Citește mai departe.

Nimic, nu pot să fac nimic pentru fiul meu. Nici măcar să-l mîn mai repede pe Cărămidă, asta i-ar face și mai rău. Trebuie să mergem fără oprire. Înainte de căderea nopții vom fi traversat Creștele Negre și vom fi la gura Văii Arlt. Atunci totul se va sfîrși. Cu bine. Trebuie să se sfîrșască cu bine.

Deasupra Crestelor Negre fulgeră din cînd în cînd. Îmi cobor din nou privirea pe rîndurile aşternute îngrijit de Hethren.

— Mă întreb dacă spiritul lui pervers n-a premeditat naşterea lui Fulche şi deci lungul şir de urmaşi care vor purta prin timp numele Maleira. Faptul că a imaginat răspunsurile care să poată înşela Maşina e posibil să fie o dovadă de sentiment patern sau — mai ales că nu-l cred capabil de vreun sentiment autentic — un mod de a-şi asigura un public de-a lungul timpului. Cineva trebuia să ştie sau măcar să poată ghici ingeniozitatea măreaţă a operei sale, altfel la ce bun totul? Condiţia demiurgică presupune o doză mai mare sau mai mică de exhibiţionism bolnăvicios. Apoi selecţia în sine. Trebuie să fii nebun să crezi că un astfel de criteriu va funcţiona corect. De fapt, media e o abstracţie, reale sînt doar valorile particulare, mai mari sau mai mici, şi cînd distribuţia lor variază media e şi ea alta. E-adevărat că întrebările sînt formulate dibaci şi alcătuiesc o grilă destul de bine gîndită, dar cît de mari pot fi elasticitatea şi precizia Maşinii în interpretarea răspunsurilor? Şi nici măcar nu poţi fi sigur că înapoierea mintală înseamnă balast, iar inteligenţa pericol. În ce priveşte...

Kari se zbate ienind şi lovindu-se cu fruntea de spl-narea lată şi păroasă. A căpătat o culoare sinistră, un verde intens, ca al oceanului. Cărămidă s-a oprit.

— Stai, Kari, stai încet, copilule. Îi strecor printre dinţii încheştiţi pilula albă şi apoi îi dau să bea din bidon. A treia de azi-dimineaţă.

— Tată, văd, o văd... uite-o...

— Ce e, Kari, nu-i nimic acolo, doar stinci.

— Nu, tată, uite-o... o fată strîmbă şi albă, cu obrajii pictaţi, zîmbeşte, o văd mereu...

Pastila îşi face greu efectul. Transpiraţia îi curge gîrlă pe faţă, dar a început să respire regulat şi pare că l-a lăsat şi durerea. Cîtva timp o să doarmă. Într-un fel e mai bine, pentru că ne apropiem de Crestele Negre. Cărămidă înţeşte ritmul trapului, şi aşa destul de întins. Pe urmă accelerează la maximum, făcînd aerul să-mi şuiere pe la urechi, şi dintr-o dată se aruncă în gol. Aripile pieloease, largi şi subţiri, se desfac în toată anvergura lor magnifică. Descrie mai întii cîteva cercuri strînse, de probă, apoi începe să urce înclinat spre stînga, într-o spirală largă.

În spate se așterne galben-cenușiu, plin de ulceratii și tumori, Deșertul Rece. Cît vezi cu ochii, numai piatră sfișiată și bălți de sulf. Undeva, mult în urmă, scipește stins Riul de Cristal. Cărămidă urcă acum paralel cu zidul stîncos, ațintind spre cer antenele roșcate. Barba i se așterne țeapănă în curentul de aer și din cînd în cînd mugetul lui scurt și grav face să răsunе hăurile. Apoi lin, aproape pe nesimțite, se redresează. Sub noi, foarte aproape, sînt acum piscurile negre și lustruite, subțiri ca niște sulite, iar în față se întind nesfîrșite pădurile Podișului Carga, dominate de discul uriaș, argintiu, al Fraunei urcînd spre zenit. O clipă mi se pare că deslușesc vălătucii albi ai Văii cu Ceață, Valea Arlt.

— Ce frumos... Kari s-a trezit, în timp ce Cărămidă coboară în pantă lină spre drumul care despică pădurile. Din nou mă frapează cît de multe din trăsăturile tatălui meu se regăsesc pe chipul lui de copil chinuit. Am uneori impresia, straniu de liniștitoare, că nu sînt decît o verigă de legătură între ei doi.

Contactul cu solul e destul de brutal, suflă greu bietul Cărămidă, trebuie să-l las să se odihnească puțin. Ca toți cei din neamul lui, detestă zborul. Nu se slujește de aripi decît atunci cînd e nevoit s-o facă.

— Kari, văd că ți-e mai bine, pînă se odihnește Cărămidă hai să mai facem o repetiție, da ? Așaa, ia spune-mi deci... ce nu-și are locul în enumerarea : limbă, mîna, ochi, urechi ?

Mă privește lung și dojenitor :

— Zău, tată, n-are nici un rost, le știu pe toate și nu-e greață de ele. Mai bine mai citește-mi. Te rog, adaugă văzînd că mă întunec.

— Nu mai știu unde-am rămas...

— La Hethren, secolul unsprezece. Spunea ceva despre inteligență și pericol.

— A, da, aici. În ce privește Mașinile, nu înțeleg de ce a trebuit să le construiască prin tot felul de coclauri. Și, de altfel, cred că în curînd nu va mai fi nevoie de ele. Atunci cînd Inginerul a ales Omohom, a făcut-o deliberat. Civilizația planetei se găsea mai mult ca sigur într-un stadiu foarte apropiat de autoextincția finală. O lume condamnată, tocmai bună pentru a preveni eventualele remuşcări. Aici și-a instalat foarfeca Mașină — Boală, îndepărtînd astfel lent, dar sigur lumea de pieire. A urmat

apoi o lungă perioadă de mici oscilații în jurul unui nivel de echilibru. Când această perioadă se va încheia, prin atingerea unui grad înalt de stabilitate, nu va mai fi nevoie de Mașini și Boala probabil va dispărea. A calculat cu precizie totul, nu mă îndoiesc de asta. Vom deveni atunci, desigur, cea mai frumoasă dintre lumile posibile. Oamenii își vor continua diseminarea în Univers modificând orbite, topind ghețuri eterne, evaporând mări de amoniac și oxigenînd atmosfere de nerespirat, recreînd astfel, cu încăpăținare nostalgică, imagini ale de mult dispărutei lor planete de origine. Și, rînd pe rînd, cîpiile vor reface destinul originalului. Numai aici, în fundătura asta a Cosmosului, unde aparatele cele mai sensibile nu pot detecta decît o densitate ceva mai mare de materie difuză, Omohom va dăinui, cuibărită între pereții de oțel căptușiți cu pluș ai abaterii minime, adăpostind minunata viață pe care o ducem și o veți duce, voi, cei nenăscuți, cei care poate veți citi aceste rînduri. Adio și bine-ați venit, dragii mei. Textul lui Hethren se încheie aici, Kari.

A adormit iarăși.

— Da, tată, te ascult, citește mai departe, spune fără să deschidă ochii.

Galben-murdar, discul Fraunei coboară dincolo de orizont. Umbrele se îndesesc și aerul e mai rece. Mă ustură gîtul, nici nu mai știu de cînd citesc într-una, dar continui să rostesc cuvintele tatălui meu.

— Am privit întotdeauna cu uimire paginile umplute de ceilalți Maleira, predecesorii mei. Ce nesecate resurse de fabulație posedă neamul nostru ! Un Maleira n-are nevoie nici măcar de un oscior pentru a reconstitui scheletul, îi e suficientă o legendă, fie ea cît de firavă. Povești născîndu-se din povești, afirmații îndoielnice luate drept axiome, presupuneri arbitrare ca ipoteze de lucru. Clădesc cu nonșalanță palate pe fundații de aer. Nici unul nu a avut pînă acum suficientă luciditate ca să ia lucrurile exact așa cum sînt : fiecare copil de pe planetă contractează la 10 ani o boală gravă, mortală. Remediul, unul singur : copilul trebuie dus în anumite locuri pustii și sălbatice, desemnate de tradiții obscure, și lăsat singur o noapte. În zori, el revine sănătos și fără să-și amintească nimic din cele petrecute în timpul nopții, sau nu mai revine deloc. De aici rezultă cu claritate, nu-i așa, că acolo există

o Mașină, creație a unui fabulos Inginer, și așa mai departe. Faptul că s-ar putea, să zicem, ca aerul din zonă să posede niște proprietăți curative nu e luat în discuție, fiind prea banal și nespectaculos. E-adevărat că rămîne neexplicată dispariția unora dintre copii, dar de ce să presupunem neapărat că sînt exterminați ? Procedînd în cel mai pur stil Maleira, aș avansa și eu o ipoteză : cei ce nu se mai întorc sînt de fapt cei *aleși*, pentru a fonda în cine știe ce colț de Univers lumea perfectă imaginată de Inginer. De unde rezultă că noi, ceilalți, sîntem reziduul, noroiul încins din care răsar corolele. Se pare că niciodată nu s-a întîmplat ca vreunul din neamul nostru să nu se întoarcă din Vale. Nu știu dacă răspunsurile transmise din tată în fiu, pe care fiecare a trebuit să le învățăm pe dinafară, au vreo influență asupra acestui fapt, dar nu mă pot împiedica să mă gîndesc că ele s-ar putea să ne bareze de secole drumul spre o lume în care poate ne-am găsi, în sfîrșit, locul. Acum, aproape de capătul unei vieți care mi-a fost dăruită în Valea Arlt, în dimineața aceea uitată, cred că dacă aș mai avea o dată zece ani aș intra în Vale fără să învăț nici un răspuns. Și nimeni...

— Domnule, auziți, domnule...

Trăsura se apropiase venind din dreapta. Un bărbat și o femeie, nu prea tineri, încadrînd o fetiță de vîrsta lui Kari. Semnele Bolii i se citesc pe chip, dar nu pare a fi într-o fază atît de avansată.

— Mergeți și dumneavoastră în Vale, domnule ? Adică vreau să spun... băiatul... ?

— Da, domnule.

N-au cum să fi traversat Crestele în trăsură, vin probabil de dincolo de Carga, din Cimpia Străină. Înaintăm alături și sînt incapabil să spun ceva. Cei doi se află probabil în aceeași stare, în schimb Kari și fetița se studiază cu interes. Brusc, pădurea se termină și în fața noastră se deschide, adîncă și tăcută, străbătută de bucăți mari de ceață tirîndu-se lent, Valea. Oamenii adunați în jurul focurilor vorbesc cu glas scăzut, ca la priveghi. Se aud hohote de plîns.

Descaléc și îl iau în brațe pe Kari. Genunchii îmi tremură.

— Poți să mergi ?

— Da, tată, pot, lasă-mă jos și nu mai fi așa de speriat. Am să mă întorc, cum te-ai întors și tu, și bunicul, și toți ceilalți.

Da, Kari, ai să te întorci. Ca să te poți zvîrcoli și tu, jalnic și stingher, inutil și ridicol, stîrnind aceeași compătimire uimită sau indiferentă cu arabescurile sterpe ale minții tale. Ca să poți rătăci în voie, în după-amiezile stătute de vară, cu mintea aiurea și sufletul tînjind, pe străduțe înguste, printre case vechi cu fîntină în curte, să apuci oamenii de piept și să-i zgîlții și pe urmă să plîngi. Și din adîncul creierilor să-ți vină să urli : SUMA NUMERELOR NATURALE PÎNĂ LA O SUTĂ E CINCI MII CINCIZECI, CINCI MII CINCIZECI, AI AUZIT, MAȘINĂ SAU FIARĂ SAU OM CE-OI FI.

Și să taci.

Și să nu faci.

Și s-o aștepți pe vechea ta cunoștință din copilărie, fata strîmbă și albă, cu ochi scînteietori și obraji pictați, la brațul căreia vei pleca în lumina incertă a unui anumit amurg.

Kari coboară în Vale clătîindu-se, sprijinit de fetița necunoscută. Femeia plînge frîntă în brațele bărbatului ei.

Nu știu și n-am să știu probabil niciodată dacă în Valea Blestemată se află fericirea sau adevărul sau moartea. Oricare dintre ele este însă mai bună decît Omohom, decît lumea în care singurătatea mea vrea să te facă să trăiești, așa că răspunde cum știi tu, Kari, așa cum știi și așa cum vrei băiatule...

Dar strigătul meu nu trezește decît ecoul. Cei doi copii sînt acum umbre în ceața serii.

CHRONOSTALGIA

Dacă ai o navă capabilă să reziste uraganelor magnetice și ucigătoarelor trombe gravitaționale ale Marii Bariere, dacă ai un suflet care poate îndura anii seci și lungi de călătorie prin Pustiul Negru fără să se prăbușească în el însuși, dacă, în sfârșit, ai și un dram de noroc, vei ajunge să zbori într-un tirziu, în astronava ta bătrână, cu blindajul pîrjolit și crăpat, printr-un vid straniu, albăstrui și mirosind a ploaie, a fum și a timp demult scurs. Vei găsi acolo un sistem stelar îmbătrînit, ca și tine, alcătuit dintr-o gigantă roșie muribundă în jurul căreia vei vedea gravitînd slingher o singură planetă, cenușie și luminoasă, care nu peste mult timp va pieri în globul de flăcări tăcute, mereu în expansiune, al astrului sinucigaș.

După aterizare, constăți că ești învăluit într-o ceață densă, sau poate e chiar atmosfera, opacă pentru privirile tale. Îți părăsești nava și rătăcești bezmetic ore întregi. Poate de vină e ceața, care uneori se încheagă sau se destramă într-o stradă de suburbie, cu case vechi de cînd lumea și cișmele în curte, încremenită în după-amiaza somnolentă de vară, pe porți scrie CÎINE RĂU și iată și cîinele, bătrîn și roșcat, alergînd prin iarba rară și prăfuită printre cutii ruginite de conserve, cioburi de sticlă și oase cenușii de vită mare. Îți vine aproape să urlî de fericire cînd îți vezi mama zîmbind și tînără, cu chipul încă neatins de necruțătoarea paloare verzuie și ochii încă limpezi, încă neațintiți spre o stea necunoscută.

Pe urmă ceața iarăși pulsează și vezi oameni în costume la două rînduri, joviali, cinstiți și grași, pe chipul cărora scrie că vor muri curînd, o femeie între două vîrste de unde va de prin Asia, în bluză militară, ridicînd brusc brațul

și tunuri trăgînd în serie, apoi vocea din off : „Trupele imperialiste de intervenție seamănă teroarea și moartea, dar poporul înarmat știe să-i întîmpine cum se cuvine pe agresori“. Îți dau, ca și atunci, lacrimile, pentru că știu, domnilor, știu acum prea bine ce interese se vehiculau în zonă, știu că politica înseamnă zimbete mai subțiri decît firul de păr și minciuni mai adevărate decît realitatea, dar gîndiți-vă ce frumos, ce minunat de frumos ar fi ca măcar o dată, o singură dată, o cauză dreaptă să fie suficientă pentru a învinge.

Într-un tîrziu, îți vei șterge cu mîna vizorul căștii, încercînd de fapt să-ți ștergi sudoarea de pe frunte, și vei pierde astfel momentul conturării în ceață a clădirii din cărămidă aparentă, cu aspect de castel. Pașii tăi metalici vor răsuna ciudat pe lungul coridor de la parter. De undeva de sus va ninge cu pagini arse și tufe de cabluri negre vor curge inert din pereți peste chipurile bătrîne și severe ale lui Nenițescu, Iorga și Pompeiu. Treci pe lingă uși murmurînd începutul celei mai vechi lecții : A, B, C, D, E, F. Deschizi și intri.

Clasa e goală. Prin ferestre se filtrează liniștea și lumina unui anotimp incert. Deodată ei sînt în jurul tău, te simți teutonic și confuz în costumul tău de astronaut și ei se agită și rîd și fumează în pumni, vulnerabil de frumoși în bleumarin, nu se aude nimic, totul e ca-ntr-un film vechi și mut și minunat cu Buster Keaton, neapărat cu Buster Keaton, și cît ai vrea, o, cît ai vrea, să lase urme și pașii lor în praful fin și cenușiu.

Bătrîna profesoară de matematică se uită absentă pe fereastră, cu ochii ei mari și triști în spatele lentilelor dureros de groase. Îi privești trupul greoi și diform, strîns în rochia cafenie și dreaptă, picioarele pe care varicele se întind ca o rețea hidrografică pe o hartă, degetele mîinii drepte îngălbenite de nicotină și chipul, chipul ei măcinat de anii lungi de luptă cu simbolurile și cu oamenii, la care a silit-o soarta de fată inteligentă și urită, și-ți amintești cu rușine îngrozită de ora aceea cînd te-a întrebat cu cît e egal sinus pătrat plus cosinus pătrat și tu, pentru că nu știai nici atît, i-ai răspuns obraznic, jignitor chiar ; n-a spus decît : „Dumneata, domnule elev, ești impertinent cum numai un ignorant poate fi, dar ai o mare calitate : ești încă tînăr !“ și s-a dus să privească îndelung pe fereastră. Îți amintești toate astea și strigi în cască :

„Doamnă profesoară, draga mea doamnă profesoară, folosind exponențiala complexă definită cu ajutorul seriilor de puteri și formula lui Euler, rezultă independent de considerentele tradiționale legate de cercul trigonometric că sinus pătrat plus cosinus pătrat este egal cu unu, cu UNU, doamnă profesoară. Trigonometria este doar un mic capitol de Analiză Matematică...”

Brusc, de undeva se aude clinchetul înspăimântător al unui clopoțel, totul dispare și ești din nou singur pentru că a început PAUZA MARE.

A rămas să te privească din fereastră, printre ghivece, ereierul celui mai bun prieten, plutind în lichidul incolor dintr-un acvariu sferic. Apoi nu mai e decit ceața, atotputernică și învăluitoare.

Te vei îndrepta atunci amețit spre navă, vei străbate ecluza și te vei prăbuși în fotoliul din cabina de comandă. Totul în jur, cadranele, avertizoarele, roboții, ecranele, chiar și cel mai mare dintre ele în care se vede negrul nesfârșit stropit cu stele, îți vor părea străine și nefirești. Miinile îți vor acționa mecanic comenzile, luminile de start se vor aprinde și va răsună vocea feminină, amabilă, a ordinatorului central : „Indicați direcția, comandante”. Tăcere, apoi din nou : „Indicați direcția, comandante”. Inutil, pentru că tu privești în bezna fără început și fără sfârșit și nu știi ce să răspunzi.

1. Pronunțarea sau scrierea siglei SF are însușirea de a polariza mediul : de o parte entuziasm necondiționat, de cealaltă, zîmbete condescendente sau disprețuitoare. Atitudini în aceeași măsură eronate. Eroarea este însă scu-zabilă, dacă ne gândim la gradul de adecvare pe care îl poate avea o etichetă care pune alături nume ca Stanislaw Lem și Alfred van Vogt.

2. Gustav René Hocke, meticolosul și pasionatul „speo-log“ al culturii europene, definește astfel literatura ma-nieristă (cuvîntul „manierism“ nu are aici nimic din sen-sul critic peiorativ care i-a fost atașat multă vreme, este vorba — după Hocke și Curtius — de o constantă anticla-sicistă și antinaturalistă a spiritului european, de o moda-litate de expresie a „omului problematic“) : tensiune inte-riorară, laconism, încifrare, agerime, imagini logice (G. R. Hocke — „Manierismul în literatură“, Ed. Univers, 1977, p. 227). Adecvarea acestei definiții pentru multe din ope-rele de vîrf ale FICȚIUNII SPECULATIVE este remar-cabilă.

3. SF-ul autentic nu se scrie așezîndu-te la masa de scris și propunîndu-ți să scrii SF. El este rezultatul unei sensibilități, unei formații, unei geografii spirituale care îl eclozează aproape inerent.

4. Se poate pune în evidență o anumă similitudine în-tre destinul artei filmului și cel al SF-ului. Ambele nu au putut apărea decît într-un anumă moment al evoluției tehnologice a omenirii. Ca și filmul, SF-ul nu a fost la început decît „o artă de bîlci“. Pe vremea lui Lumière și Méliès avea prea puțină importanță ce se vedea pe ecran. Sursa principală de atracție pentru spectator era proiec-ția cinematografică în sine, uimitoarea transpunere a

vleții pe un perete. Consumatorul asiduu de SF este stăpînit încă de o aceeași fascinație naivă în fața toposurilor de temelie ale genului : robotul, călătoria în timp, mutantul, pistolul cu laser, nava cosmică etc., indiferent cît de neîndemînat ar fi vehiculate. Esteții „sadea“ care strîmbă aprioric din nas cînd aud de SF sînt urmașii celor care în primele decenii ale secolului refuzau să crediteze filmul cu șansa de a se constitui ca artă. Căutîndu-se cu disperare pe sine, filmul fugea — la începuturile sale — de sine, împrumutînd cu toptanul din teatru („films d'art“), literatură, pictură, muzică. Exagerările tehniciste, liricizarea, psihologizarea, obsesia stilului cu orice preț, inserții filozofarde (autori americani pînă mai ieri niște onești producători de space opera își asezonează acum textele cu citate din Kierkegaard și Sartre) sînt echivalentul SF al fenomenului. Dacă filmul a conștientizat faptul că nu este nici spectacol de teatru, nici pictură, nici literatură, ci toate la un loc și încă ceva pe deasupra, SF-ul nu a ajuns încă să-și dea seama că e mai mult decît suma elementelor care îl compun.

5. Voi risca următoarea afirmație, sperînd să fie cît mai puțin inexactă : literatura generală pune în evidență idei despre lume, SF-ul construiește lumi pentru idei. Lumea ideilor este mai cuprinzătoare decît lumea. Este extrem de greu astăzi, în cadrul literar „normal“, să emoționezi cititorul prin faptul că un anume personaj plînge. Frank Herbert imaginează, în romanul Dune, o planetă aridă, Arrakis, unde oamenii trăiesc în costume speciale care permit recircularea lichidului din organism. Atunci cînd cineva moare, trupul său este pus sub teasc și apa obținută astfel este vărsată în rezervorul sacru. În această lume, a plînge pentru cineva este cel mai mare omagiu, pentru că pierzi din apa ta.

Eroina povestirii Lupta aeriană de W. Gibson și M. Swanwick este condiționată de o centură de castitate psihică. Aproximarea unui bărbat îi creează o stare de rău insuportabil (astfel de centuri sînt un bun de larg consum în lumea aspră și apăsătoare a viitorului creat de cei doi autori). „Prietenul“ ei, cinicul adolescent Deke, dorind să obțină o anume informație secretă de la ea, nu face altceva decît să o mîngîie tandru. Dincolo de acel sense of wonder, beneficiul principal al lecturii unor astfel de texte constă în faptul că ne fac să re-gîndim locuri comune ale

umanului. Există în matematică procedeul trecerii prin anumite transformări a unei funcții reale într-un spațiu complex. Acolo, modalitățile de calcul și combinare sînt mai lesnicioase. După aceea însă, pentru interpretarea rezultatelor, se revine cu necesitate în domeniul real. Tot astfel, deformările, alterările, răsturnările impuse umanului de către SF-ul de valoare nu au alt scop decît reîmprospătarea sensibilității noastre față de valorile fundamentale.

Folosind o sintagmă la modă, s-ar putea vorbi despre „recuperarea unor retorici”. Există însă — rareori, ce-i drept — situații în care lumea creată într-o proză SF este animată de idei și concepte greu reductibile la uman, stranii și totuși uluitor de verosimile construcții plutind parcă deasupra pămîntului, fără aproape nici un punct de legătură. Exemplul cel mai nimerit îl constituie „fauna” oceanului solarisian, ciupercăriile, lagonii, aricioizii, mîmoizii, simetriadele și asimetriadele, a căror viață și moarte (dacă pot fi numite așa) sînt fascinante și de neînțeles din perspectiva omenescului.

6. Astăzi, singura cale spre performanță o reprezintă specializarea strictă pînă la obsesie. Există însă și oameni cărora le este imposibil să-și canalizeze preocupările spre un domeniu bine delimitat. Oameni pentru care totul este interesant. Ce se poate totuși face pentru acești hibrizi care pendulează continuu între mecanica cuantică și filozofia culturii, între logica matematică și filmul mut? SF-ul, atunci cînd va atinge maturitatea, s-ar putea să le ofere o șansă, constituindu-se într-un creuzet „noosartistronic” (M. Herivan) în care pot fuziona filozofia, științele, poezia, tehnica. Un domeniu de interferență disciplinară ale cărui franje ar putea oferi o imagine, dacă nu globală măcar globalistă, asupra spiritului uman, la un moment dat.

CRISTIAN TUDOR POPESCU

<i>Povestiri despre creativitate de Voicu Bugariu</i>	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	5
I CASSARGOZ ȘI ALTE POVESTIRI	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	9
/ Evoluție	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	10
x Cassargoz	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	14
/ Imposibilul probabil	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	34
x Balada cavalerului programator	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	38
/ Flash-back	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	43
/ Mutu prostu, ciinele nostru	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	47
/ Pythia	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	53
II. PLANETARIUM	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	97
/ Kumbria	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	98
/ Pseudonia	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	103
x Arclantida	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	109
Plutonia	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	117
/ Balavia	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	123
/ Galla	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	123
/ Grădina de Cenușă	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	135
/ Phalanx	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	145
/ Hephron	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	152
/ Omohom	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	156
• Chronostalgia	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	163
<i>Cîteva propoziții despre SF</i>	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	171

Lector : CONSTANDINA PALIGORA
Tehnoredactor : MARIANA ȘTEFAN

Bun de tipar : 11.VI.1987. Apărut 1987
Coli de tipar : 11
Comanda nr. 2724

Com. nr. 70 155
Combinatul Poligrafic „Casa Științei”
Piața Științei nr. 1, București
Republica Socialistă România

Fantastic Club

Lei 8,75

IN ACEEĂȘI COLECȚIE

au mai apărut :

Alexandru Ungureanu :
MARELE PRAG

Rodica Bretin :
EFFECT FOTOGRAFIC

Laurențiu Cernel :
SALT IN MIINE

***

AVERTISMENT PENTRU LINIȘTEA PLANETEI

Tudor Negoită :
CUTIA PANDOREI

Victor Kernbach :
VACANȚELE SECRETE